

สถาปัตยกรรมร่วมสมัยแบบเซน

โดย

นางสาวสิริพร แสงแก้วพะเนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ(ออกแบบสถาปัตยกรรม)

ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถาปัตยกรรมร่วมสมัยแบบเซน

โดย
นางสาวสิริพร แสงแก้วพะเนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ(ออกแบบสถาปัตยกรรม)

ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CONTEMPORARY ARCHITECTURE OF ZEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Architecture (Architecture)

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	สถาปัตยกรรมร่วมสมัยแบบเซน
โดย	สิริพร แสงแก้วพะเนา
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ (ออกแบบสถาปัตยกรรม) ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. พิมลศิริ ประจางสาร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ นันทานิช)

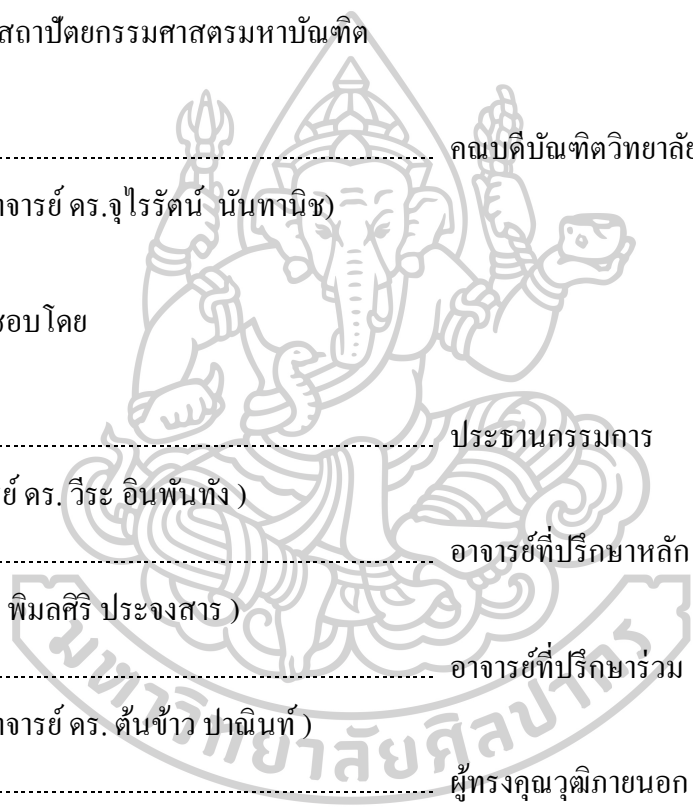
พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. วีระ อินพันทัง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. พิมลศิริ ประจางสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ต้นข้าว ปาณินท์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์)

58054205 : สถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ(ออกแบบสถาปัตยกรรม) ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : เซน, กระบวนการคิดและพัฒนา, นามธรรมเป็นรูปธรรม

นางสาว สิริพร แสงแก้วพะเนา: สถาปัตยกรรมร่วมสมัยแบบเซน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. พิมลศิริ ประจางสาร

เซน เป็นนิกายหนึ่งในพุทธศาสนาที่มีวัตถุประสงค์ตรงกับนิกายอื่นๆในพุทธศาสนา คือเพื่อให้เหตุแห่งทุกข์นั้นหมดไป แต่หลักธรรมคำสอนของนิกายเซน ที่ถูกตั้งไว้อย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใจ รับรู้ สัมผัสและเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งจะดูเป็นรูปแบบที่ดูตรงข้ามในพุทธศาสนานิกายอื่นๆ ที่ว่า เซนไม่เรียนปริยัติ ไม่ท่องพระสูตร ไม่เทศนาสั่งสอน แต่จะเป็นการชี้ให้บุคคลนั้นเห็นตัวเองถึงการดับทุกข์ และทางดับทุกข์ด้วยตัวเอง แม้ว่าเซนจะมีการวางกฎเกณฑ์ที่แตกต่างออกไป แต่เซนก็ยังได้รับการยอมรับอย่างมากในบางประเทศหรือบางกลุ่ม และยังสามารถเข้ามาแทรกซึมและมีบทบาทเหนือวัฒนธรรม ทั้งทางด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม การทำสวน การจัดดอกไม้ การวาดภาพ รวมไปถึงพิธีชงชา ตลอดจนกายกรรมและเพลงยูท

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาถึงกระบวนการคิดและพัฒนา การก่อรูปทางสถาปัตยกรรม จากนามธรรมที่เน้นวิถีคิด แสดงออกผ่านทางรูปทรง ระบบสัญลักษณ์ ให้แสดงตัวตนออกมาเป็นรูปธรรม ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้คน ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น รูป รส กลิ่น เสียง รวมถึงการสัมผัส ภายใต้กรอบแนวความคิด หลักการ หรือหัวใจสำคัญของนิกายเซน ที่สามารถลดทอนความเป็นนามธรรม และแสดงตัวตนออกมาเป็นรูปธรรมได้ มาเป็นกฎในการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม โดยมีสมมติฐานที่ว่า เมื่องานสถาปัตยกรรมถูกสร้างขึ้นโดยมีกรอบความคิดของนิกายเซน มาเป็นกฎในการสร้างงานสถาปัตยกรรม ที่สามารถลดทอนความเป็นนามธรรมและแสดงตัวตนออกมาเป็นรูปธรรมได้ชัดเจน ซึ่งจะแสดงตัวตนออกมาทั้งทางด้านของพื้นที่ รูปแบบหรือความสัมพันธ์ระหว่างงานสถาปัตยกรรมกับคนที่ใช้พื้นที่ ซึ่งจะทำให้เกิดงานสถาปัตยกรรมที่มีความสอดคล้องและกลมกลืนไปกับธรรมชาติ สงบ และถูกลดทอนจนเหลือแต่ความเรียบง่ายที่สุด

58054205 : Major (Architecture)

Keyword : ZEN, THINKING AND DEVELOPMENT PROCESS, ABSTRACT TO
SUBSTANTIAL

MISS SIRIPORN SANGKAWPANA O : CONTEMPORARY ARCHITECTURE OF
ZEN THESIS ADVISOR : PIMOLSIRI PRAJONGSAN, Ph.D.

Zen as well as other sects in Buddhism aims to eradicate sorrow. However, Zen consists of straightforward moral principles which can be learned and understand easily. Unlike other sects in Buddhism, Zen requires no scriptures or doctrinal to points out sorrows and how an individual can determinate then by himself. Although Zen has difference set of rules, Zen is well accepted in some groups and some countries. Zen has affected many way of life, for instance Art, Architecture, Landscape, Flower Arrangement, Paintings, Tea ceremonies, as well as Gospel and war songs.

This thesis aims to study the thinking and process of development of Zen in Architectural formations. In Zen, abstract thoughts when expressed through Geometrical forms and Symbolic system can be transformed in to tangible object, Architecture. Individuals can relate to Zen with Architecture by using their five sense, figure, tastes, smell, and sound. This design thesis is based on the assumption that if Architecture is originated by Zen, Architecture will be in harmony with nature, calmness, and at the simplest.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก รศ.ดร.ต้นข้าว ปาณินท์ และอาจารย์เชาว์วัฒน์ กิตติธรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมถึงคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรสถาปัตยกรรม สาขาแนวความคิดในการออกแบบทุกท่าน สำหรับคำแนะนำ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณหัวหน้างาน เพื่อน พี่ น้อง บริษัทไทยโอบายาชิ บริษัท DP Architect(Thailand) ที่อนุญาตให้เวลา ในการเข้าศึกษาตลอดหลักสูตร ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

และขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวแสงแก้วพะเนา ที่สนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดี ตลอดจนความช่วยเหลือในหลายๆด้านเสมอมา ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

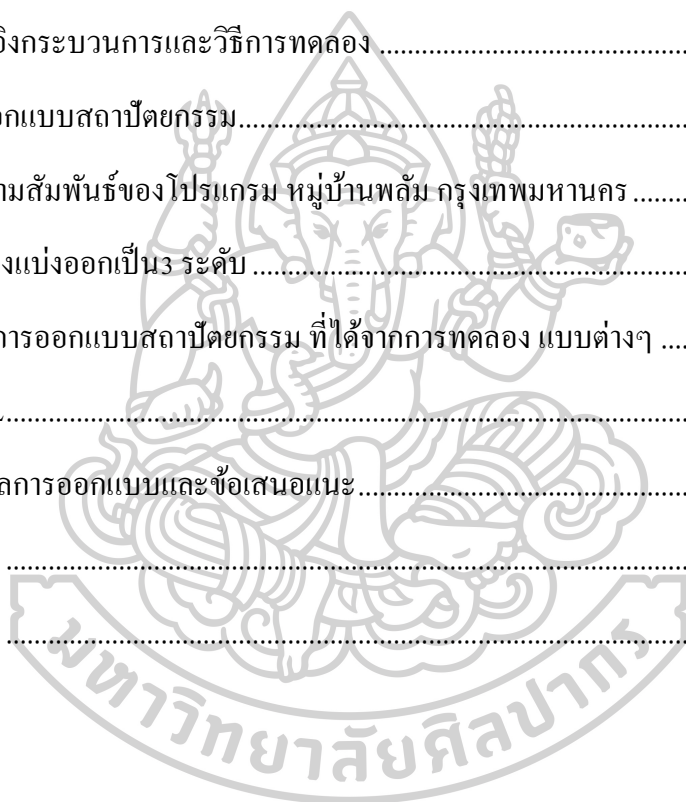
สิริพร แสงแก้วพะเนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	16
1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	16
2. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	17
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	17
5. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	18
6. แหล่งข้อมูล.....	18
บทที่ 2 นิกายเซน	19
1. ความเป็นมาและความสำคัญของนิกายเซน	19
1.1 การปฏิบัติเซน	22
1.2 นิกาย	25
1.3 พิธีกรรม	25
2. นิกายเซน : อิทธิพลต่อวัฒนธรรม.....	26
บทที่ 3 การออกแบบ แบบนิกายเซน	29
1. องค์ประกอบหลักในการออกแบบ แบบนิกายเซน	29
2. หลักการ ในการออกแบบ แบบนิกายเซน.....	30

3. ศึกษางานตัวอย่าง ตามหลักการของการออกแบบ แบบนิยายเซน	31
บทที่4 กระบวนการศึกษา	36
1. วัตถุประสงค์หลัก	36
2. โปรแกรมที่ตั้ง.....	37
3. โปรแกรมหมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร	38
4. กิจกรรม	38
5. การอ้างอิงกระบวนการและวิธีการทดลอง	44
บทที่5 การออกแบบสถาปัตยกรรม.....	56
1. สร้างความสัมพันธ์ของ โปรแกรม หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร	56
5. การเข้าถึงแบ่งออกเป็น3 ระดับ	63
8. สรุปผลการออกแบบสถาปัตยกรรม ที่ได้จากการทดลอง แบบต่างๆ	69
9. MODEL.....	88
บทที่6 สรุปผลการออกแบบและข้อเสนอแนะ.....	109
รายการอ้างอิง	111
ประวัติผู้เขียน	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรม (USER + TIMELINE) ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม	40
ตารางที่ 2 แสดงกิจกรรม (USER + TIMELINE) ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม	40
ตารางที่ 3 แสดงการสรุปหลักการที่กำหนดไว้ใช้ในการทดลอง การออกแบบ	45
ตารางที่ 4 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของโปรแกรม โดยการเขียนไดอะแกรม	56
ตารางที่ 5 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของโปรแกรม โดยการสร้าง Grouping จากกฎ 7 ข้อ	57
ตารางที่ 6 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของฟังก์ชัน โดยวางกฎ 7 ข้อ ในแต่ละฟังก์ชัน	58
ตารางที่ 7 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของ Narrative โปรแกรมหมู่บ้านพลัม	59
ตารางที่ 8 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของ FENCE + SITE PLAN ZONE	62
ตารางที่ 9 แสดงลำดับวัสดุ คุณภาพของวัสดุและการแสดงวัสดุที่มี ในแต่ละพื้นที่	83
ตารางที่ 10 สรุปภาพรวมกระบวนการคิดและพัฒนางานออกแบบสถาปัตยกรรม ที่ทำให้งาน ออกแบบสถาปัตยกรรม แสดงออกมามีความสอดคล้องกับข้อมูล	110

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 รูปแสดงสัญลักษณ์ของนิกายเซน	20
ภาพที่ 2 รูปแสดงท่าน พุทธทาสภิกขุ	21
ภาพที่ 3 รูปแสดงพระโพธิธรรม (ตักม้อ)	24
ภาพที่ 4 รูปแสดงรินไซเซน	25
ภาพที่ 5 รูปแสดงแสงที่สะท้อนกับน้ำยังทำให้รู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับธรรมชาติ	29
ภาพที่ 6 รูปแสดงความไม่สมบูรณ์	30
ภาพที่ 7 รูปแสดงความเป็นหนึ่งเดียวกันกับธรรมชาติ	30
ภาพที่ 8 รูปแสดง everything must be included	31
ภาพที่ 9 รูปแสดงการจัดฟังก์ชันหลักของวัดเซน ตามแบบดั้งเดิม	32
ภาพที่ 10 รูปแสดงการจัดวางผังอาคารวัดเซน แบบสมมาตร ตามแบบนิกายเซน แบบดั้งเดิม	33
ภาพที่ 11 รูปแสดงการจัดวางอาคารวัดเซน ตามแบบนิกายเซน แบบดั้งเดิม	33
ภาพที่ 12 รูปแสดงการจัดวางอาคารวัดเซน ตามแบบนิกายเซน แบบดั้งเดิม	34
ภาพที่ 13 รูปแสดงการจัดวางอาคารวัดเซนแบบจีน ตามแบบดั้งเดิม	34
ภาพที่ 14 รูปแสดงการจัดฟังก์ชันหลักของศูนย์เซน แบบปัจจุบัน	35
ภาพที่ 15 รูปแสดงการจัดฟังก์ชันหลักของศูนย์เซน แบบปัจจุบัน ในประเทศไทย	35
ภาพที่ 16 รูปแสดงอาคารตัวอย่าง หมู่บ้านพลัมประเทศไทย	37
ภาพที่ 17 รูปแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม	39
ภาพที่ 18 แสดงพื้นที่ ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม	41
ภาพที่ 19 แสดงพื้นที่ ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม	41
ภาพที่ 20 รูปแสดงการศึกษาที่ตั้งของ โครงการ	42
ภาพที่ 21 รูปแสดงการศึกษาที่ตั้งของ โครงการ	42

ภาพที่ 39 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และ การถอดไดอะแกรมจากภาพ.....	53
ภาพที่ 40 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (กิจกรรมประจำวัน)...	53
ภาพที่ 41 รูปตัวอย่างการทดลอง สร้างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม จากกฎ 7 ข้อ	54
ภาพที่ 42 รูปตัวอย่างการทดลอง สร้างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม จากกฎ 7 ข้อ	55
ภาพที่ 43 รูปตัวอย่างการทดลองรวม ชุดเครื่องมือรูปธรรม (ภาพที่33) กับงานออกแบบ	59
ภาพที่ 44 รูป USER การเข้าถึง 3 ระดับ.....	60
ภาพที่ 45 รูปการศึกษาการเข้าถึง โปรแกรมหมู่บ้านพลัม	60
ภาพที่ 46 รูปแสดงการเล่าเรื่อง (Narrative+User+การเข้าถึง+Site) โปรแกรมหมู่บ้านพลัม.....	61
ภาพที่ 47 รูปตัวอย่างการทดลองการเข้าถึง 3ระดับ แบบต่างๆ.....	63
ภาพที่ 48 รูปตัวอย่างการทดลองรวมชุดเครื่องมือรูปธรรม กับงานออกแบบ.....	64
ภาพที่ 49 รูปตัวอย่างการทดลองสร้าง BASIC ELEMENT+SITE	65
ภาพที่ 50 รูปตัวอย่างการพัฒนา BASIC ELEMENT+SITE+NARRATIVE	65
ภาพที่ 51 รูปการพัฒนา BASIC ELEMENT+SITE+NARRATIVE	66
ภาพที่ 52 รูปตัวอย่างการสร้าง Transition and relation between narrative	67
ภาพที่ 53 ทางเดินเข้าสู่หอสวนมนต์	68
ภาพที่ 54 รูป NARRATIVE KEY PLAN หลังจากการทดลองสร้าง Transition and relation between narrative	69
ภาพที่ 55 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ธรรมชาติ).....	70
ภาพที่ 56 รูปแสดงทางเข้าหลัก โปรแกรมหมู่บ้านพลัม	70
ภาพที่ 57 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ความละเอียด , ความเรียบง่าย).....	71
ภาพที่ 58 รูปแสดงผัง CAFE' & GALLERY	72
ภาพที่ 59 รูปแสดงผัง CAFE' & GALLERY	72
ภาพที่ 60 รูปแสดงผัง CAFE' & GALLERY	73

ภาพที่ 61 รูปแสดงภายใน CAFE'(ความละเอียดอ่อน).....	73
ภาพที่ 62 รูปแสดงภายใน GALLERY (ความเรียบง่าย).....	74
ภาพที่ 63 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ความนิ่ง).....	75
ภาพที่ 64 รูปแสดงทางเดินจากกาแฟและแกลอรีไป MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	75
ภาพที่ 65 รูปแสดงทางเดินจากกาแฟและแกลอรีไป MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	76
ภาพที่ 66 รูปแสดงฝั่ง MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	76
ภาพที่ 67 รูปแสดงภายนอก MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	77
ภาพที่ 68 รูปแสดงภายใน MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	77
ภาพที่ 69 รูปแสดงภายใน MEDITATION TERRACE (ความนิ่ง).....	78
ภาพที่ 70 รูปแสดงบริเวณภายนอก ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมถะ, ละเอียดอ่อน).....	78
ภาพที่ 71 รูปแสดงบริเวณปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมถะ, ละเอียดอ่อน).....	79
ภาพที่ 72 รูปแสดงบริเวณภายนอก โรงอาหารและที่พัก (สมถะ, ธรรมชาติ).....	79
ภาพที่ 73 รูปแสดงบริเวณ โรงอาหาร (สมถะ, ธรรมชาติ).....	80
ภาพที่ 74 รูปแสดงภายใน โรงอาหาร (สมถะ, ธรรมชาติ).....	80
ภาพที่ 75 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ความสมถะ).....	81
ภาพที่ 76 รูปแสดงภายในที่พักคนมาปฏิบัติ (ความสมถะ).....	82
ภาพที่ 77 รูปแสดงภายในที่พักนักบวช (ความสมถะ).....	82
ภาพที่ 78 รูปแสดงลำดับวัสดุ ที่มีในแต่ละพื้นที่.....	83
ภาพที่ 79 แสดงคุณภาพของ พื้นที่ Simplicity.....	84
ภาพที่ 80 แสดงคุณภาพของ พื้นที่ Subtlety, Stillness, Naturalness.....	85
ภาพที่ 81 แสดงคุณภาพของ พื้นที่ Irregularity, Break from routine, Austerity.....	86
ภาพที่ 82 รูปแสดงเส้นทางเดินแห่งสติ.....	87
ภาพที่ 83 ผังรวมโปรแกรม หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร.....	88
ภาพที่ 84 ทุ่นจำลอง ผังรวมโปรแกรม หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร.....	88

ภาพที่ 85 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย).....	89
ภาพที่ 86 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย).....	89
ภาพที่ 87 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน).....	89
ภาพที่ 88 หุ่นจำลอง ด้านหน้า CAFE' (ความละเอียดอ่อน)	90
ภาพที่ 89 หุ่นจำลอง ด้านหลัง CAFE' (ความละเอียดอ่อน)	90
ภาพที่ 90 หุ่นจำลอง ด้านหลัง CAFE' (ความละเอียดอ่อน)	90
ภาพที่ 91 หุ่นจำลอง GALLERY (ความเรียบง่าย).....	91
ภาพที่ 92 หุ่นจำลอง GALLERY (ความเรียบง่าย).....	91
ภาพที่ 93 หุ่นจำลอง INDOOR GALLERY (ความเรียบง่าย)	92
ภาพที่ 94 หุ่นจำลอง OUTDOOR GALLERY (ความเรียบง่าย)	92
ภาพที่ 95 หุ่นจำลอง OUTDOOR GALLERY (ความเรียบง่าย)	93
ภาพที่ 96 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย).....	93
ภาพที่ 97 หุ่นจำลอง อาคาร CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย)	94
ภาพที่ 98 หุ่นจำลอง ทางเข้า MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	94
ภาพที่ 99 หุ่นจำลอง ทางเข้า MEDITATION HALL (ความนิ่ง)	94
ภาพที่ 100 หุ่นจำลอง หลังคารั้วนนอก MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	95
ภาพที่ 101 หุ่นจำลอง หลังคารั้วนใน โปร่งแสง MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	95
ภาพที่ 102 หุ่นจำลอง ภายใน MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	96
ภาพที่ 103 หุ่นจำลอง ภายใน MEDITATION HALL (ความนิ่ง).....	96
ภาพที่ 104 หุ่นจำลอง MEDITATION TERRACE FOR ZEN GARDEN (ความนิ่ง).....	96
ภาพที่ 105 จำลอง MEDITATION TERRACE FOR ZEN GARDEN (ความนิ่ง).....	96
ภาพที่ 106 SECTION CANOPY MEDITATION TERRACE (ความนิ่ง).....	97
ภาพที่ 107 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมถะ, ละเอียดอ่อน).....	97
ภาพที่ 108 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมถะ, ละเอียดอ่อน).....	97

ภาพที่ 109	หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ)	98
ภาพที่ 110	หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ)	98
ภาพที่ 111	หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ละเอียดอ่อน)	99
ภาพที่ 112	หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (สมณะ)	99
ภาพที่ 113	หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (นั่ง)	100
ภาพที่ 114	หุ่นจำลอง แปลนภายใน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ , สมณะ)	100
ภาพที่ 115	หุ่นจำลอง แปลนภายใน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ , สมณะ)	101
ภาพที่ 116	หุ่นจำลอง รูปด้าน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ , สมณะ)	102
ภาพที่ 117	หุ่นจำลอง รูปด้าน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ , สมณะ)	102
ภาพที่ 118	หุ่นจำลอง รูปด้าน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ , สมณะ)	102
ภาพที่ 119	หุ่นจำลอง บ้านพัก (ธรรมชาติ , สมณะ)	103
ภาพที่ 120	หุ่นจำลอง บ้านพัก (ธรรมชาติ , สมณะ)	103
ภาพที่ 121	หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ , สมณะ)	104
ภาพที่ 122	หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ , สมณะ)	104
ภาพที่ 123	หุ่นจำลอง รูปด้านหน้า บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ , สมณะ)	105
ภาพที่ 124	หุ่นจำลอง ทางเดินภายใน บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ , สมณะ)	105
ภาพที่ 125	หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมณะ)	106
ภาพที่ 126	หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมณะ)	106
ภาพที่ 127	หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมณะ)	107
ภาพที่ 128	หุ่นจำลอง รูปด้านหน้า บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมณะ)	107
ภาพที่ 129	หุ่นจำลอง ทางเดินภายใน บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมณะ)	108
ภาพที่ 130	หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมณะ)	108

บทที่

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

“ทำไม” นิกายเซน จึงมีอิทธิพลและมีพลังต่อคน วัฒนธรรมและยังสามารถเข้ามาแทรกซึม และมีบทบาทเหนือวัฒนธรรม ทั้งทางด้านศิลปะ สถาปัตยกรรมได้อย่างมาก

เซน (ZEN, 禪) เป็นนิกายหนึ่งในพุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน นับถือแพร่หลายกันอย่างมาก ในแถบประเทศเอเชียตะวันออก (จีน, เกาหลี, ญี่ปุ่น) โดยคำว่าเซนนั้น เป็นการออกเสียงตาม ภาษาญี่ปุ่น แต่แรกเริ่มนั้น อักษร 禪 นี้ มาจากภาษาจีน ซึ่งออกเสียงว่า “ฉาน” ซึ่งคำๆนี้ ก็สืบทอด มาจากภาษาบาลี คือ “ฌาน” หรือ เซน หมายถึง การเพ่งสมาธิ อารมณ์ จิตใจให้แน่วแน่ด้วยความ สงบ

เซน มีต้นกำเนิดมาจากประเทศอินเดีย ต้นกำเนิดของพุทธศาสนา แล้วไปพัฒนาต่อที่ ประเทศจีน ก่อนที่จะถูกเผยแพร่ไปยังประเทศเกาหลี และญี่ปุ่นตามลำดับ

เซน โดยหลักการแล้วจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการฝึกจิตใจ ให้เข้าถึงวิถีแห่งธรรมชาติ ปราศจากการปรุงแต่งใดๆทั้งสิ้น เน้นสรีรธาอย่างง่ายๆ เพื่อบรรลุธรรมได้อย่างฉับพลัน เซน สามารถเข้าถึงทุกขั้นตอน วิถีทางวัฒนธรรมของคนได้ จะเห็นได้ชัด เมื่อเซน ได้ถูกเผยแพร่เข้ามาถึง ญี่ปุ่น และมีอิทธิพลเหนือวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างมาก เซน สามารถหยั่งรากลึกกลงไปในวัฒนธรรม ญี่ปุ่นและยังสามารถส่งผลอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมชีวิต ในแง่มุมต่างๆได้ ไม่ว่าจะเป็น สถาปัตยกรรม การทำสวน การจัดดอกไม้ การวาดภาพ การฝึกดาบ รวมไปถึงพิธีชงชา

ในด้านการออกแบบ เซน มีแนวคิดหลักที่สอดคล้องและกลมกลืนไปกับธรรมชาติ เน้น ด้วยแนวความคิดหลักของนิกายเซน และแนวความคิดที่เรียกว่า วาปี-ซาปี ที่ว่าด้วยเรื่องของความ ไม่สมบูรณ์ ธรรมชาติที่ไม่คงทนถาวร การออกแบบสิ่งของต่างๆของชาวญี่ปุ่น หรือการออกแบบ อื่นๆ ที่มีหลักเกณฑ์หรือหัวใจสำคัญของนิกายเซน มาเป็นกฎในการออกแบบ จึงมีความสอดคล้อง และกลมกลืนไปกับธรรมชาติ สงบ และเรียบง่ายที่สุด

จากหลักธรรมของ เซน ที่ถูกตั้งไว้อย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใจ รับรู้ สัมผัสและเข้าถึงได้ง่าย ไม่นับพิธีกรรมหรือคำสอน ไม่เรียนปริยัติธรรม ไม่ท่องพระสูตร

เน้นไปยังสิ่งที่สัมผัสอยู่จริง ไม่ใช่การท่องคัมภีร์ แต่เน้นถึงการนำคำสอนไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

แม้จะเป็นรูปแบบที่ดูตรงข้ามในพระพุทธศาสนานิกายอื่นๆ แต่ด้วยเหตุนี้ เช่น จึงสามารถเข้ามามีบทบาท และอยู่เหนือวิถีทางวัฒนธรรมของคนได้

2. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงกระบวนการคิดและพัฒนา การก่อรูปทางสถาปัตยกรรม จากนามธรรมที่เน้นวิจิต แสดงออกผ่านทางรูปทรง ระบบสัญลักษณ์ ให้แสดงตัวตนออกมาเป็นรูปธรรมที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้คน ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น รูป รส กลิ่น เสียง รวมถึงการสัมผัส

ภายใต้กรอบแนวความคิด หลักการหรือหัวใจสำคัญของนิยายเช่น มาเป็นกฎในการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม

3. สมมติฐานของการศึกษา

เมื่อการศึกษาถึงกระบวนการคิดและพัฒนา การก่อรูปทางสถาปัตยกรรมจากนามธรรมที่เน้นวิจิต แสดงออกผ่านทางรูปทรง ระบบสัญลักษณ์ ให้แสดงออกมาเป็นรูปธรรม ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้คนใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ภายใต้กรอบแนวความคิด หลักการ หรือหัวใจสำคัญของนิยายเช่น มาเป็นกฎในการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม โดยกรอบแนวความคิดดังกล่าว เริ่มจากการตั้งคำถามของผู้วิจัยว่าทำไมคำว่า เช่น จึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อผู้คน และอยู่เหนือวัฒนธรรมได้

พบว่า กระบวนการคิดและพัฒนาความเป็นนามธรรม สู่ความเป็นรูปธรรมนั้น หากสามารถทำการสรุปหลักการจากเนื้อหาที่ทำการศึกษาได้ จะทำให้กระบวนการออกแบบมีแนวทางที่ชัดเจน และการทำการทดลองหาชุดเครื่องมือแบบต่างๆก็ยังสามารถช่วยให้หลักการที่ทำการสรุปมานั้นยังมีความชัดเจนยิ่งขึ้นอีก และเมื่อนำผลจากการทดลองชุดเครื่องมือภายใต้หลักการเดียวกันนี้มาใช้ต่อในกระบวนการออกแบบ จะทำให้งานออกแบบที่ได้ยังคงมีความสอดคล้องกับเนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาตั้งแต่เริ่ม4. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับกรอบแนวความคิด หลักการ หรือหัวใจสำคัญของนิยายเช่นเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการคิดและพัฒนา การก่อรูปทางสถาปัตยกรรมจากนามธรรมที่เน้นวิจิต

แสดงออกผ่านทางรูปทรง ระบบสัญลักษณ์ ให้แสดงออกมาเป็นรูปธรรม นำไปสู่การออกแบบทดลอง

5. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

1. ศึกษาเชิงทฤษฎี เป็นการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ข้อมูลพื้นฐาน หลักปฏิบัติ วิธีปฏิบัติ กฎเกณฑ์และหัวใจสำคัญของนิยายเซน

จากการศึกษาเชิงทฤษฎีนี้ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการเชื่อมโยงระหว่างแนวความคิดที่เป็นนามธรรม และสร้างกระบวนการคิด ทดลอง การออกแบบงานสถาปัตยกรรม ที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรม

2. ศึกษาทางลักษณะกายภาพของงานสถาปัตยกรรมผ่านกรณีศึกษา โดยเน้นการศึกษา ตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักของนิยายเซน เพื่อหาหลักการของการออกแบบในแบบของนิยายเซน

3. ศึกษาตัวอย่างรูปธรรมที่แสดงถึงการสื่อความหมายนามธรรมในรูปแบบที่มีความหลากหลายต่าง ๆ กัน จากหลักการของการออกแบบ ในแบบของนิยายเซน

4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการทดลองเครื่องมือต่างๆ เพื่อค้นหาแนวทางความเป็นไปได้ในการออกแบบ ภายใต้หลักการ การออกแบบ แบบเดียวกัน

5. สร้างโปรแกรม ผู้ใช้สอยและพื้นที่ใช้สอย รวมไปถึงการศึกษาที่ตั้ง ให้มีความสอดคล้องกับข้อมูล เพื่อใช้ทดสอบผลที่ได้จากการทดลองเครื่องมือในแบบต่างๆ

6. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทำการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล

7. สรุปข้อมูลจากการทดลอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและหาความเป็นไปได้ในงานสถาปัตยกรรม ตามกฎเกณฑ์และหลักการของการออกแบบ ในแบบของนิยายเซน รวมถึงการพัฒนาแบบเพื่อนำเสนอแบบขั้นสุดท้าย หุ่นจำลองและเอกสารวิทยานิพนธ์

6. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลจากหนังสือ, วารสาร, งานวิจัย

แหล่งข้อมูลจากwebsite ต่างๆ

บทที่ 2

นิกายเซน

1. ความเป็นมาและความสำคัญของนิกายเซน

เซน (ZEN, 禅) เป็นนิกายหนึ่งในพุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน นับถือแพร่หลายกันอย่างมากในแถบประเทศเอเชียตะวันออก (จีน, เกาหลี, ญี่ปุ่น) โดยคำว่าเซนนั้น เป็นการออกเสียงตามภาษาญี่ปุ่น แต่แรกเริ่มนั้น อักษร 禅 นี้ มาจากภาษาจีน ซึ่งออกเสียงว่า “ฉาน” ซึ่งคำๆ นี้ ก็สืบทอดมาจากภาษาบาลี คือ “ฌาน” หรือ เซน หมายถึง การเพ่งสมาธิ อารมณ์ จิตใจให้แน่วแน่ด้วยความสงบ

เซน มีต้นกำเนิดมาจากประเทศอินเดีย ต้นกำเนิดของพุทธศาสนา แล้วไปพัฒนาต่อที่ประเทศจีน ก่อนที่จะถูกเผยแพร่ไปยังประเทศเกาหลี และญี่ปุ่นตามลำดับ

เซน โดยหลักการแล้วจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการฝึกจิตใจ ให้เข้าถึงวิถีแห่งธรรมชาติ ปราศจากการปรุงแต่งใดๆทั้งสิ้น เน้นศรัทธาอย่างง่ายๆ เพื่อบรรลุธรรมได้อย่างฉับพลัน เซน สามารถเข้าถึงทุกชั้นตอน วิถีทางวัฒนธรรมของคนได้ จะเห็นได้ชัด เมื่อเซน ได้ถูกเผยแพร่เข้ามาถึงญี่ปุ่น และมีอิทธิพลเหนือวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างมาก เซน สามารถหยั่งรากลึกกลงไปในวัฒนธรรมญี่ปุ่นและยังสามารถส่งผลอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมชีวิตในแง่มุมต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็น สถาปัตยกรรม การทำสวน การจัดดอกไม้ การวาดภาพ การฝึกดาบ รวมไปถึงพิธีชงชา

ในด้านการออกแบบ เซน มีแนวคิดหลักที่สอดคล้องและกลมกลืนไปกับธรรมชาติ เนื่องด้วยแนวความคิดหลักของนิกายเซน และแนวความคิดที่เรียกว่า วาabi-ซาabi ที่ว่าด้วยเรื่องของความไม่สมบูรณ์แบบ ธรรมชาติที่ไม่คงทนถาวร การออกแบบสิ่งของต่างๆของชาวญี่ปุ่น หรือการออกแบบอื่นๆ ที่มีหลักเกณฑ์หรือหัวใจสำคัญของนิกายเซน มาเป็นกฎในการออกแบบ จึงมีความสอดคล้องและกลมกลืนไปกับธรรมชาติ สงบ และเรียบง่ายที่สุด

จากหลักธรรมของ เซน ที่ถูกตั้งไว้อย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใจ รับรู้ สัมผัสและเข้าถึงได้ง่าย ไม่นับพิธีกรรมหรือคำสอน ไม่เรียนปริยัติธรรม ไม่ท่องพระสูตร

เน้น ไปยังสิ่งที่สัมผัสอยู่จริง ไม่ใช่การท่องคัมภีร์ แต่เน้นถึงการนำคำสอนไปใช้ได้จริง
ในชีวิตประจำวัน

แม้จะเป็นรูปแบบที่ดูตรงข้ามในพระพุทธศาสนานิกายอื่นๆ แต่ด้วยเหตุนี้ เซน จึง
สามารถเข้ามามีบทบาท และอยู่เหนือวิถีทางวัฒนธรรมของคนได้

นิกายเซน (Zen)

ภาพที่ 1 รูปแสดงสัญลักษณ์ของนิกายเซน

ที่มา:นิกายเซน (Zen), accessed July 16, 2017, available from

<http://www.sudoku.in.th/zen-intro.html>

จุดมุ่งหมายของเซน คือการตระหนักรู้ในพุทธภาวะ การบรรลุธรรมในแบบเซนจะ
เรียกว่า "ซาโตริ" หรือภาวะรู้แจ้งซึ่งเป็นภาวะที่ อวิชชา ตัณหา อุปทาน มลายหายไปสิ้น เมื่อบรรลุ
แล้วก็จะเข้าสู่ความหลุดพ้น ทุกสิ่งกลายเป็นสูญญตา หรือ "ความว่าง" ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น
แม้แต่พระนิพพาน จุดเด่นอีกประการหนึ่งของเซนคือการไม่ยึดคิดในรูปแบบพิธีกรรม หรือแม้แต่
พระไตรปิฎก เซนถือว่า การบรรลุธรรมรคนั้น ไม่ได้อยู่ที่ตัวบทอักษร หรือความรู้ด้านปริยัติ เพราะ
ตัวอักษรหรือภาษามีข้อจำกัด ไม่สามารถอธิบายความเป็นจริงทั้งหมดได้ และการหลุดพ้นในแบบ
เซน ก็ไม่ต้องมีขั้นตอน ไม่จำเป็นต้องเจริญไตรสิกขาตามลำดับ

ด้วยความที่ เซน เป็นนิกายที่ส่งผ่านปรัชญาการดำเนินชีวิตที่นำไปใช้ได้จริงสู่ผู้ปฏิบัติ
อย่างถึงแก่นและเป็นธรรมชาติ ไม่ได้อิงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือคัมภีร์ แต่เน้นให้ใช้ปัญญา เพื่อให้เห็น

สังขรณ์ด้วยตนเองเช่นจึงเป็น ธรรมชาติ ที่อยู่รอบๆตัวเรา ผู้ศึกษาเช่นจึงไม่จำกัดว่าจะเป็นคน ศาสนาไหน ทำให้มีการศึกษาเช่นอย่างกว้างขวาง ทั้งในหมู่ชาวพุทธ คริสต์ และอิสลาม ปัจจุบัน เช่นได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายทั่วโลก ทั้งในจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ยุโรป อเมริกา สำหรับใน ประเทศไทยของเรา ก็มีพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงให้ความสนใจแนวคิดแบบเช่น เช่น ท่าน ว. วัชรเมธี ท่าน พุทธทาสภิกขุ ที่มีหลักและแนวคิดแบบของเช่นโดยคำๆหนึ่งที่ท่านพุทธทาสกล่าวเอาไว้เสมอ เพื่ออธิบายและเผยแพร่หลักคำสอนของท่านก็คือคำว่า “ตถตา” หมายถึง “มันเป็นเช่นนั้นเอง” ที่เป็นคำสรุปรวมเอาแก่นของพุทธศาสนาเอาไว้ในคำๆเดียวโดยเหตุแห่งทุกข์ทางดับทุกข์อันจึงทุก ขังอนัตตาหรือใดๆก็ตามแต่สุดท้ายมันเป็นอย่างนั้นนั่นแลสิ่งต่างๆในโลกล้วนเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ตามเหตุตามปัจจัยเป็นต้น

ภาพที่ 2 รูปแสดงท่าน พุทธทาสภิกขุ

ที่มา:ท่าน พุทธทาสภิกขุ, accessed July 16, 2017, available from

<http://www.chatchawan.net/2013/02/what-is-zen/>

คำสอนของนิกายเช่น

พุทธศาสนาฝ่ายเช่นกำเนิดจากคำสอนของพุทธศาสนาของอินเดีย และปรัชญาเต๋าของ จีนหลักสำคัญของพุทธศาสนาคือการไม่มีตัวตน และวิธีมองโลกแบบไม่แบ่งแยก ไม่ประเมินค่า ปรัชญาเต๋าก็มองโลกแบบไม่แบ่งแยกเช่นกัน ทั้งยังเน้นญาณปัญญามากกว่าความรู้เชิงเหตุผลเพราะ ความรู้เชิงเหตุผลมีข้อจำกัด และเป็นสิ่งสัมพัทธ์ปรัชญาเต๋านับความรักธรรมชาติ และการปล่อยให้

วิถีชีวิตเป็นไปตามธรรมชาติ เช่นรับมรดกทางปัญญาข้างต้นมาผสมผสานกัน เกิดเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการอยู่กับปัจจุบันและชีวิตในโลกนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะขัดเกลาจิตใจให้บรรลุพุทธภาวะ

พุทธภาวะหรือธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะนั้นมีอยู่แล้วในคนทุกคนเป็นธรรมชาติดั้งเดิมของสรรพสัตว์ สิ่งที่ยับยั้งพุทธภาวะคือ ความคิดปรุงแต่งซึ่งก่อให้เกิดตัวตน และความยึดมั่นถือมั่นหมกมุ่นอยู่ในความคิดที่ก่อให้เกิดการจำแนกสิ่งต่างๆ ออกเป็น 2 ฝ่าย เช่น ดี-ชั่ว ถูก-ผิด เมื่อเราขัดความคิดปรุงแต่งออกไปก็จะไม่มีตัวตนและความยึดติดทั้งหลายมองเห็นเอกภาพของสรรพสิ่ง

ในฐานะที่เซนเป็นสาขาหนึ่งของพุทธศาสนาจึงยึดถือแนวคำสอนหลักเหมือนกับพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทโดยเฉพาะหลักอริยสัจ 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 เช่นถือว่าสรรพสิ่งล้วนอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติคือความไม่เที่ยงความเป็นทุกข์ ความไม่มีตัวตน ธรรมะคือธรรมชาติ และธรรมชาติคือตถตาหรือความเป็นเช่นนั้นเอง

เซนไม่ให้ความสำคัญแก่ตรรกะหรือเหตุผล แต่เน้นประสบการณ์ตรงคือเข้าถึงโดยไม่ผ่านสื่อกลางใดๆ เช่นไม่มีการแย่งกันในเรื่องถูกหรือผิดความสมบูรณ์หรือความไม่สมบูรณ์ ความมีหรือไม่มีเพราะถือเป็นการเรื่องของการยึดมั่นถือมั่นขณะเดียวกันเซนก็เป็นนิกายวิปัสสนา โดยเฉพาะคือไม่เน้นหนังสือหรือปริยัติธรรมใดๆ แต่มุ่งที่จะขัดเกลาจิตใจ

นิยามของเซนอันมีชื่อเสียงที่มีเนื้อความว่า

“การถ่ายถอดพิเศษนอกกัมภีร์

ไม่อาศัยถ้อยคำหรือตัวอักษร

ชี้ตรงไปยังจิตมนุษย์

เพ่งมองให้ถึงธรรมชาติของตนเองและบรรลุพุทธภาวะ”

หมายถึง การถ่ายถอดธรรมจากใจสู่ใจซึ่งเป็นการให้คุณค่าต่อศักยภาพในปัจจุบันบุคคลหน้าของผู้สอนคือ หาแนวทางที่เหมาะสมกับศิษย์เพื่อให้เรียนรู้ได้อย่างถ่องแท้ที่สุด

เซนยึดหลักแบบมหายาน คือถืออุดมคติ 3 ประการได้แก่

1. หลักมหาปัญญา เน้นเรื่อง สุญตา หรือความว่าง ได้แก่การละความยึดถือ แม้กระทั่งพระนิพพาน

2. หลักมหากรุณา ได้แก่ การตั้งโพธิจิตเพื่อช่วยสัตว์ทั้งปวง

3. หลักมหาอุบาย คือจะต้องแสวงหากุศลละบายในการช่วยเหลือปวงสัตว์

1.1 การปฏิบัติเซน

วิธีการปฏิบัติเซน แบ่งได้เป็น 3 ประการคือ

1. ซาเซน (Zazen) หมายถึงการนั่งสมาธิอย่างสงบ และเพ่งสมาธิ

2. ซันเซน (Sanzen) หรือ วิธีการแห่งโกอัน โกอัน หมายถึง เอกสารข้อมูลที่ได้รับรู้กัน โดยทั่วไป มักจะเป็นเรื่องราวของอาจารย์เซนในอดีต หรือบทสนทนาระหว่างอาจารย์กับศิษย์ มักเป็นปริศนาธรรม ใช้เป็นเครื่องมือทำลายความคิดทางตรรกะ เพื่อที่จะช่วยนำผู้ปฏิบัติไปสู่ความเป็นจริงแห่งเซน

3. ม็อนโด (Mondo) คือการถามและการตอบอย่างอย่างทันทีทันใด โดยไม่ใช้ระบบความคิดหรือเหตุผลไตร่ตรองว่าเป็นคำตอบที่ดีหรือไม่ อาจารย์จะเป็นผู้ตั้งคำถามและพิจารณาคำตอบที่ลูกศิษย์ตอบในขณะนั้น

ประวัติของนิกายเซน (โดยจะกล่าวถึงบุคคลผู้ให้กำเนิดนิกายเซน ผู้สืบทอด ผู้สืบทอด)

พระมหากัสสป ความเป็นมาของนิกายเซน ได้ทำความไปถึงครั้งพุทธกาล คือ เมื่อพระศาสดาประทับอยู่ ณ ภูเขาอิสิมัญจิว ทรงพูดกโมกข์ขึ้นดอกหนึ่งท่ามกลางธรรมสภาโดยมิได้ตรัสอะไรเลย ที่ประชุมไม่มีใครเข้าใจความหมาย เว้นแต่พระมหากัสสปนั่งยิ้มน้อยๆ อยู่ พระศาสดาจึงตรัสว่า กัสสป ตถาคตมีธรรมจักขุได้ และนิพพานจิตตถาคตมอบหมายให้แก่เธอ ณ บัดนี้ และได้มอบบาตรและจีวรให้พระมหากัสสป เช่นจึงเคารพพระกัสสปว่า ผู้ให้กำเนิดนิกายเซน

พระอานนท์ เป็นสังฆปริณายกองค์ที่ 2 ของนิกายเซน สำหรับพระอานนท์นี้ มีตำนานเล่าว่า เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระอานนท์ผู้มีความจำเป็นเลิศ และเป็นผู้ได้ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามากกว่าผู้ใด ยังเป็นพระโสดาบัน ไม่ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์แต่มีภาระกิจจะต้องเข้าร่วมสังคายนาพระไตรปิฎก จึงได้เร่งบำเพ็ญเพียรปฏิบัติธรรมอย่างหนักเพื่อให้บรรลุเป็นพระอรหันต์ แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ จนกระทั่งอ่อนล้า และล้มตัวลงนอน จึงได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ในท่า กิ่งนั่งกิ่งนอน นั้นเอง หลังจากที่ การสังคายนาพระไตรปิฎกเสร็จสิ้นลงแล้ว พระมหากัสสปจึงได้มอบบาตรและจีวรของพระพุทธเจ้าให้แก่พระอานนท์

พระโพธิธรรม (ตั๊กม้อ) ต่อมา เซน ได้มีการสืบทอดไปอีก 28 องค์ โดยแต่ละช่วงที่รับสืบทอด ก็จะได้รับบาตรและจีวรของพระพุทธเจ้าเป็นสัญลักษณ์ของสังฆปริณายก สืบทอดกันมาจนถึงพระโพธิธรรม (ตั๊กม้อ) “พระโพธิธรรม” เดิมเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๓ ของพระเจ้าแผ่นดิน แคว้นคันธารราช ประเทศอินเดีย หลังจากที่ ได้บรรลุธรรมแล้ว ก็เดินทางจากอินเดียเข้าสู่ประเทศจีน และได้สถาปนาเซนขึ้น ในประเทศจีน ช่วงเวลานั้น แม้ในประเทศจีนจะมีพระพุทธศาสนาสถาปนาขึ้นแล้ว แต่พุทธบริษัททั้งหลายปฏิบัติธรรมกันแต่เพียงผิวเผิน การสวดมนต์ภาวนา ศึกษาธรรม ก็มีได้

ทำอย่างจริงจังกระทั่งเฝ้าเรียนพระไตรปิฎก ก็หวังเพียงประดับความรู้ หรือไม่ก็ใช้เป็นข้อถกเถียง เพื่ออวดภูมิปัญญา

ภาพที่ 3 รูปแสดงพระโพธิธรรม (ตักม้อ)

ที่มา: พระโพธิธรรม (ตักม้อ), accessed July 16, 2017, available from

<http://www.sudoku.in.th/zen-intro.html>

รินไซเซน เป็นเซนหนึ่งในห้าสายหลัก ของเซนสายใต้ ปรมจารย์ของเซนสายนี้คือ ท่าน หลินจี้ อี้เสวียน ท่านเป็นศิษย์ของปรมจารย์ ฮวงโป เซนสายนี้รุ่งเรืองทั้งในและนอกประเทศจีน ในญี่ปุ่น ท่านเมียวอัน เออิไซ เป็นผู้นำเข้าไปเผยแพร่ ในญี่ปุ่น ในราวปี ค.ศ.1191ท่านดิซ นัทฮันท์ ปรมจารย์เซนยุคปัจจุบัน ชาวเวียดนาม ก็เป็นหนึ่งในผู้สืบทอดเซนสายนี้ เซนสายนี้มีลักษณะเด่นคือ มีการใช้การทวาด การฟาดตี หรือคำพูดที่รุนแรงในการกระตุ้นให้ผู้ศึกษาบรรลุธรรมอย่างฉับพลัน จนมีคำกล่าวในญี่ปุ่นว่า เซนสายรินไซ เป็นเซนสำหรับ โขกุน ส่วนเซนสายโซโต ซึ่งนุ่มนวลกว่า เป็นเซนสำหรับชาวบ้าน

ภาพที่ 4 รูปแสดงรินไซเซน

ที่มา:รินไซเซน, accessed July 16, 2017, available from

<http://www.sudoku.in.th/zen-intro.html>

1.2 นิกาย

1. โซโตเซน ผู้ก่อตั้ง คือ โดเก็น โซโตเซนเป็นนิกายเซน ที่มีศาสนิกนับถือเป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศญี่ปุ่นปัจจุบัน ผลงานของท่านอาจารย์โดเก็นนอกจากงานเขียนต่างๆ ก็คือ การนั่งวิปัสสนาชาเซน

1. รินไซเซน ผู้ก่อตั้ง คือ นักบวชจีนฝ่ายเซน ชื่อลินจิ (Linji) เซน ฝ่ายรินไซเซน โกวอัน บทกวี (ไฮกุ) การจัดดอกไม้ (อิเกบานะ) การชงชา การคัดลายมือ การสนทนาโต้ตอบกับอาจารย์และอื่นๆ

1.3 พิธีกรรม

การนั่งชาเซน การเดินวิปัสสนา พิธีชงน้ำชา

พิธีชงน้ำชา หรือ ชาโนยู (Chanoyu) เป็นเอกลักษณ์ของประเทศญี่ปุ่นอันหนึ่งซึ่งพัฒนามาจาก พุทธศาสนาฝ่ายเซน หัวใจของพิธีชาโนยู อันได้แก่ ความงามอันเรียบง่าย ความกลมกลืนกับธรรมชาติ และการเคลื่อนไหวอย่างสำรวม มีสติกำกับทุกอิริยาบถ ล้วนสะท้อนหลักปรัชญาของเซน ที่มุ่งฝึกจิตให้สงบนิ่งและอยู่ในวิถีของธรรมชาติ

นอกจากนี้ ชาโนยูยังเกี่ยวพันกับศิลปะของชาวญี่ปุ่นอย่างแนบแน่น เริ่มต้นด้วยการที่ผู้เข้าร่วมพิธีชื่นชมสวน ชื่นชมห้องที่ประกอบพิธี เครื่องใช้ในการชงน้ำชา เครื่องตกแต่งห้อง เช่น ภาพวาด หรือดอกไม้ในแจกัน

2. นิกายเซน : อิทธิพลต่อวัฒนธรรม

“ทำไม” นิกายเซน จึงมีอิทธิพลและมีพลังต่อคน วัฒนธรรมและยังสามารถเข้ามาแทรกซึมและมีบทบาทเหนือวัฒนธรรม ทั้งทางด้านศิลปะ สถาปัตยกรรมได้อย่างมาก

เซน สามารถหยั่งรากลึกกลงไปในวัฒนธรรมญี่ปุ่นและเข้ามาจนถึงภายในของทุกขั้นตอนวิถีทางวัฒนธรรมอย่างจริงจัง สามารถหล่อหลอมวัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะของญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นในงานศิลปะและพัฒนาการของบุนชิโด (วิถีแห่งนักรบ) และการกำเนิดของการชงชา

แตกต่างจากจีน ซึ่งเซนรวมตัวกับความเชื่อและแนวปฏิบัติของเต๋าและกับวิถีทางศีลธรรมแบบขงจื้อด้วย แต่ไม่ได้ส่งผลต่อชีวิตทางวัฒนธรรมแบบที่มีในญี่ปุ่น

วิถีปฏิบัติของเซนในญี่ปุ่น ส่งผลให้ชาวญี่ปุ่นชื่นชมความเรียบง่ายไร้การปรุงแต่ง

ตัวอย่างที่เรียบง่ายและชัดเจนที่สุด

ความไม่สมดุล อสมมาตร หนึ่งมุม ความยากไร้ ความเรียบง่าย ะบิ หรือ สะบิ ความโดดเด่น และความคิดในกลุ่มเดียวกันสร้างลักษณะเด่นชัดของศิลปะและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ทั้งหมดนี้แพร่กระจายออกมาจากการรับรู้สัจจะแบบเซน ซึ่งคือ “หนึ่งเดียวในความมากมายและความมากมายในหนึ่งเดียว”¹

“วาบิ-ซาบิ” (侘寂, wabi-sabi) Wabi (侘) ความเรียบง่าย สมถะ ความอึมเิบในความเรียบง่ายซึ่งย่อจากคำว่า “วาบิชิ” (wabishii / 侘しい) ที่แปลว่ารู้สึกแย่มาก ยากไร้ Sabi (寂) ความเงียบสงบสภาพจิตใจที่สงบนิ่ง และสูงส่งซึ่งย่อมาจากคำว่า “ซาบิชิ” (Sabishii/寂びしい) ที่แปลว่าเหงาเศร้าเดียวดาย Wabi-sabi (侘寂) จึงเป็นหลักแนวคิดที่ว่า “สรรพสิ่งไม่สมบูรณ์แบบ” รวมกันแล้ว Wabi-sabi เป็นแนวความคิดที่มองว่า “สรรพสิ่งนั้นไม่สมบูรณ์แบบ” เป็นแนวคิดที่ได้มาจากการเรียนการสอนทางพุทธศาสนาที่เข้าใจถึงวัฏจักรของธรรมชาติที่ไม่คงทนถาวร มีการเกิดเสื่อมโทรมและตายทุกสิ่งล้วนเรียบง่ายเจียมเนื้อเจียมตัว และไม่เร่งรีบ Wabi-sabi จึงเป็นความงามที่เรียบง่ายเจียมเนื้อเจียมตัว และมีความเข้มงวด²

2.1 “วาบิ-ซาบิ” Wabi-sabi

หัวใจหลักแห่งความงาม ตามลัทธิเซน หลักการความงาม มีหลักการ อยู่ 7 หลักการคือ

¹Suzuki, Daisetsu. (2009). **ZEN and Japanese culture**: Kodansha, 37-49.

²กรินทร์ กลิ่นขจร. ะบิ สะบิ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, 2/2550.

1. Kanso (簡素) : Simplicity or elimination of clutter.

ความเรียบง่ายหรือการขจัดองค์ประกอบที่ฟุ่มเฟือยออกไปเปิดเผยถึงความเป็นจริงตามธรรมชาติสิ่งที่จะแสดงในแบบธรรมดาเรียบง่ายอย่างธรรมชาติไว้การปรุงแต่งคงความเรียบง่ายธรรมดาของสิ่งนั้นๆไว้ความเรียบง่ายที่แสดงสัจจะแท้จริงของธรรมชาติโดยตรงไปตรงมา

2. Fukinsei (不均整) : Asymmetry or irregularity.

ความไม่สมส่วนไม่สมมาตรไม่สม่ำเสมอความคิดของการควบคุมความสมดุลในองค์ประกอบผ่านความไม่สมส่วนและความไม่สมบูรณ์เป็นทฤษฎีของความงามเซน(ZEN) ตัวอย่างเช่นในภาพวาด Enso (วงกลม"เซน") มักจะวาดเป็นวงกลมที่ไม่สมบูรณ์เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความไม่สมดุลความไม่สมบูรณ์ เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงอยู่ความสัมพันธ์ที่มีความกลมกลืนกันในความไม่สมดุลยังมีความสมดุลคือความงามตามธรรมชาติที่เต็มไปด้วยความน่าดึงดูด

3. Shibui / Shibumi (渋味) : Beautiful by being understated, or by being precisely

ความสมถะเนื้อแท้แก่นแท้ของวัตถุแนวคิดของการออกแบบที่เรียบง่ายคือความสมถะและความงามผ่านการออกแบบที่ชัดเจนและไม่มีอะไรเพิ่มเติม “เรียบง่ายโดยไม่ต้องดูฉลาด ความเรียบง่ายสง่างาม ความกะทัดรัดชัดเจน” เป็นคำที่บางครั้งใช้คำนี้ในการอธิบายสิ่งที่เรียบง่ายแต่สวยงาม

4. Shizen (自然) : Naturalness

ความเป็นธรรมชาติความเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติไว้การปรุงแต่งเช่นการเปิดเผยเนื้อแท้ของลายไม้หมายถึงความเป็นธรรมชาติในการที่จะหลีกเลี่ยงการก่อสร้างเทียมการวิเคราะห์วิธีการนี้จะค้นหาและแสดงในลักษณะธรรมดาที่เรียบง่ายและเป็นธรรมชาติเพื่อให้ได้ไปถึงที่รากฐานตามธรรมชาติของมันถึงแม้จะมีการออกแบบที่เรากำลังพยายามที่จะสร้างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและมันไม่ได้เป็นธรรมชาติดิบแต่ผู้ชมรับรู้ได้ถึงความรู้สึกถึงวัตถุประสงค์และความตั้งใจ

5. Yugen (幽玄) : Profundity or suggestion rather than revelation.

ความลึกลับ ความเขยิบลด ความงามอันแท้จริงที่สามารถปลุกให้ตื่นจากความไม่รู้ ความลึกซึ้ง ความงามที่แท้จริงคงอยู่ โดยมีองค์ประกอบหรือความหมายที่ซ่อนอยู่ในสิ่งที่ไม่อาจ

เห็นได้ด้วยตา อย่างชัดเจน ในตัวหนังสือไม่ก้ำก๋อ หรือเส้นเพียงไม่กี่เส้นเช่น สนวนญี่ปุ่นนั้นสามารถจะกล่าวได้ว่า เป็นที่รวมของภูมิปัญญา และองค์ประกอบสัญลักษณ์ นักออกแบบสามารถคิดหลายวิธีการเพื่อที่จะบ่งบอกถึงการมองเห็นที่มากขึ้น โดยไม่แสดงออก นั่นก็คือการแสดงมากขึ้น โดยการแสดงออกแต่น้อย

6. Datsuzoku (脱俗) : Freedom from habit or formula
ความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ รูปแบบ ประเพณีนิยม หลบหนีจากชีวิตประจำวัน
หลักการนี้จะอธิบายถึงความรู้สึกของความประหลาดใจ และความประหลาดใจ เมื่อได้ตระหนักว่าพวกเขาสามารถมีอิสระจากข้อผูกมัดมีอิสระจากกฎเกณฑ์ หรือข้อจำกัดต่างๆ นักออกแบบควรมีความคิด/จินตนาการของตนแล้วปลดปล่อยความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นไปอย่างอิสระ

7. Seijaku (静寂) : Tranquility or an energized calm (quiet)
พลังของความสงบ ความเงียบสงบ ความสงบในจิตใจอันไม่ถูกเงื่อนไขใดใคร่ยึด
ความเงียบสงบ สันโดษ³

หนึ่งในเหตุผลที่ เช่น ช่วยกระตุ้นชีพอารทางศิลปะของคนญี่ปุ่น และให้สีสันแก่งานเหล่านั้นมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า วัดเซนเป็นคลังของการเรียนรู้ศิลปะ อย่างน้อยตั้งแต่สมัยคามะกุระ และสมัยมุโรมาจิ พระเซนมีโอกาสดัดต่อกับวัฒนธรรมต่างชาติ คนทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งขุนนางมองพระเซนในฐานะแหล่งแห่งแรงบันดาลใจทางวัฒนธรรม

ซึ่งคนกลุ่มนี้ก็เป็นทั้งศิลปินนักวิชาการ ผู้มีวิชาอาคม คนเหล่านี้ยังถูกนักการเมืองสนับสนุน ให้ทำการค้ำนำเข้าสู่ศิลปะวัตถุและการผลิตอื่นๆ เข้ามายังญี่ปุ่น ขุนนางและนักการเมืองเป็นผู้อุปถัมภ์สำคัญของวัดและสนใจที่จะปฏิบัติตามหลักเซน เช่นจึงไม่ได้แค่มีอิทธิพลต่อชีวิตทางศาสนาของญี่ปุ่นแต่มีต่อวัฒนธรรมต่างๆ ไปด้วย

การออกแบบ ที่มีแนวคิดหลักสอดคล้องและกลมกลืนไปกับธรรมชาติ ตามหลักของนิกายเซน อาจจะเนื่องด้วย แนวคิดที่เรียกว่า วาปี-ซาปี นี้ ที่ว่าด้วยเรื่องความไม่สมบูรณ์ ธรรมชาติที่ไม่คงทนถาวร งานออกแบบต่างๆ จึงสอดคล้องและกลมกลืนไปกับธรรมชาติ สงบ และเรียบง่าย

³กรินทร์ กลิ่นขจร. วะปี ชะปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, 2/2550.

บทที่ 3

การออกแบบ แบบนิยายเซน

องค์ประกอบและหลักการของการออกแบบ แบบนิยายเซน

1. องค์ประกอบหลักในการออกแบบ แบบนิยายเซน

1.1. น้ำ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวจากแวดล้อมโดยรอบ และยังเกิดเสียงที่ช่วยสร้างบรรยากาศได้ แสงที่สะท้อนกับน้ำยังทำให้รู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับธรรมชาติได้ด้วย

ภาพที่ 5 รูปแสดงแสงที่สะท้อนกับน้ำยังทำให้รู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับธรรมชาติ

ที่มา: zen, accessed July 16, 2017, available frhttps://www.bestchoiceschools.com

1.2. ดิน ช่วยให้การออกแบบ มีการเชื่อมต่อระหว่างองค์ประกอบทั้งหมด เป็นตัวกลางที่สามารถเข้าถึง รับรู้ และสัมผัสได้โดยตรง เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่าง Space ที่เข้าถึงได้ทั้งจากภายนอกและภายใน

1.3. อากาศ เป็นองค์ประกอบ ที่ทำให้รับรู้ได้และสัมผัสได้ถึงจังหวะ ของการไหลเวียนของอากาศได้ผ่านทางแสง อุณหภูมิ เสียง และกลิ่น

1.4. ไฟ สามารถสร้างแสงสว่างและยังทำให้เกิดกลิ่นได้จากการเผาไหม้ ช่วยสร้างบรรยากาศตามการออกแบบได้

1.5. ไม้ เป็นวัสดุธรรมชาติที่จะมีความสั่นไหวตามจังหวะของลม เป็นวัสดุที่ใช้และหาได้ง่าย สำหรับนิยายเซน การทำงานไม้ยังถือเป็นการฝึกสมาธิได้ด้วย

2. หลักการ ในการออกแบบ แบบนิกายเซน

2.1. **Simplicity** ความเรียบง่าย การกำจัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออก

2.2. **Irregularity** ความไม่สมมาตร

ภาพที่ 6 รูปแสดงความไม่สมมาตร

ที่มา:ความไม่สมมาตร, accessed July 16, 2017, available from [https://www. fastcodesign.com](https://www.fastcodesign.com)

2.3. **Naturalness** ธรรมชาติ ความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ

ภาพที่ 7 รูปแสดงความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ

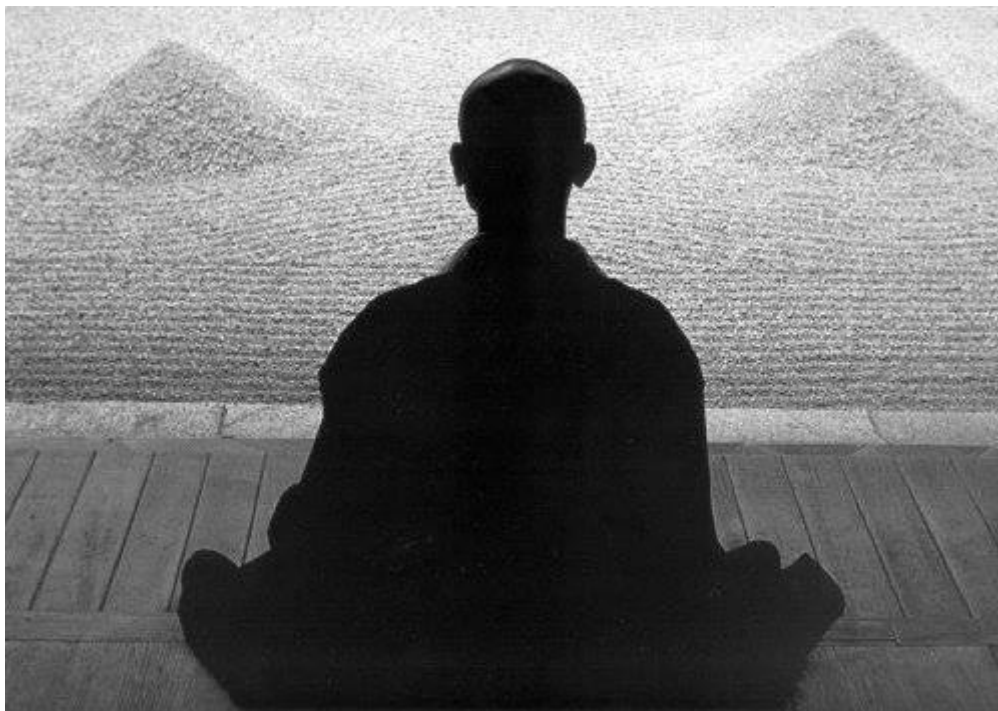
ที่มา:ธรรมชาติ, accessed July 16, 2017, available from <https://www.zen rock stone.com>

2.4. **Subtlety** ความละเอียดอ่อน

2.5. **Break from routine** การหยุดจากสิ่งที่ทำอยู่เป็นประจำ

2.6. **Stillness** ความนิ่ง

2.7. **Austerity** ความสมถะ

Zen understanding, to be whole, everything must be included

ภาพที่ 8 รูปแสดง everything must be included

ที่มา:everything must be included, accessed July 16, 2017, available from

<https://www.facebook.com/pg/ZenTheWayOfLife/photos>

3. ศึกษางานตัวอย่าง ตามหลักการของการออกแบบ แบบนิยายเซน

การศึกษาลักษณะทางกายภาพของงานสถาปัตยกรรม การจัดวางอาคาร ลักษณะทางกายภาพของอาคาร ผ่านกรณีศึกษาลักษณะอาคาร วัสดุ การจัดวางผังอาคารแบบดั้งเดิม ถึง แบบปัจจุบัน จะพบว่าการจัดวางแบบดั้งเดิมจะมีรูปแบบเป็นวัดเซนขนาดใหญ่ และมีการวางอาคารเป็นแกนสมมาตร ตั้งแต่ทางเข้าหลักจนถึงอาคารหลัก และมีการแบ่งพื้นที่ในการใช้สอยไว้อย่างพอดี เพื่อให้เหมาะแก่การใช้งานมากที่สุด และมีการแบ่งฟังก์ชันการใช้งานระหว่างพระ และคนภายนอกไว้อย่างชัดเจน ส่วนการออกแบบในปัจจุบันก็จะยังคงฟังก์ชันการใช้งานไว้ดั้งเดิม แต่จะเปลี่ยนจากวัดเป็น ศูนย์เซน เพื่อใช้ฝึกปฏิบัติสำหรับคนที่สนใจเท่านั้น และส่วนใหญ่จะไม่มีแยกออกเป็นหลายอาคาร แต่จะยังคงฟังก์ชันการใช้งานไว้ดั้งเดิม มารวมไว้ในอาคารเดียวกันมากขึ้น เพื่อง่ายต่อการเข้าถึงและที่ตั้งในปัจจุบันที่ค่อนข้างมีจำกัด

MAIN FUNCTION in Zen temples complex

- 1) FOUNDER'S HALL (Founder's hall in a Zen temple)
- 2) MAIN GATE (Sanmon in Zen temple)
- 3) BUDDHA HALL
- 4) DHARMA HALL
- 5) ZENDO (Meditation hall)
- 6) KITCHEN
- 7) TOILET
- 8) BATH

FOUNDER'S HALL

BUDDHA HALL

MAIN GATE (Sanmon in Zen temple)

DHARMA HALL

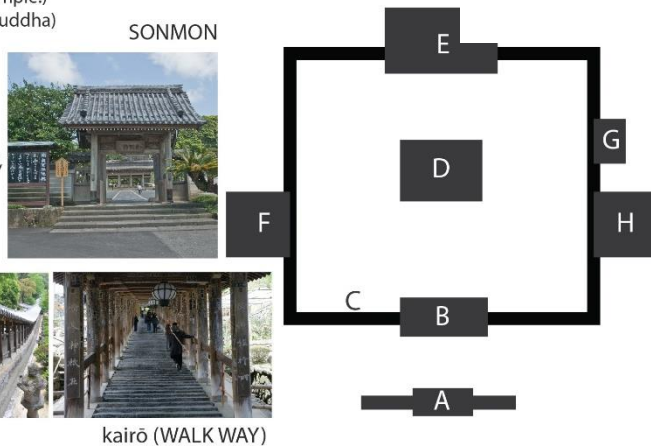
ZENDO (Meditation hall)

ภาพที่ 9 รูปแสดงการจัดฟังก์ชันหลักของวัดเซน ตามแบบดั้งเดิม

POSITION OF FUNCTION

MAIN FUNCTION in Zen temples complex

- A : SONMON (The gate at the entrance of a temple.)
- B : SANMON (The gate in front of the Hall of Buddha)
- C : kairō (WALK WAY)
- D : HALL OF BUDDHA
- E : Dharma hall
- F : ZENDO (Meditation hall)
- G : A bellfry
- H : A building hosting the galleys, the kitchen, and the offices of a Zen garan.

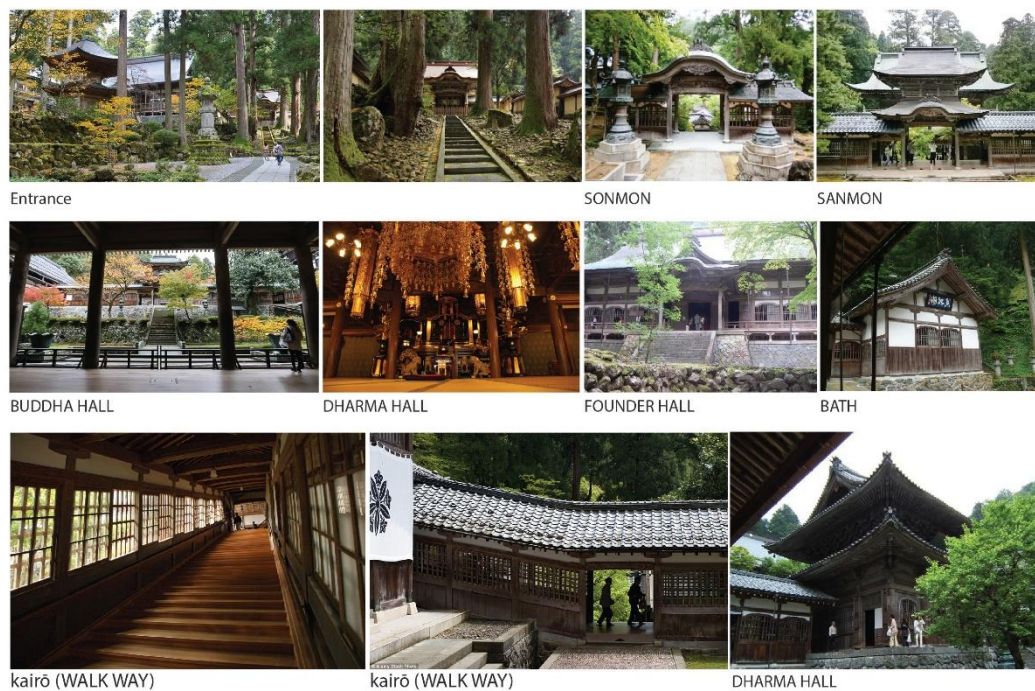

MAIN GATE (Sanmon in Zen temple)

Its importance notwithstanding, the sanmon is not the first gate of the temple, and in fact it usually stands between the sōmon (outer gate) and the buddha hall. It used to be connected to a portico-like structure called kairō (WALK WAY).

ภาพที่ 10 รูปแสดงการจัดวางผังอาคารวัดเซน แบบสมมาตร ตามแบบนิกายเซน แบบดั้งเดิม

ภาพที่ 11 รูปแสดงการจัดวางอาคารวัดเซน ตามแบบนิกายเซน แบบดั้งเดิม

Kennin-ji temple

temples of the **สาย Rinzai Zen**, The oldest Zen temple in Kyoto , and is ranked number one among Kyoto's so-called Five Mountains. ("five most important Zen temples of Kyoto") Kennin-ji was founded in 1202 CE and claims to be the oldest Zen temple in Kyoto.

SONMON (Main gate)

Garden

BUDDHA HALL

ZENDO (Meditation hall)

ภาพที่ 12 รูปแสดงการจัดวางอาคารวัดเซน ตามแบบนิกายเซน แบบดั้งเดิม

Manpukuji Temple

middle of the 17th Century

เป็นวัดแรกที่สร้างขึ้นโดย พระเซนที่ได้รับคำเชิญให้เข้ามาที่ญี่ปุ่นครั้งแรก เป็นวัดหลัก ของเซน สาย **Obaku** ถูกสร้างขึ้น ในปี 1661 ตามแบบของจีน ซึ่งถือว่าเป็นแบบที่มีเทคนิคและการออกแบบ ที่ไม่เคยเห็นในญี่ปุ่น ที่มีรูปแบบสมมาตร

The buildings of Obakusan are a Buddhist temple layout modeled on the Chinese Ming style. The main temple is a high-roof space that is set off from the front room and nested between halls of the same size on its left and right. The temple remains in its original form. Its style is rare to Japan and is seen as a representative Zen Buddhist temple complex.

SONMON

SANMON

HALL OF BUDDHA

DHARMA HALL

Gyoban (fish board)

kairō (WALKWAY)

ภาพที่ 13 รูปแสดงการจัดวางอาคารวัดเซนแบบจีน ตามแบบดั้งเดิม

ZEN CENTER
For American students
Japan traditional temple building.

Main Function

1) FOUNDER'S HALL	5) DORMS
2) BUDDHA HALL	6) KITCHEN
3) DHARMA HALL	7) TOILET
4) ZENDO (Meditation hall)	8) BATH

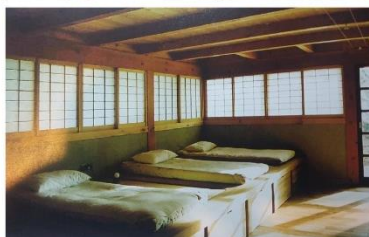
Zen Center

Founder hall

Dokusan room

DORMS

Kitchen

Buddha hall

Dharma hall

ZENDO (Meditation hall)

ภาพที่ 14 รูปแสดงการจัดฟังก์ชันหลักของศูนย์เซน แบบปัจจุบัน

หมู่บ้านพลัม (Plum Village)

ZENDO (Meditation hall)

DORMS

DORMS

CANTEEN UNDER ZENDO (Meditation hall)

ภาพที่ 15 รูปแสดงการจัดฟังก์ชันหลักของศูนย์เซน แบบปัจจุบัน ในประเทศไทย

บทที่ 4 กระบวนการศึกษา

1. วัตถุประสงค์หลัก

คือ ศึกษาถึงกระบวนการคิดและพัฒนา การก่อรูปทางสถาปัตยกรรมจากนามธรรมที่เน้นวิธีคิด แสดงออกผ่านทางรูปทรง ระบบสัญลักษณ์ ให้แสดงออกมาเป็นรูปธรรม ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้คนใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ภายใต้กรอบแนวความคิด หลักการ หรือหัวใจสำคัญของนิยายเซน มาเป็นกฎในการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม โดยกรอบแนวความคิดดังกล่าว เริ่มจากการตั้งคำถามของผู้ศึกษา ว่าทำไมคำว่าเซน จึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อผู้คน และอยู่เหนือวัฒนธรรมได้

กระบวนการในการศึกษามุ่งเน้นทำความเข้าใจ ในเนื้อหาของนิยายเซน ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบนามธรรมและพัฒนาความเป็นนามธรรม สู่ความเป็นรูปธรรม หากสามารถทำการสรุปหลักการจากเนื้อหาที่ทำการศึกษาได้ จะทำให้กระบวนการออกแบบมีแนวทางที่ชัดเจนและการทำการทดลองหาชุดเครื่องมือแบบต่างๆก็ยังสามารถช่วยให้หลักการที่ทำการสรุปมานั้นยังมีความชัดเจนยิ่งขึ้นอีก และเมื่อนำผลจากการทดลองชุดเครื่องมือภายใต้หลักการเดียวกันนี้มาใช้ต่อในกระบวนการออกแบบ จะทำให้งานออกแบบที่ได้ยังคงมีความสอดคล้องกับเนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาตั้งแต่เริ่ม

การศึกษาถึงกระบวนการคิดและพัฒนาจากรูปแบบนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบแนวความคิดตามหลักการของ นิยายเซน

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก

1. เป็นช่วงของการศึกษาข้อมูล ทฤษฎี หลักเกณฑ์ หลักปฏิบัติและหัวใจสำคัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนิยายเซน

สรุปหลักการ การออกแบบ ที่ได้จากการศึกษาข้อมูล หลักปฏิบัติและหัวใจสำคัญแบบนิยายเซน (ทำการศึกษาข้อมูลตาม บทที่1และ บทที่2)

2. เป็นช่วงของการสร้างโปรแกรมออกแบบ โดยให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาข้อมูล ที่ทำการศึกษา วิเคราะห์มาให้งานออกแบบสถาปัตยกรรม (รูปธรรม) กับข้อมูล (นามธรรม)

เป็นไปในรูปแบบเดียวกันในที่นี่ได้ทำการตั้ง โครงการ หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร ซึ่งหมู่บ้าน พลัมเป็นเหมือนตัวแทนของการปฏิบัติ ที่มีอยู่ในประเทศไทย ที่นำหลักการแบบนิกายเซนมาฝึก ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เนื้อหาสอดคล้องทั้งในด้านหลักปฏิบัติและการศึกษาทดลอง เครื่องมือแบบต่างๆ ให้อยู่ในหลักการออกแบบ แบบนิกายเซน

2. โปรแกรมที่ตั้ง

เกิดมาจาก การศึกษาอาคารตัวอย่าง ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับนิกายเซน คือ หมู่บ้าน พลัมประเทศไทย จึงได้ดึงเอาโปรแกรมหลักของหมู่บ้านพลัม มาปรับใช้ คือความเป็นศูนย์ปฏิบัติ ธรรมที่มีแนวทางการสอนในแบบนิกายเซน และนำมาจัดตั้งเป็นหมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะรองรับกลุ่มคนเมือง ที่มีความสนใจและต้องการศึกษา ปฏิบัติตามแบบนิกายเซน และเพื่อให้กลุ่มคนที่ไม่สนใจ ไม่รู้จักนิกายเซน สามารถรับรู้และเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

หมู่บ้านพลัม (Plum Village)

ZENDO (Meditation hall)

DORMS

DORMS

CANTEEN UNDER ZENDO (Meditation hall)

ภาพที่ 16 รูปแสดงอาคารตัวอย่าง หมู่บ้านพลัมประเทศไทย

3. โปรแกรมหมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร

เนื่องจากกรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ค่อนข้างหลากหลาย ทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ วิถีชีวิต และเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มคนให้ความสนใจ ตามแนวทางการปฏิบัติในแบบของหมู่บ้านพลัม เป็นจำนวนมาก และทางหมู่บ้านพลัมก็มีการจัดกิจกรรมขึ้นบ่อยครั้ง

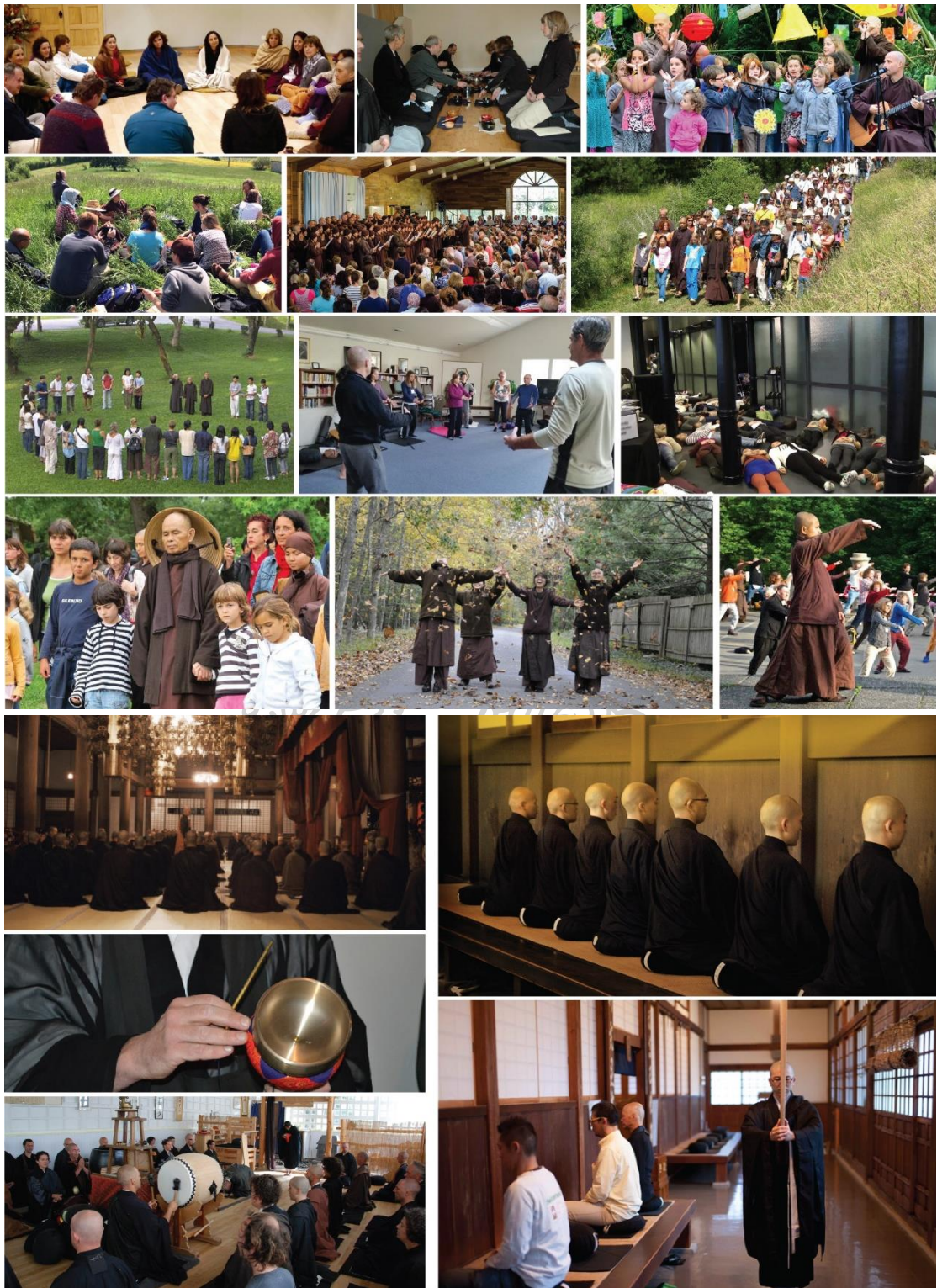
ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆ กรุงเทพมหานคร จึงเป็นจังหวัดที่มีความเหมาะสม ที่จะจัดตั้งหมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร ขึ้น

1. เพื่อเป็นสถานที่ สำหรับจัดกิจกรรม ภาวนาตามแนวทางของหมู่บ้านพลัม
2. ช่วยให้เห็นที่สนใจ ทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ง่ายต่อการเข้าถึงกิจกรรมที่ทางหมู่บ้านพลัมจัดขึ้น
3. เพื่อเผยแพร่พุทธศาสนานิกายเซน ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นตามรูปแบบของ หมู่บ้านพลัม
4. ให้สถานที่นี้เป็นที่ ที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้ทำกิจกรรมต่างๆพักผ่อนและเรียนรู้ได้
5. เพื่อสร้างสถานที่ ที่มีความรู้สึกลงบ-นึ่ง ต่อผู้ที่เข้ามาใช้และที่เข้ามาร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านพลัม

4. กิจกรรม

มาจากกิจกรรมประจำวันที่เกิดขึ้นใน หมู่บ้านพลัม

1. นั่งสมาธิและเดินสมาธิ	2. ฟ้อนคลายอย่างสมบูรณ์
3. ร้องเพลงหมู่บ้านพลัม แยกย้ายทำงานและเจริญสติ	4. เดินด้วยความเบิกบาน
5. เกมส์และกิจกรรมกลุ่ม	6. สนทนากลุ่มย่อย
7. สนทนาธรรม	8. นั่งสมาธิและสวดมนต์
9. ฝึกปฏิบัติส่วนตัว	10. สัมผัสความเจ็บภายใน

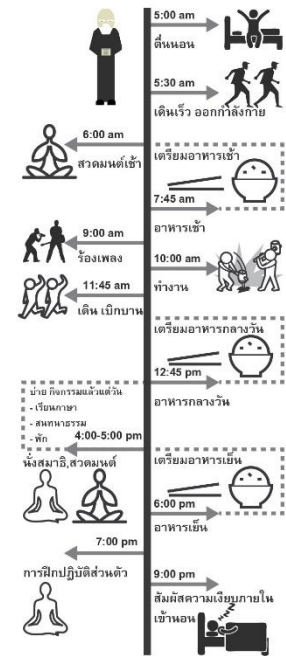

ภาพที่ 17 รูปแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรม (USER + TIMELINE) ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม

USER + TIMELINE

1. หักบวช

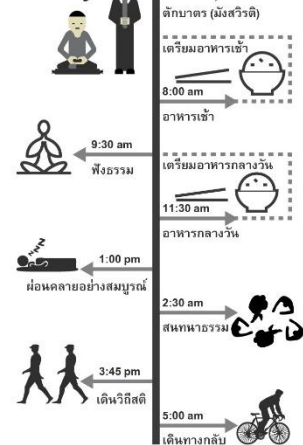

2. คนที่มาปฏิบัติ

2 hour

1 day

ตารางที่ 2 แสดงกิจกรรม (USER + TIMELINE) ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม

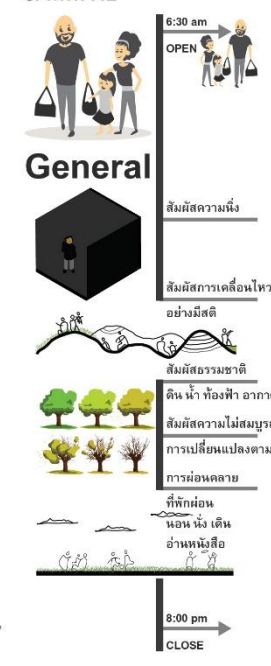
1 - 2 night

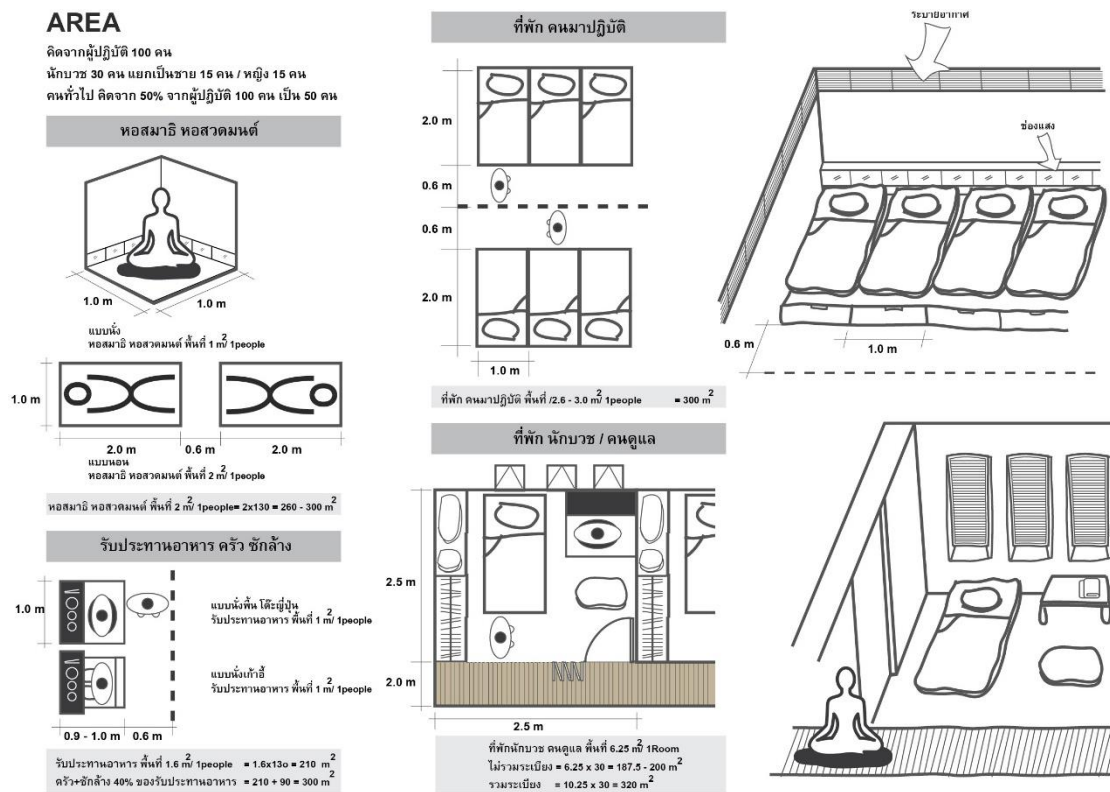
1 - 2 week

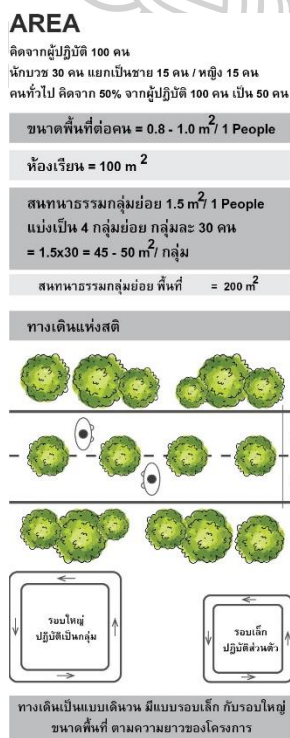
3. คนทั่วไป

ภาพที่ 18 แสดงพื้นที่ ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม

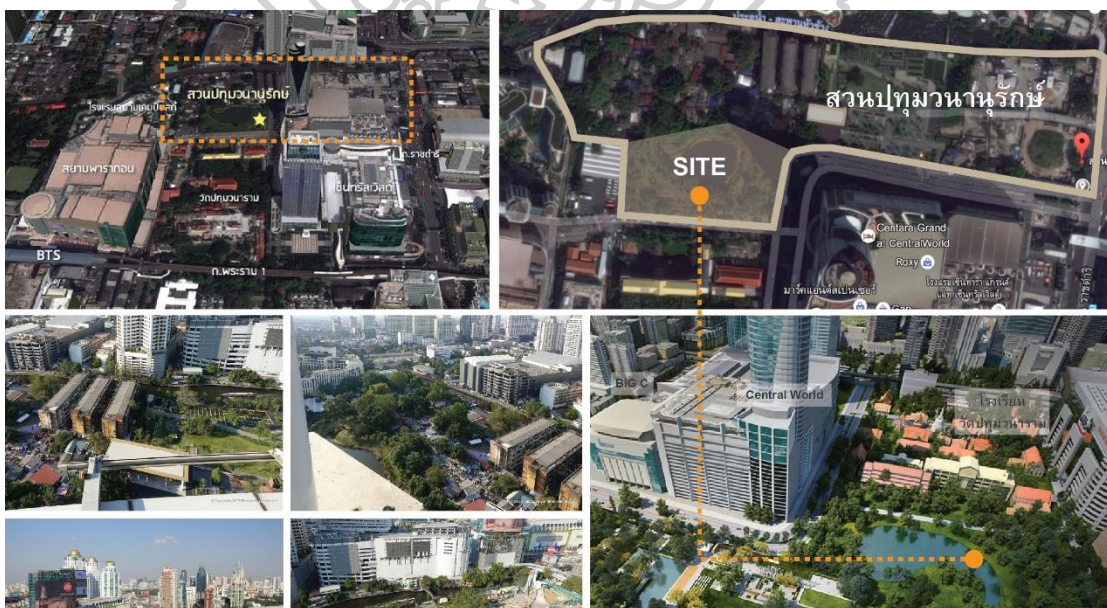
ภาพที่ 19 แสดงพื้นที่ ที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านพลัม

การศึกษาที่ตั้งของโครงการ โดยกำหนดที่ตั้งให้มีความหลากหลายทางกายภาพ เป็นบริเวณที่แวดล้อมไปด้วยบริบทของเมืองที่มีความวุ่นวาย เพื่อให้เกิดสถานะที่มีความชัดเจนในการทดลองออกแบบวางผังโครงการ มีความแตกต่างระหว่างภายนอกกับภายในโครงการมากที่สุด แต่ยังคงมีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดโครงการในรูปแบบนี้ได้

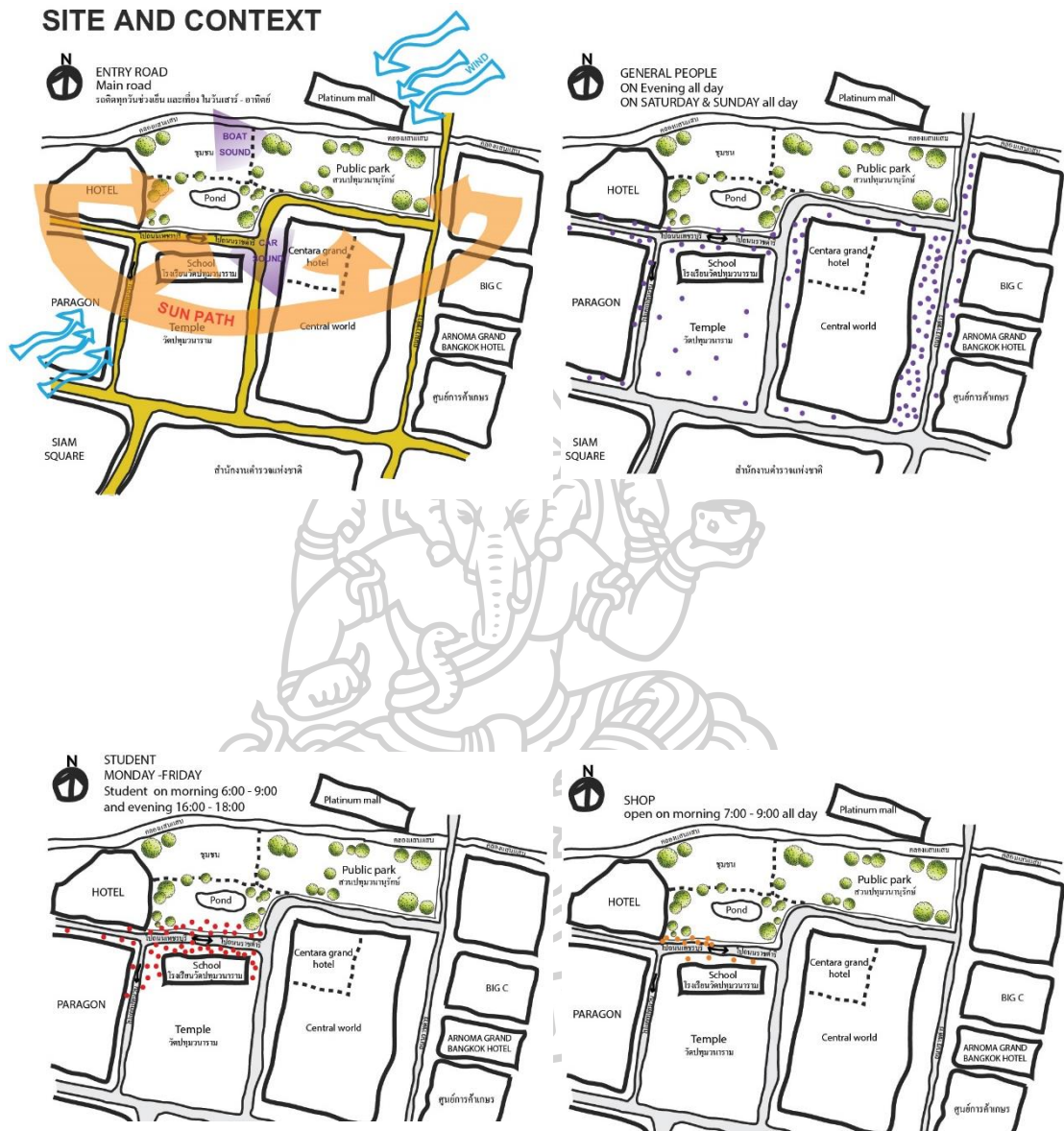

ภาพที่ 20 รูปแสดงการศึกษาที่ตั้งของ โครงการ

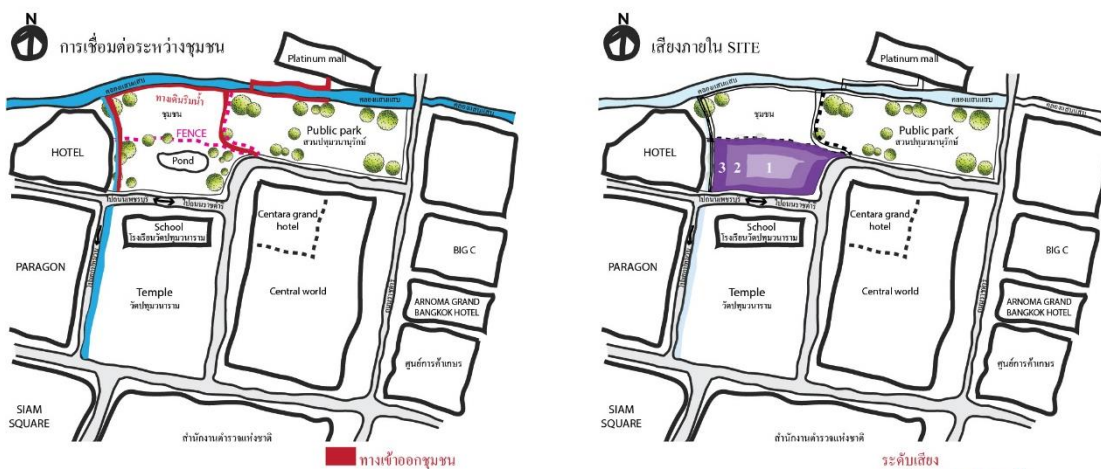
ภาพที่ 21 รูปแสดงการศึกษาที่ตั้งของ โครงการ

ภาพที่ 22 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง

ภาพที่ 23 รูปแสดงการศึกษาที่ตั้งของ โครงการ

SITE AND CONTEXT

ภาพที่ 24 รูปแสดงการศึกษาที่ตั้งของ โครงการ

5. การอ้างอิงกระบวนการและวิธีการทดลอง

จากการสรุปการทดลองชุดเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ ประกอบกับสรุปหลักการในแบบของนิยายเซน และนำมาเป็นแกนหลักในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

พบว่างานสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในแบบรูปธรรม มีความชัดเจนในเนื้อหาที่ศึกษา และยังมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในแบบนามธรรมได้อย่างดี การดำเนินการออกแบบเป็นไปในรูปแบบเดียวกันกับหลักการที่กำหนดไว้และยังคงทำให้การเล่าเรื่อง (Narrative) ในการออกแบบมีความชัดเจนในลำดับ ขั้นตอนของการเล่าเรื่อง

ทำให้ผลสรุปของการออกแบบสถาปัตยกรรม (รูปธรรม) แสดงออกมาเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับข้อมูลทฤษฎี (นามธรรม)

ตารางที่ 3 แสดงการสรุปหลักการที่กำหนดไว้ใช้ในการทดลอง การออกแบบ
(กฎ 7 ข้อในการออกแบบ)

KEYWORD AND ABSTRACT MODEL PRINCIPLES OF ZEN DESIGN

1. Simplicity	ความเรียบง่าย
2. Irregularity	ความไม่สมบูรณ์
3. Naturalness	ธรรมชาติ
4. Subtlety	ความละเอียดอ่อน
5. Break from routine	การหยุด
6. Stillness	ความนิ่ง
7. Austerity	สมถะ

** KEYWORD ที่นำมาใช้กฎในการออกแบบ

ตัวอย่างรูปธรรม ที่แสดงถึงการสื่อความหมายนามธรรม

FROM 7 PRINCIPLES OF ZEN DESIGN

DOT & LINE

1. Simplicity
2. Irregularity
3. Naturalness
4. Subtlety
5. Break from routine
6. Stillness
7. Austerity

ภาพที่ 25 รูปแสดง ตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อในการออกแบบ

GRAPHIC

1. Simplicity
2. Irregularity
3. Naturalness
4. Subtlety
5. Break from routine
6. Stillness
7. Austerity

ภาพที่ 26 รูปแสดง ตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อในการออกแบบ

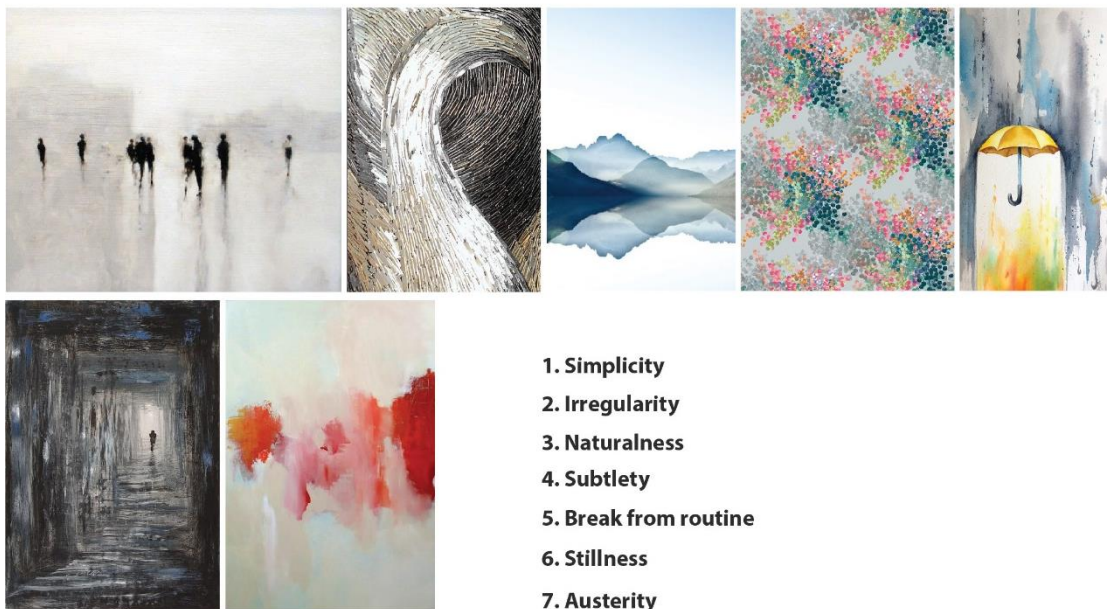
PHOTOGRAPH

- 1. Simplicity
- 2. Irregularity
- 3. Naturalness
- 4. Subtlety
- 5. Break from routine
- 6. Stillness
- 7. Austerity

ภาพที่ 27 รูปแสดง ตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อในการออกแบบ

PAINTING

- 1. Simplicity
- 2. Irregularity
- 3. Naturalness
- 4. Subtlety
- 5. Break from routine
- 6. Stillness
- 7. Austerity

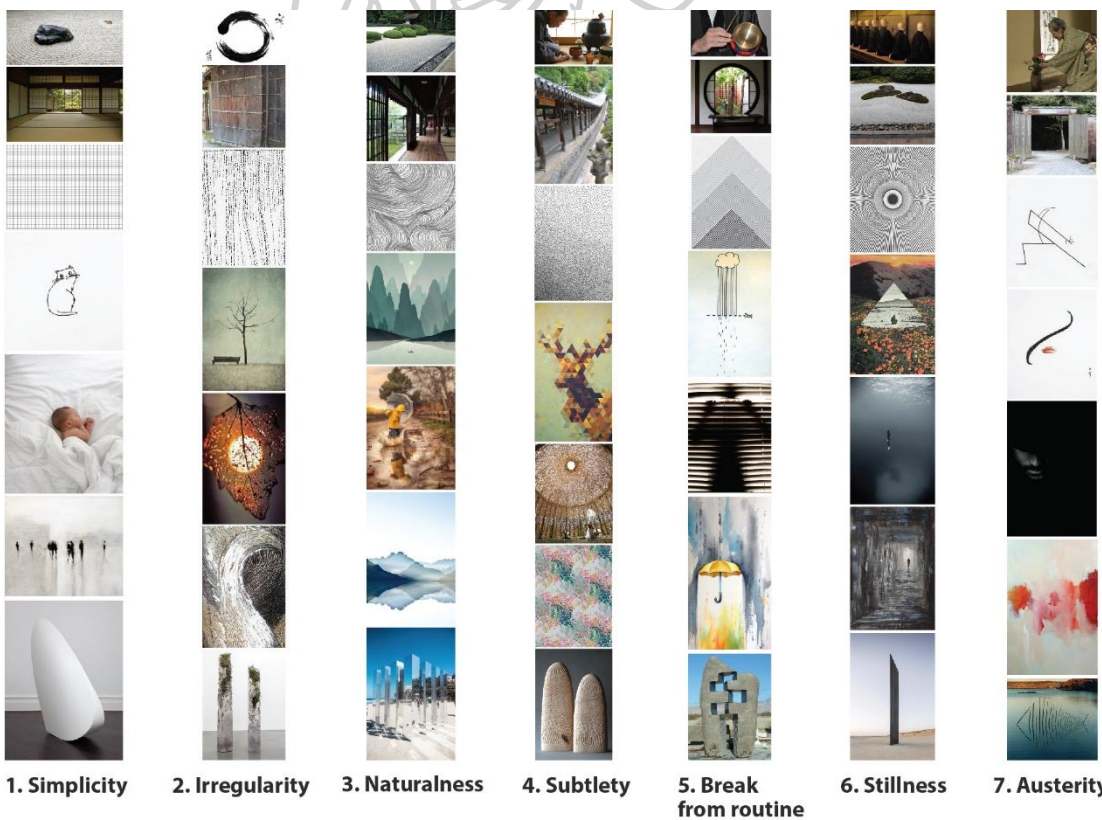
ภาพที่ 28 รูปแสดง ตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อในการออกแบบ

SCULPTURE

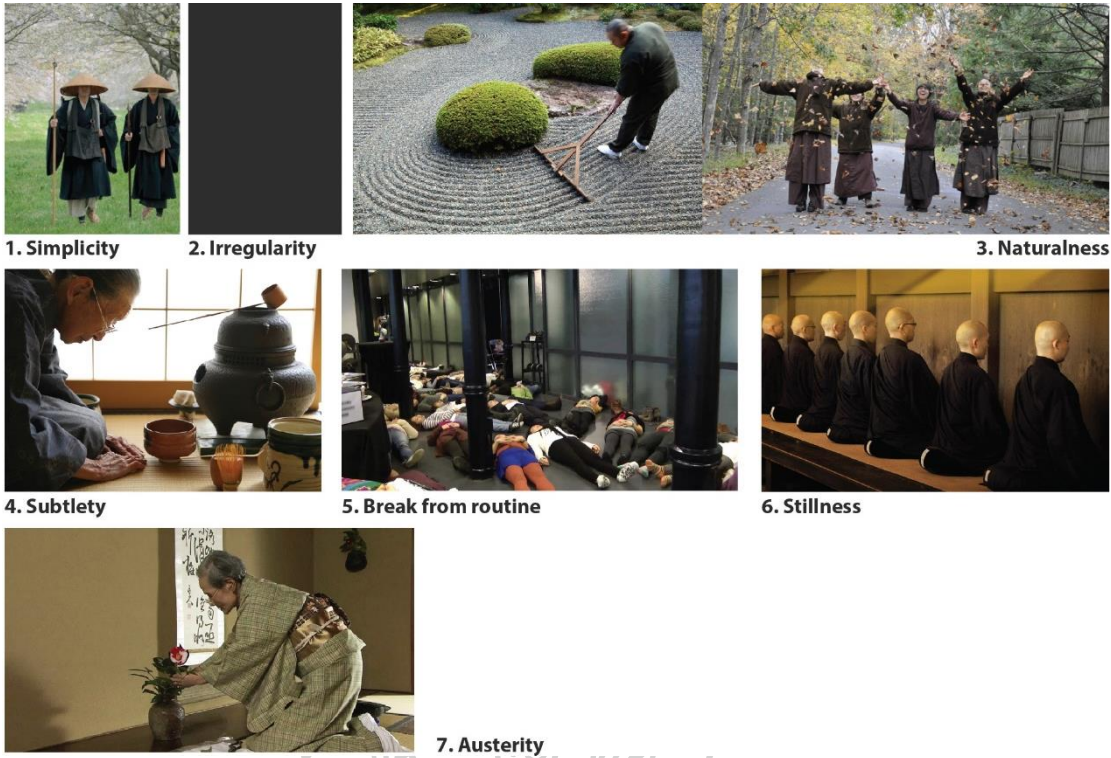
- 1. **Simplicity**
- 2. **Irregularity**
- 3. **Naturalness**
- 4. **Subtlety**
- 5. **Break from routine**
- 6. **Stillness**
- 7. **Austerity**

ภาพที่ 29 รูปแสดง ตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อในการออกแบบ

1. **Simplicity** 2. **Irregularity** 3. **Naturalness** 4. **Subtlety** 5. **Break from routine** 6. **Stillness** 7. **Austerity**

ภาพที่ 30 รูปแสดง ตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อในการออกแบบ

1. Simplicity

2. Irregularity

3. Naturalness

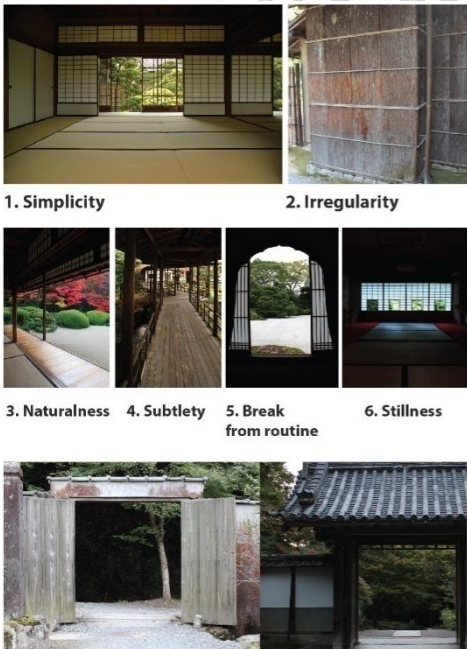
4. Subtlety

5. Break from routine

6. Stillness

7. Austerity

ภาพที่ 31 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบในกิจกรรมนิกายเซน

1. Simplicity

2. Irregularity

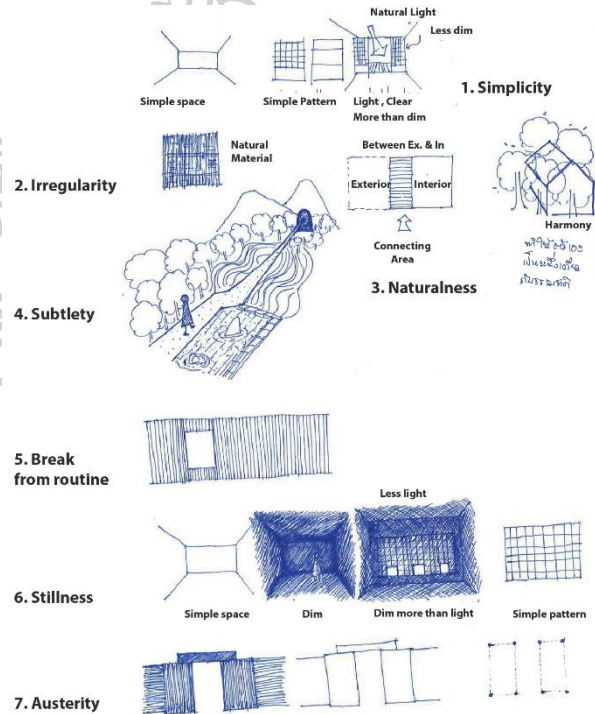
3. Naturalness

4. Subtlety

5. Break from routine

6. Stillness

7. Austerity

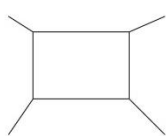
7. Austerity

ภาพที่ 32 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน นิกายเซน

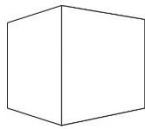
(สถาปัตยกรรม) และการถอดไดอะแกรมจากภาพ

ตัวอย่างอื่น ๆ FROM 7 PRINCIPLES OF ZEN DESIGN : Simple Form , Slick Surface , Light , Clear , Smooth
 กฎ 7 ข้อที่พบใน (ARCHITECTURE)

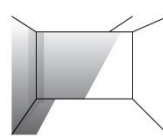
1. Simplicity
 : Diagram

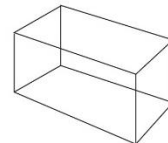
Simple Space

Simple Form , Slick Surface

Light

Clear , Smooth

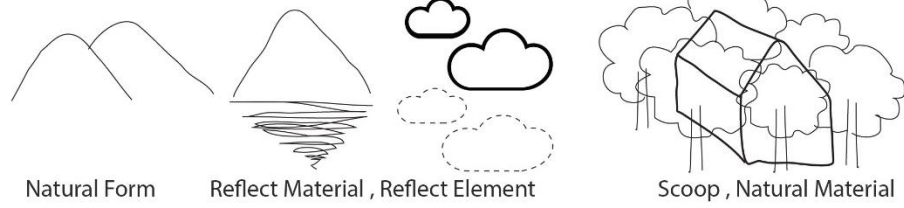
ภาพที่ 33 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และ
 การถอดไดอะแกรมจากภาพ

2. Irregularity : Natural Material

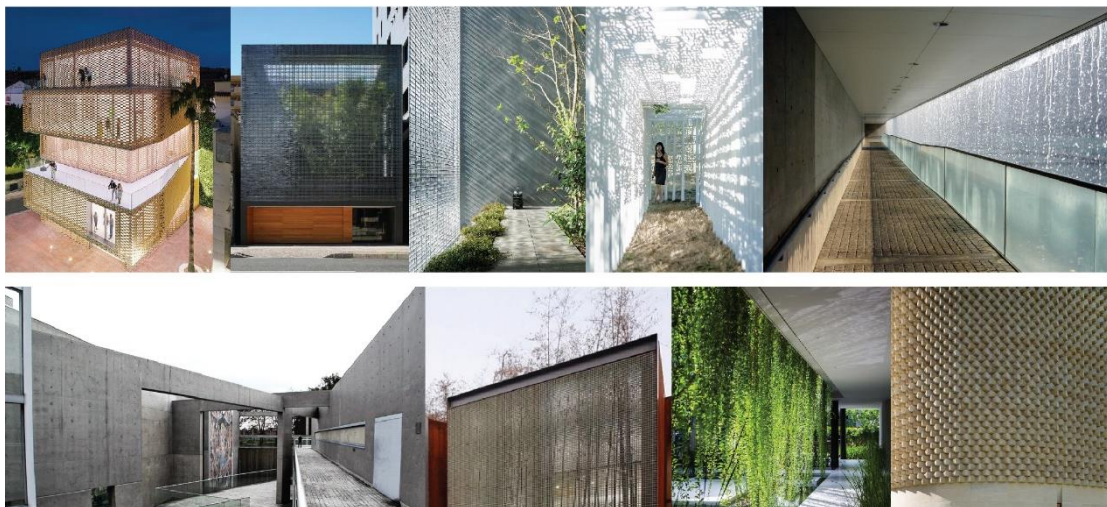
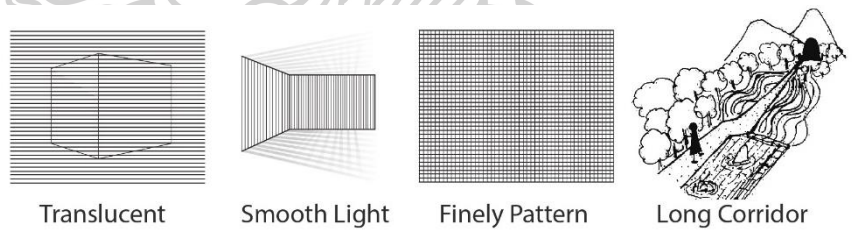
ภาพที่ 34 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และ
 การถอดไดอะแกรมจากภาพ

3. Naturalness
: Diagram

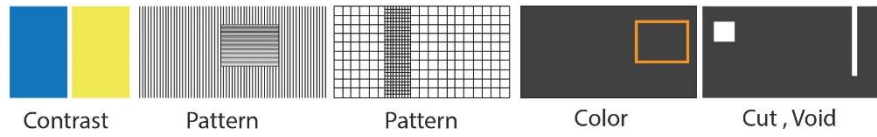
ภาพที่ 35 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และการถอดไดอะแกรมจากภาพ

4. Subtlety
: Diagram

ภาพที่ 36 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และการถอดไดอะแกรมจากภาพ

5. Break from routine
: Diagram

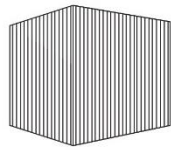
ภาพที่ 37 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กลุ่ม 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และการถอดไดอะแกรมจากภาพ

6. Stillness
: Diagram

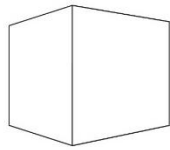

ภาพที่ 38 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กลุ่ม 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และการถอดไดอะแกรมจากภาพ

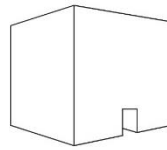
7. Austerity
: Diagram

Less Material

Simple form Less form

Less Decorate

ภาพที่ 39 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (สถาปัตยกรรม) และการถอดไดอะแกรมจากภาพ

1. Simplicity

1. Simplicity

2. Irregularity

2. Irregularity

3. Naturalness

3. Naturalness

4. Subtlety

4. Subtlety

5. Break from routine

6. Stillness

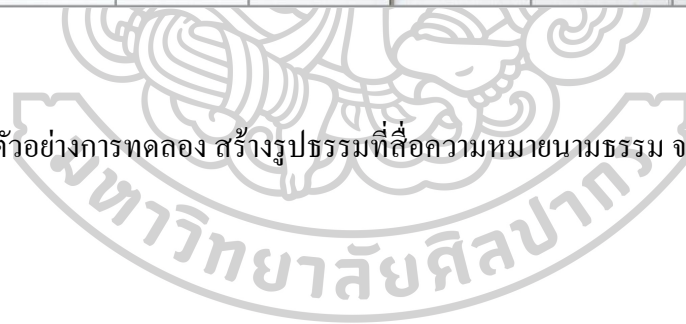
7. Austerity

ภาพที่ 40 รูปตัวอย่างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม กฎ 7 ข้อที่พบใน (กิจกรรมประจำวัน)

FROM 2D TO 3D	1. Simplicity	2. Irregularity	3. Naturalness	4. Subtlety	5. Break from routine	6. Stillness	7. Austerity
DOT							
LINE							
ระนาบ							
CLAY							
WOOD							
BREAD							

ภาพที่ 41 รูปตัวอย่างการทดลอง สร้างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม จากกฎ 7 ข้อ

ตัวอย่างรูปธรรม ที่แสดงถึงการสื่อความหมายนามธรรม
FROM 7 PRINCIPLES OF ZEN DESIGN

ภาพที่ 42 รูปตัวอย่างการทดลอง สร้างรูปธรรมที่สื่อความหมายนามธรรม จากกฎ 7 ข้อ

การทดลองเครื่องมือนี้ เพื่อเพิ่มความชัดเจนให้กับกฎ 7 ข้อที่เป็นรูปแบบนามธรรม ให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น โดยจะทำให้พบว่า เมื่อกฎที่ตั้งขึ้น สามารถทำให้เกิดชุดเครื่องมือที่เป็นรูปธรรม เช่นนี้ได้ ก็ส่งผลให้การก่อรูปทางสถาปัตยกรรมสามารถ นำเครื่องมือนี้ไปใช้เป็นส่วนประกอบในการออกแบบได้ โดยเนื้อหาก็คงยังคงมีความสอดคล้องกัน

บทที่ 5

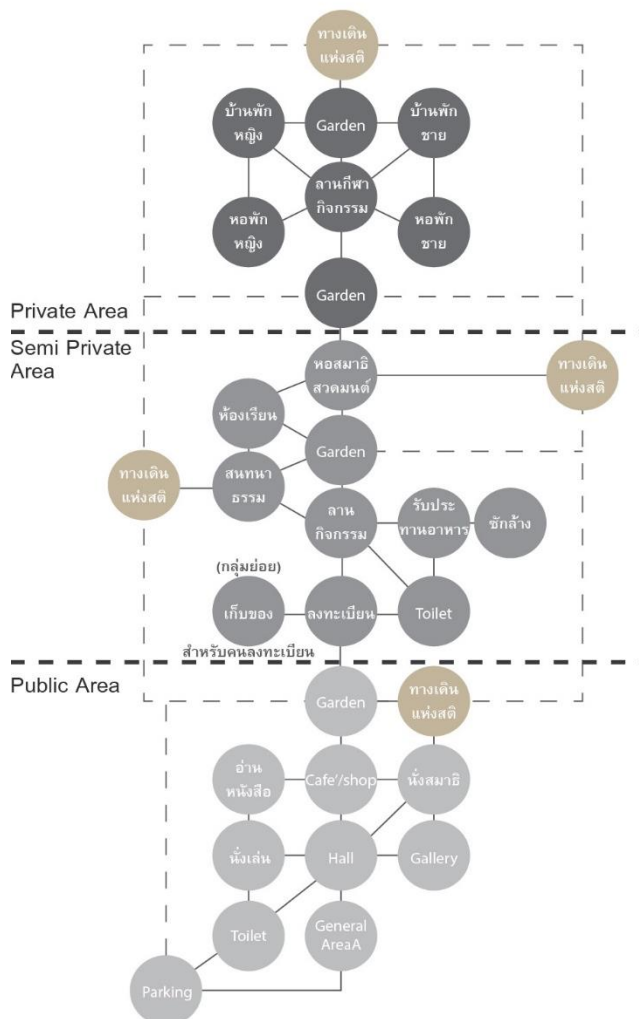
การออกแบบสถาปัตยกรรม

กระบวนการ การก่อรูปทางสถาปัตยกรรม

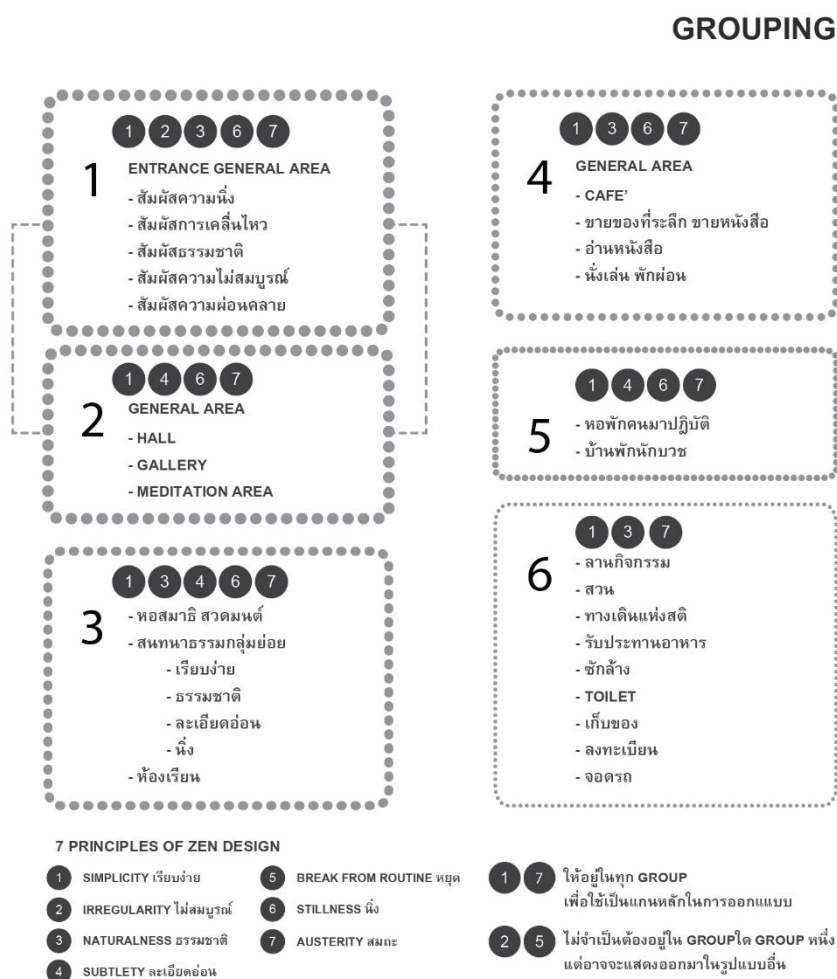
1. สร้างความสัมพันธ์ของโปรแกรม หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร
(ความสัมพันธ์ของ โปรแกรม มาจากกิจกรรมประจำวันที่เกิดขึ้นใน หมู่บ้านพลัม)

ตารางที่ 4 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของ โปรแกรม โดยการเขียนไดอะแกรม

RELATIONSHIP OF PLUM VILLAGE BANGKOK

ตารางที่ 5 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของโปรแกรมโดยการสร้าง Grouping จากกฎ 7 ข้อ

แบ่งกลุ่มของโปรแกรม เพื่อทดลองใส่ กฎ 7 ข้อ ลงไปในแต่ละกลุ่มที่ต้องการสร้างบรรยากาศ การสัมผัส การรับรู้ ในการออกแบบให้เป็นที่ กฎ ที่ใส่ลงไป เพื่อให้งานออกแบบมีความสอดคล้องตามหลักของนิกายเซน

2. การก่อรูปทางสถาปัตยกรรม โดยเริ่มจากการแบ่ง User ออกเป็น 3 ระดับ คือ

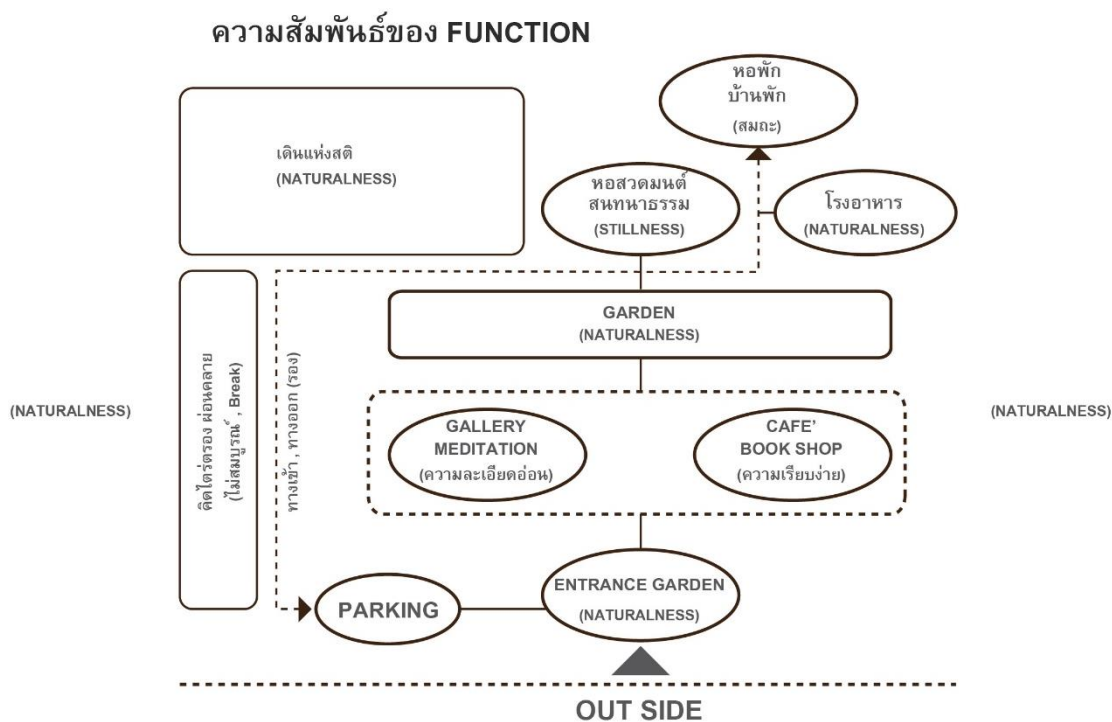
2.1. Public คนทั่วไป

2.2. Semi Public คนที่มาปฏิบัติ

2.3. Private คนที่อยู่อาศัยภายในโครงการ

3. Site สรุปรูปจากการวิเคราะห์บริบทโดยรอบ ที่มีความวุ่นวาย การวางโครงเรื่องจากกฎ 7 ข้อ (Narrative) จึงต้องวางเป็นลำดับ โดยเริ่มจาก ธรรมชาติ เพื่อสร้างสภาวะที่สามารถช่วยลดทอนความเป็นเมือง ความวุ่นวายจากภายนอกก่อนเข้าสู่ภายในโครงการ

ตารางที่ 6 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของฟังก์ชัน โดยวางกฎ 7 ข้อ ในแต่ละฟังก์ชัน

4. Narrative เป็นการเรียงลำดับการเล่าเรื่องที่จะเกิดขึ้นภายในโครงการ แต่ยังคงแสดงออกภายใต้กฎ 7 ข้อ ที่ตั้งไว้ เพื่อให้งานออกแบบมีความสอดคล้องตามหลักของนิยายเซน

เล่าเรื่องโดยการวางเป็นลำดับเรื่อง เริ่มจาก ธรรมชาติ เพื่อสร้างสภาวะที่สามารถช่วยลดทอนความเป็นเมือง ความวุ่นวายจากภายนอก ก่อนเข้าสู่ภายในโครงการ และเข้าสู่สภาวะที่เรียบง่าย ละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นสภาวะที่จะสร้างการรับรู้ สัมผัสในแบบสบาย และเข้าถึงได้อย่างง่าย เพื่อปรับอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ที่เข้ามาใช้โครงการ ให้พร้อมเข้าสู่ สภาวะต่อไป ซึ่งจะจัดให้อยู่ลำดับในสุด เป็นสภาวะแห่งความสมถะ และนิ่งในที่สุด

ตารางที่ 7 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของ Narrative โปรแกรมหมู่บ้านพลัม

ภาพที่ 43 รูปตัวอย่างการทดลองรวม ชุดเครื่องมือรูปธรรม (ภาพที่33) กับงานออกแบบ

USER เป็นเครื่องมือที่แสดงถึงการเข้าถึงของคน ในแต่ละระดับ แบ่งเป็น 3 ระดับ

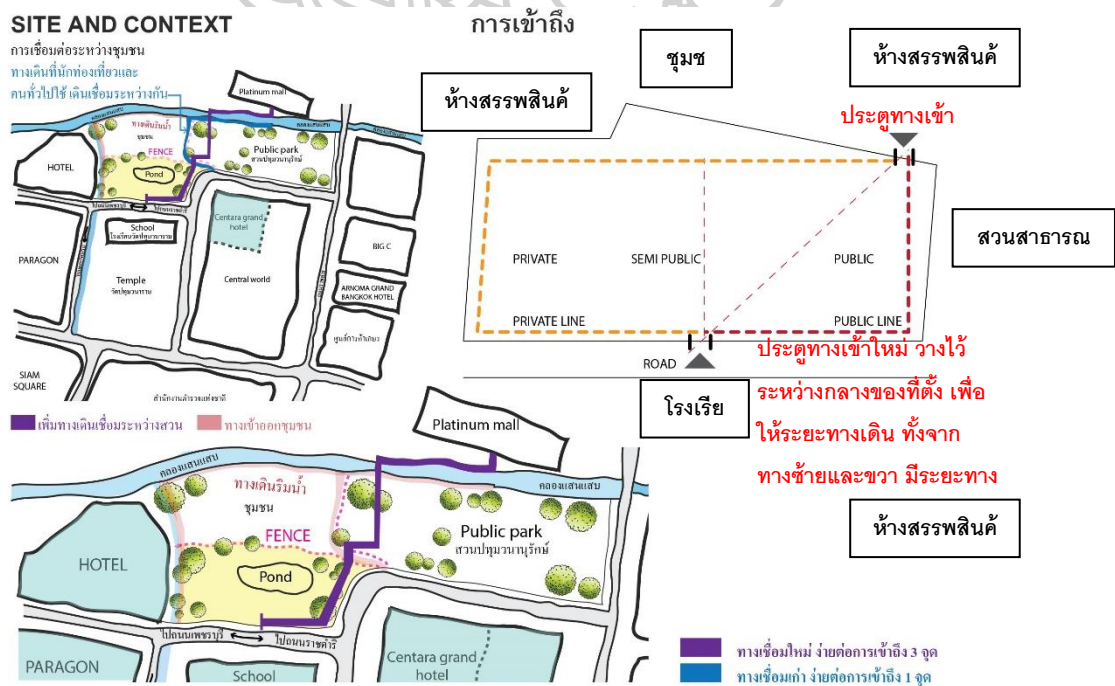
1. คนทั่วไป : เข้าถึงได้ง่ายที่สุด
2. คนที่มาปฏิบัติ : เข้าถึงได้ยาก
3. นักบวชและคนที่ต้องอาศัยอยู่ในโครงการ : เข้าถึงได้ยากที่สุด

USER : การเข้าถึง 3 ระดับ

ภาพที่ 44 รูป USER การเข้าถึง 3 ระดับ

SITE เป็นเครื่องมือที่แสดงถึง การเข้าถึงโดยผ่าน ชุมชนชาติ เพื่อสร้างสภาวะที่สามารถช่วยลดทอนความเป็นเมือง ความวุ่นวายจากภายนอก ก่อนเข้าสู่ภายในโครงการ และเว้นว่างพื้นที่ด้านหน้าโครงการ เพื่อให้ดูมีความเป็นมิตรแล้วจึงคนเข้ามาภายในได้

ภาพที่ 45 รูปการศึกษาการเข้าถึง โปรแกรมหมู่บ้านพลัม

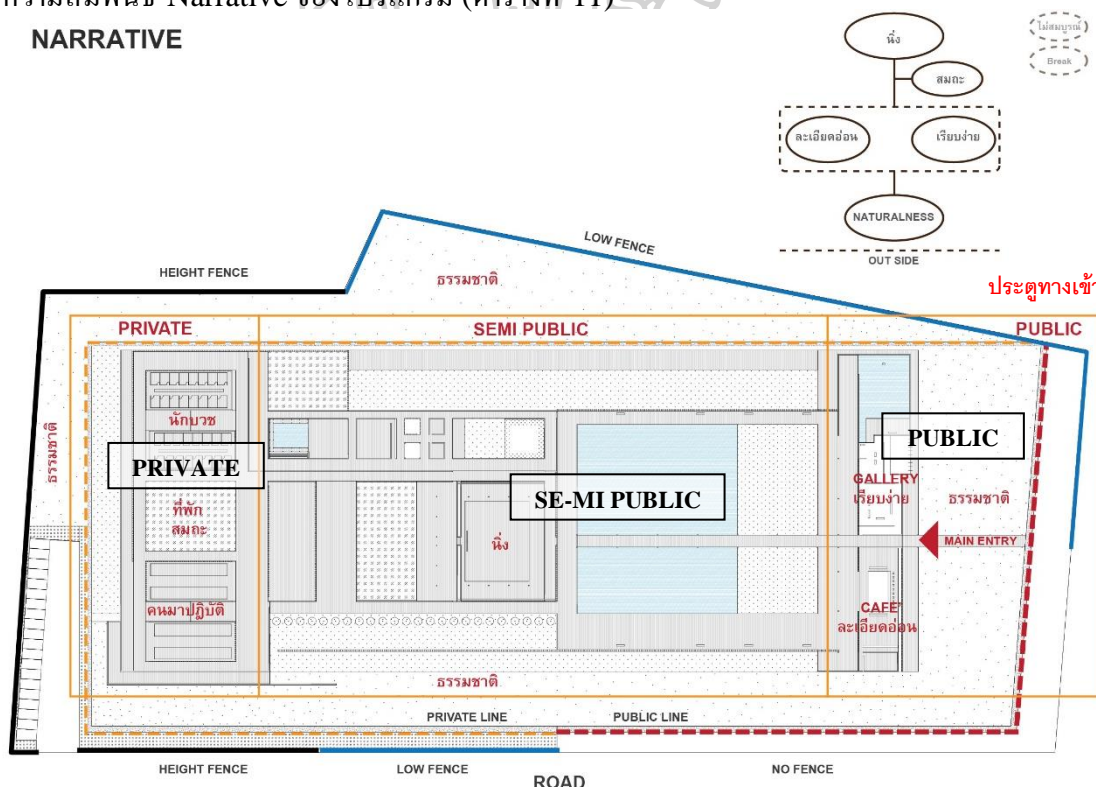
ศึกษาการเข้าถึงโปรแกรมหมู่บ้านพลัม เพื่อหาเส้นทางการเดิน การเชื่อมต่อระหว่างบริบทภายนอกที่ตั้งกับบริบทภายในที่ตั้ง ที่จะเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านพลัม

จากศึกษา พบว่าเนื่องจากบริเวณโดยรอบของที่ตั้ง เป็นบริเวณที่สามารถสร้าง เส้นทางการเชื่อมต่อของคนกับอาคารรอบๆ ให้มีความสะดวกในการเข้าถึงแต่ละอาคารได้ง่ายขึ้น โดยหากทำการตัดเส้นทางเดินผ่านโปรแกรมหมู่บ้านพลัม ไปยังสวนสาธารณะ และเชื่อมต่อไปยังห้างสรรพสินค้าที่อยู่ รอบๆ ได้ง่ายขึ้น และยังทำให้คนทั่วไปสามารถเดินเข้ามาภายในหมู่บ้านพลัมได้ ทั้งกลุ่มคนที่ตั้งใจเข้ามา และกลุ่มคนที่บังเอิญผ่านเข้ามา ทำให้สามารถรับรู้ถึงสิ่งที่ต้องการสื่อสารได้โดยการ ค่อยๆ ซึมซับกับสิ่งที่พบเห็น และสัมผัสได้

USER+SITE เป็นเครื่องมือที่เริ่มมีการรวมกันระหว่างคนกับที่ตั้ง โครงการ

USER+SITE=NARRATIVE เป็นเครื่องมือที่เริ่มมีการรวมกันระหว่างคนกับที่ตั้งโครงการ และมีเนื้อหาของการเล่าเรื่องเข้ามารวมด้วย การเล่าเรื่องก็จะเล่าโดยมีลำดับเรื่องตามความสัมพันธ์ Narrative ของโปรแกรม (ตารางที่ 11)

NARRATIVE

ประตูทางเข้าใหม่ วางไว้ระหว่างกลางของที่ตั้ง เพื่อให้ระยะทางเดิน ทั้งจากทางซ้ายและขวา มีระยะทางเข้า

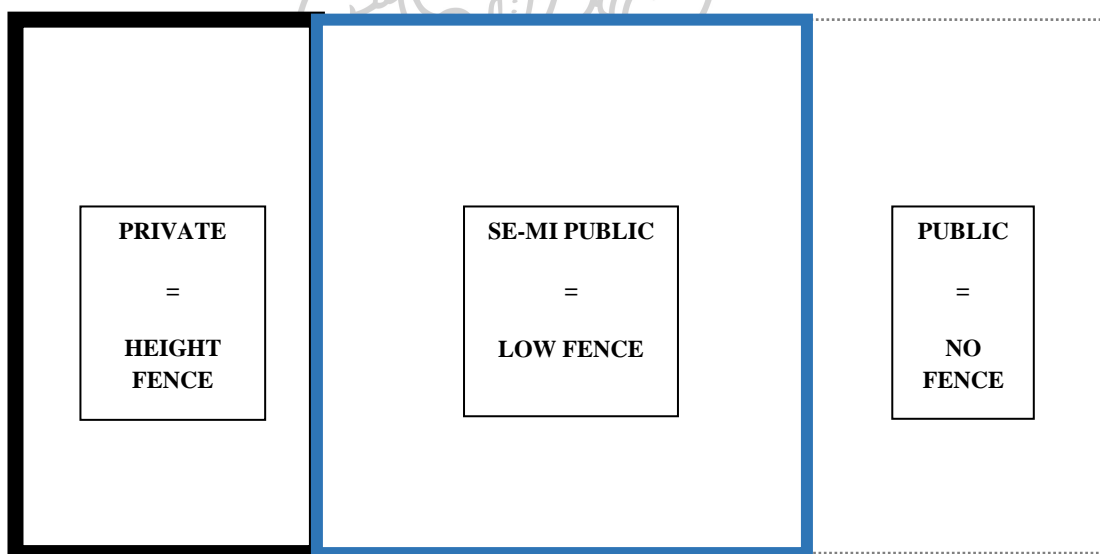
ภาพที่ 46 รูปแสดงการเล่าเรื่อง (Narrative+User+การเข้าถึง+Site) โปรแกรมหมู่บ้านพลัม จาก SITE PLAN แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. PUBLIC พื้นที่โครงการบริเวณนี้ เป็นพื้นที่ ที่ต้องการให้มีการเข้าถึง ที่ดูเป็นมิตร และเชื่อถือ การเข้าถึงจึงออกแบบให้มีการเข้าถึง ได้ง่ายที่สุด บริเวณนี้จึง ไม่มีรั้วหรือการแบ่งเขต ปิดกั้นที่ชัดเจน

2. SEMI-PUBLIC เนื่องจากที่ตั้งมีการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนข้างๆได้ บริเวณนี้จึง ใช้รั้วที่มีความสูงในระดับที่ยังคงมองเห็นระหว่างชุมชน กับภายในโครงการได้ เพื่อให้รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชนกับโครงการได้

3. PRIVATE พื้นที่โครงการบริเวณนี้ เป็นพื้นที่ส่วนตัว ซึ่งจะประกอบด้วยที่พักอาศัยและส่วนของการปฏิบัติ ที่มีความเข้มข้น บริเวณนี้จึงจะใช้รั้วที่มีความสูงมาก เพื่อสร้างความรู้สึกที่เป็นส่วนตัวและมีสมาธิมากที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงการสรุปความสัมพันธ์ของ FENCE + SITE PLAN ZONE

เมื่อรู้ถึงความต้องการของการแบ่งในแต่ละส่วน จึงทำให้การวางเส้นทางเดินการเข้าถึง เป็นไปตามโซนที่แบ่งว่าต้องการให้ระดับการเข้าถึงได้ง่ายหรือยากหรือเข้าถึงไม่ได้

จากผังแสดงถึง เส้นทางเดินที่เกิดขึ้นในโครงการ มี 2 แบบ

1. เส้นปะ สีแดง เป็นทางเดินหลักสำหรับใช้เข้าออกภายในโครงการ เป็นเส้นทางเดินที่เข้าถึงได้ง่าย

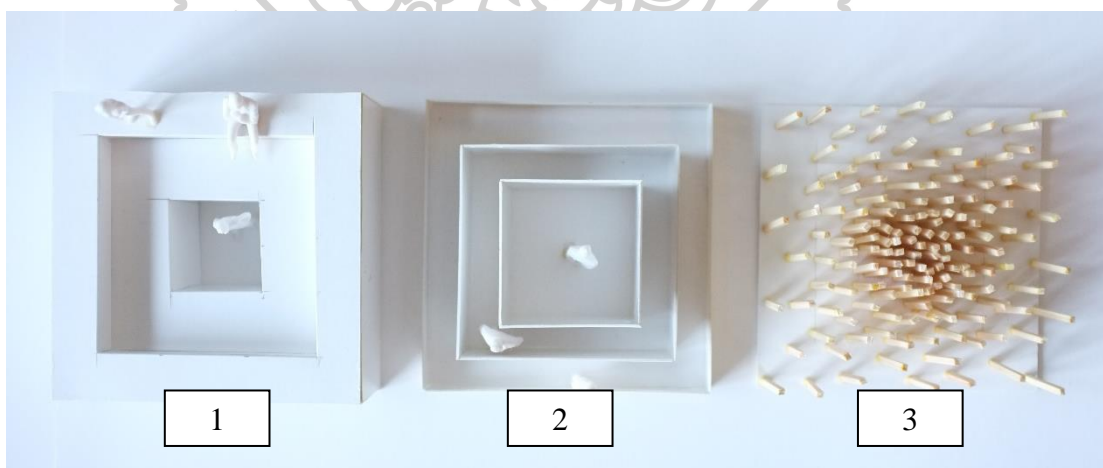
2. เส้นปะ สีส้ม เป็นทางเดินรองสำหรับใช้เข้าออกภายในโครงการในส่วนที่ค่อนข้างจำกัดไว้เฉพาะผู้ที่อยู่อาศัยและคนที่มาปฏิบัติ ที่จะนำไปสู่ส่วนของการปฏิบัติ หรือ หอสมุดมนต์ได้โดยตรง ส่วนคนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แต่จะเข้าถึงได้ยาก ต้องได้รับอนุญาตก่อนเข้าถึง เพราะเป็นเส้นทางเดินที่ใช้เข้าถึงในส่วนของโซน PRIVATE

5. การเข้าถึงแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

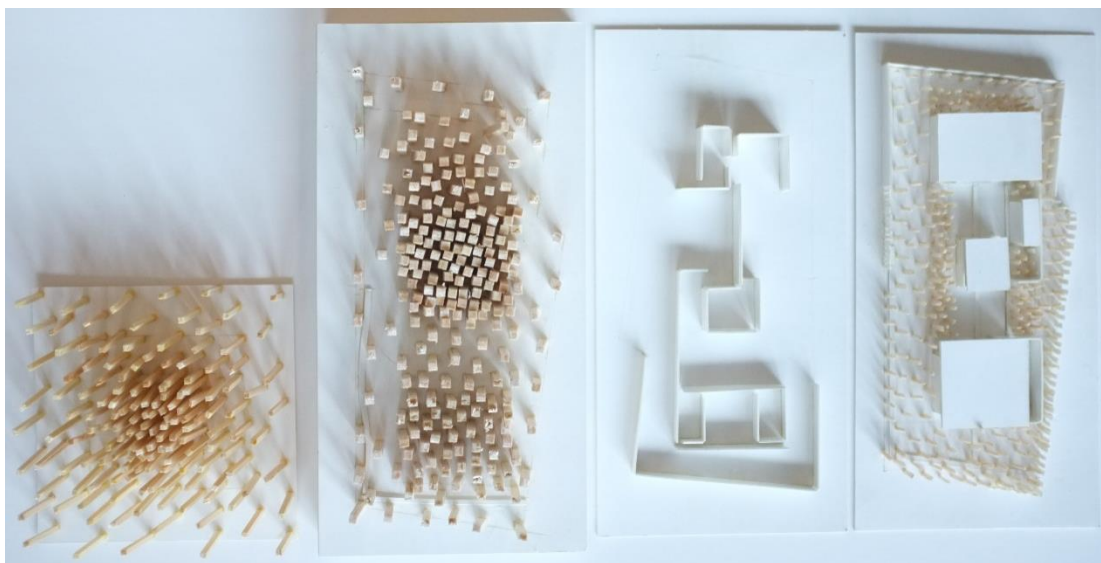
5.1. เข้าถึงง่าย

5.2. เข้าถึงได้ยาก

5.3. เข้าถึงได้ยากที่สุดจนไม่สามารถเข้าถึงได้

ภาพที่ 47 รูปตัวอย่างการทดลองการเข้าถึง 3ระดับ แบบต่างๆ

การเข้าถึง 3 ระดับ

SITE+USER

BASIC ELEMENT+SITE

NARRATIVE+SITE

ภาพที่ 48 รูปตัวอย่างการทดลองรวมชุดเครื่องมือรูปธรรม กับงานออกแบบ

การเข้าถึง 3 ระดับ คือตัวแทนของ USER โดยเลือกจากชุดทดลองที่ 3 (ภาพที่ 35) มาพัฒนาต่อเพราะมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับงานออกแบบได้ง่ายกว่าแบบอื่นๆ และยังสามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจนตาม NARRATIVE

SITE+USER คือลำดับการเข้าถึงเนื้อหาภายใน SITE ของ USER จะค่อยๆ มีความเข้มข้นของเนื้อหา การวางลำดับของการทดลอง จึงมีความหนาแน่นมากขึ้น เมื่อเข้าสู่ลำดับการเล่าเรื่องที่มีเนื้อหาเข้มข้น

BASIC ELEMENT+SITE คือการใช้เครื่องมือที่ง่ายที่สุด ในการทดลองนี้ ได้ใช้เส้น ที่เป็นเครื่องมือในการก่อรูปของอาคารภายในโครงการ เพื่อให้เห็นถึงรูปของอาคารเบื้องต้น

NARRATIVE+SITE คือการวางลำดับ การเล่าเรื่อง ร่วมกับการวิเคราะห์พื้นที่ โดยใช้ชุดข้อมูลในการวิเคราะห์ที่ตั้งมาเป็นตัวกำหนดด้วย

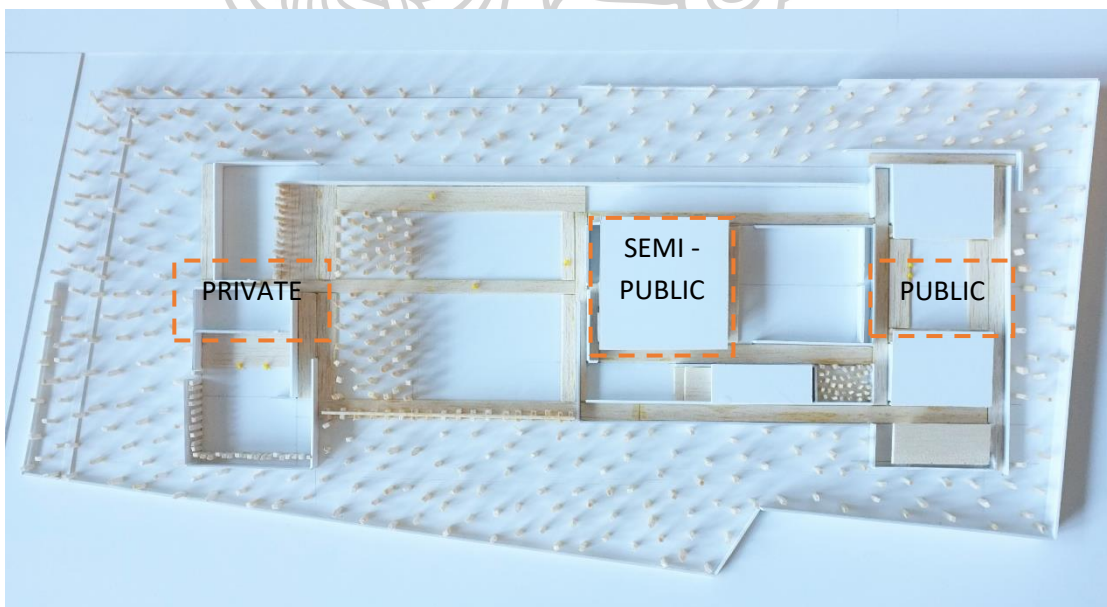
ลำดับการเล่าเรื่อง เริ่มจาก ธรรมชาติ ไล่ต้นไม้อบอบๆ ที่ในการเข้าถึงลำดับแรก เพื่อสร้างสภาวะที่สามารถช่วยลดทอนความเป็นเมือง ความวุ่นวายจากภายนอก ก่อนเข้าสู่ภายใน

โครงการ และเข้าสู่สถานะที่เรียบง่าย ละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นสถานะที่จะสร้างการรับรู้ สัมผัสในแบบสบาย และเข้าถึงได้อย่างง่าย เพื่อปรับอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ที่เข้ามาใช้โครงการ ให้พร้อมเข้าสู่สถานะต่อไป ซึ่งจะจัดให้อยู่ลำดับในสุด เป็นสถานะแห่งความสมถะ และนิ่งในที่สุด

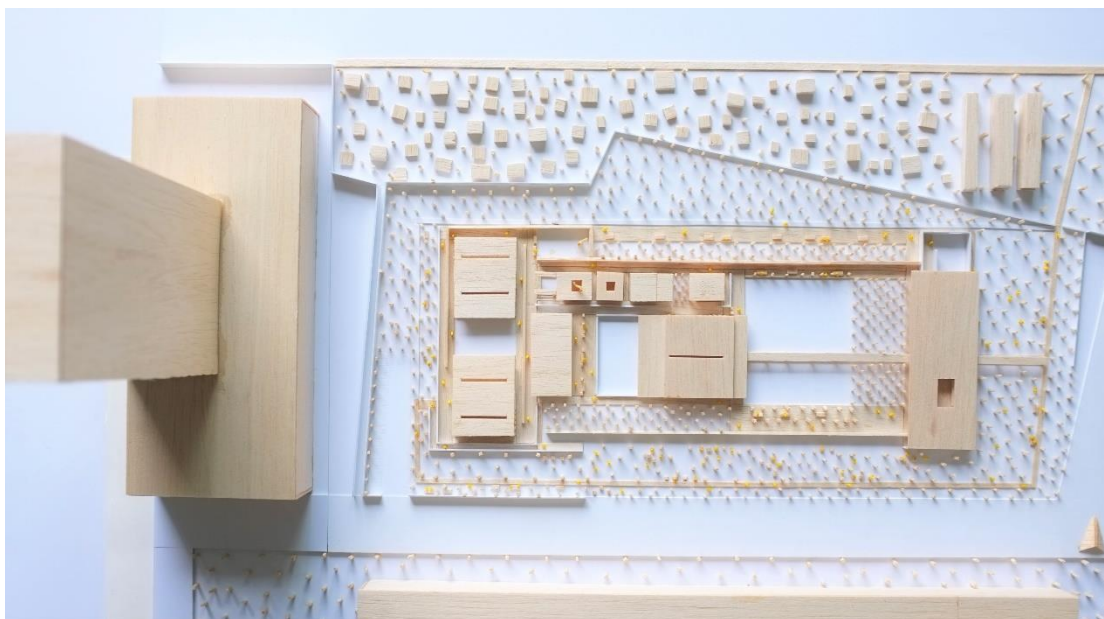
การก่อรูปงานสถาปัตยกรรม โดยใช้ BASIC ELEMENT แบบง่าย มาเป็นตัวก่อรูป

ภาพที่ 49 รูปตัวอย่างการทดลองสร้าง BASIC ELEMENT+SITE

ภาพที่ 50 รูปตัวอย่างการพัฒนา BASIC ELEMENT+SITE+NARRATIVE

ภาพที่ 51 รูปการพัฒนา BASIC ELEMENT+SITE+NARRATIVE

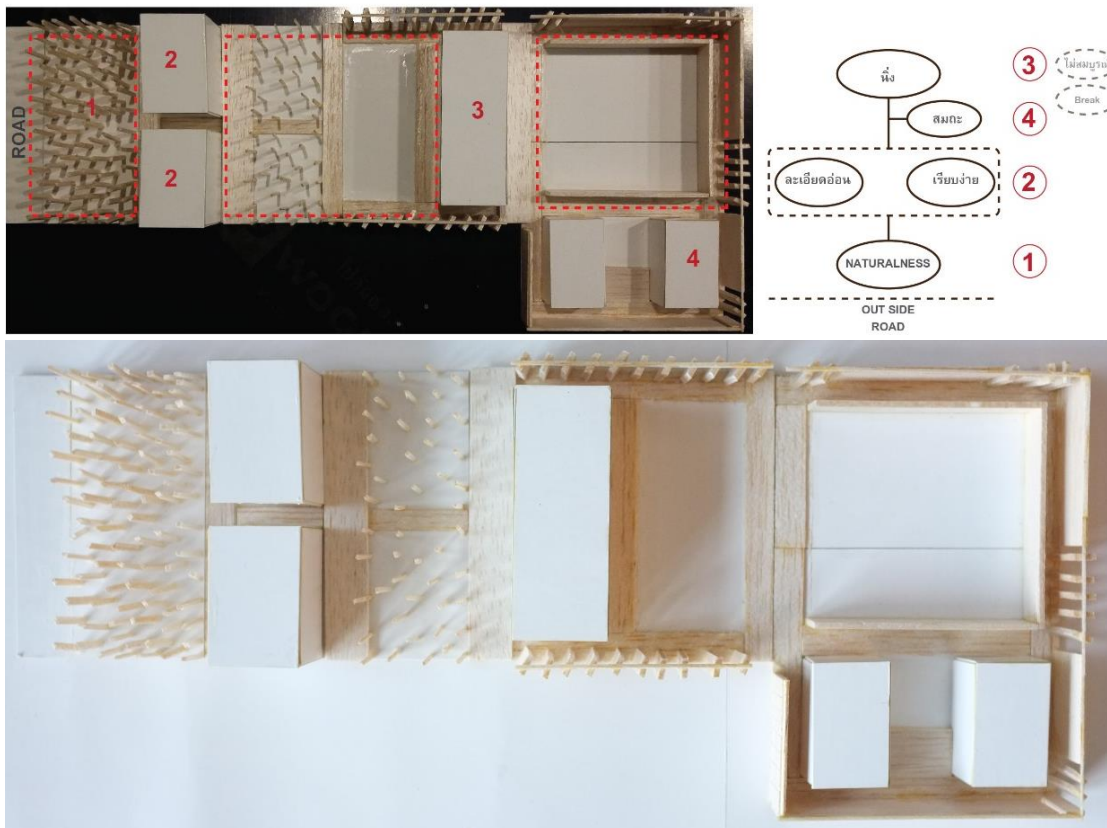
6. การทดลองเพื่อสร้างความต่อเนื่องของการเปลี่ยนผ่าน จากอาคารหนึ่ง สู่อาคารอื่นๆ โดยจะพบว่าเมื่อทุกการเปลี่ยนผ่านถ้าเราสร้างสภาวะที่ผู้ใช้งานสามารถค่อยๆ เปลี่ยนความรู้สึก โดยจากการเว้นระยะห่างของตัวอาคาร

6.1. ด้วยการปล่อยเว้นให้เกิดพื้นที่ระหว่างอาคารสู่อีกอาคารหนึ่ง

6.2. ใช้สวนเพื่อกั้นระหว่างอาคารและเพื่อให้ผู้ที่เดินผ่าน ค่อยๆปรับ อารมณ์ความรู้สึกจากอาคารแรกเพื่อเข้าสู่อาคารต่อไป

และทุกๆ การเปลี่ยนผ่านก็จะมีแทรกความเป็นธรรมชาติเข้าไปในรูปแบบต่างๆ ตาม Narrative เพื่อให้ผู้ใช้ในโครงการ ค่อยๆปรับความรู้สึกก่อนจะเข้าสู่สภาวะและเนื้อหา ลำดับของการปฏิบัติ อื่นๆในส่วนต่อไป ได้อย่างต่อเนื่อง

TRANSITION AND RELATION BETWEEN NARRATIVE

ภาพที่ 52 รูปตัวอย่างการสร้าง Transition and relation between narrative

7. การเล่าผ่าน NARRATIVE ที่ตั้งขึ้น ประกอบกับศึกษาข้อมูลของที่โดยรอบ ทำให้เกิดลำดับในการเข้าใช้โปรแกรม ดังนี้

7.1. ธรรมชาติ

จะวางไว้บริเวณรอบนอก ก่อนเข้าสู่ตัวอาคาร เพื่อให้ดูมีความเป็นมิตรต่อผู้ที่ผ่านโครงการ และให้รู้สึกง่ายต่อการเข้าถึงได้ง่ายที่สุด และอยากจะเข้ามาภายในโครงการ

7.2. ความละเอียดอ่อน / ความเรียบง่าย

จะวางไว้เป็นอาคารแรก โดยแบ่งเป็นในส่วนของ CAFE' (ความละเอียดอ่อน) และ Gallery (ความเรียบง่าย) เป็นส่วนที่ต้อนรับกลุ่มคนทั่วไป ทั้งที่เข้ามาทั้งโดยบังเอิญหรือตั้งใจเข้ามา เป็นส่วนต้อนรับ ที่ต้องสามารถสื่อสาร เนื้อหาเกี่ยวกับนิยายเซน โดยตรง เพื่อให้คนที่เข้ามา ไม่

ว่าจะใช้เวลาาน หรือเร็วแตกต่างกัน ก็ต้องรับรู้ได้ถึงความเป็นนิยายเซน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้ง จาก รูป รัส กลิ่น เสียง สัมผัส โดยให้เกิดการรับรู้ ของพื้นที่ได้แบบลึกลับ

7.3. นิ่ง

จะวางไว้ในส่วนที่มีเนื้อหาของพื้นที่ค่อนข้างเข้มข้น คือส่วนของ หอสมุดมนต์ ซึ่งจะ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในโครงการหมู่บ้านพลัม จะตั้งอยู่บริเวณตรงกลางของกลุ่มอาคารเพื่อให้ สามารถมองเห็นได้ง่าย แต่การเข้าถึง จะไม่่ง่ายที่สุด แต่จะเป็นการค่อยๆเดินผ่านสภาพแวดล้อมต่าง เพื่อให้เกิดการปรับอารมณ์ ความรู้สึก ให้ค่อยๆเกิดความนิ่งตั้งแต่ภายนอก ก่อนเข้าสู่ภายในอาคาร การเว้นระยะห่างระหว่างอาคาร เพื่อให้ง่ายต่อการสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ให้ผู้ใช้พื้นที่เกิด ความ นิ่ง สงบ มากที่สุด

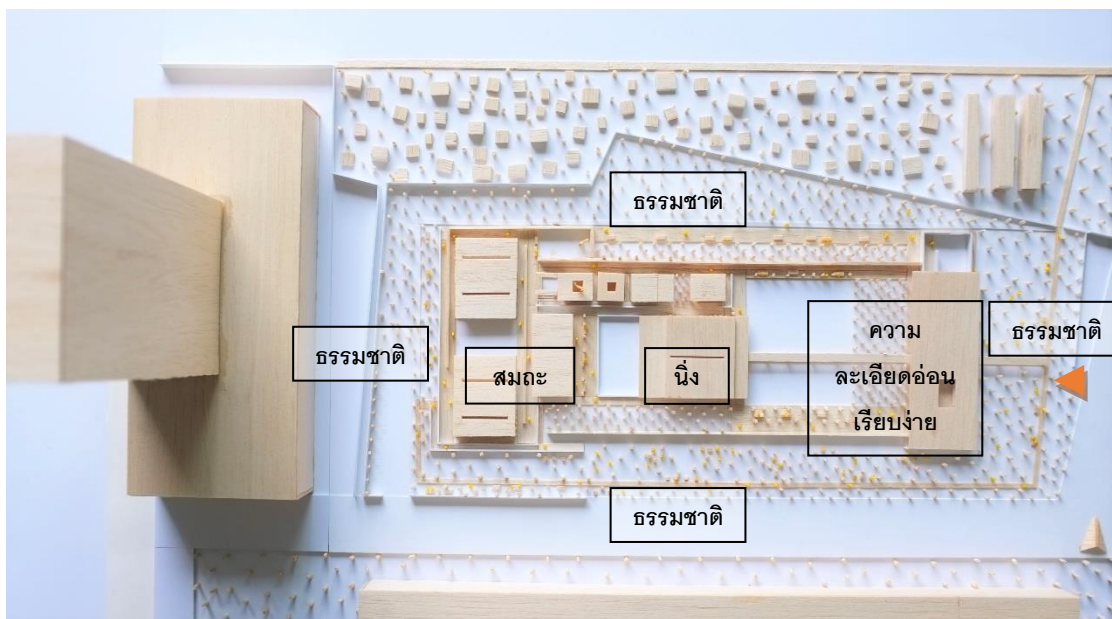
ภาพที่ 53 ทางเดินเข้าสู่หอสมุดมนต์

7.4. สมถะ

จะวางไว้ในส่วนในสุดของโครงการ เพราะเป็นส่วนที่ง่ายต่อการจัดการ เพื่อให้เกิด ความเป็นส่วนตัวได้มากที่สุด

ลักษณะของพื้นที่อาคาร จะมีสัดส่วนที่พอดีและจำเป็นที่สุด แต่ยังสามารถปรับ ยืดหยุ่นของพื้นที่เพื่อให้ตอบรับกับลักษณะการใช้งานแบบอื่นๆได้

โดยลักษณะของการเล่าเรื่องจะเล่าจาก เนื้อหาที่มีความเข้มข้นน้อย และเมื่อค่อยๆเข้า สู่ภายใน โครงการมากขึ้น เนื้อหาที่จะค่อยๆเข้มข้นขึ้น คล้ายกับเนื้อหาและหลักปฏิบัติของนิยายเซน แต่จะค่อยๆผ่อนคลายเมื่อกลับออกสู่โลกภายนอก

ภาพที่ 54 รูป NARRATIVE KEY PLAN หลังจากการทดลองสร้าง Transition and relation between narrative

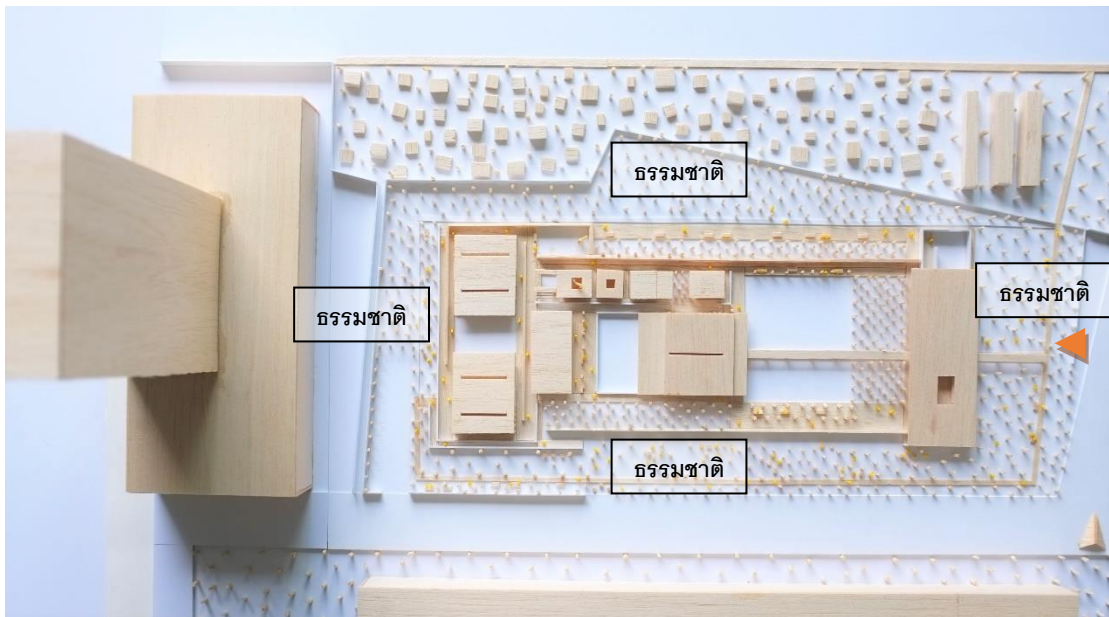
8. สรุปผลการออกแบบสถาปัตยกรรม ที่ได้จากการทดลอง แบบต่างๆ การออกแบบ

การวางฟังก์ชันจะวางไปในแนวทางของ NARRATIVE ที่ได้วางไว้แล้ว เพื่อให้มีลำดับการเล่าเรื่อง สอดคล้องกันระหว่างเนื้อหา การทดลอง การออกแบบ

1. MAIN ENTRANCE (ธรรมชาติ)
2. CAFE' (ความละเอียดอ่อน)
3. GALLERY (ความเรียบง่าย)
4. MEDITATION HALL (ความนิ่ง)
5. ส่วนที่พัก (ความสมถะ)

1. ธรรมชาติ NATURAL

ทางเข้าหลักโครงการ จะเล่าเรื่องของ ธรรมชาติ ที่สามารถสัมผัส และรับรู้ได้ ระหว่างทางเดินและบริเวณรอบๆกลุ่มอาคาร

ภาพที่ 55 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ธรรมชาติ)

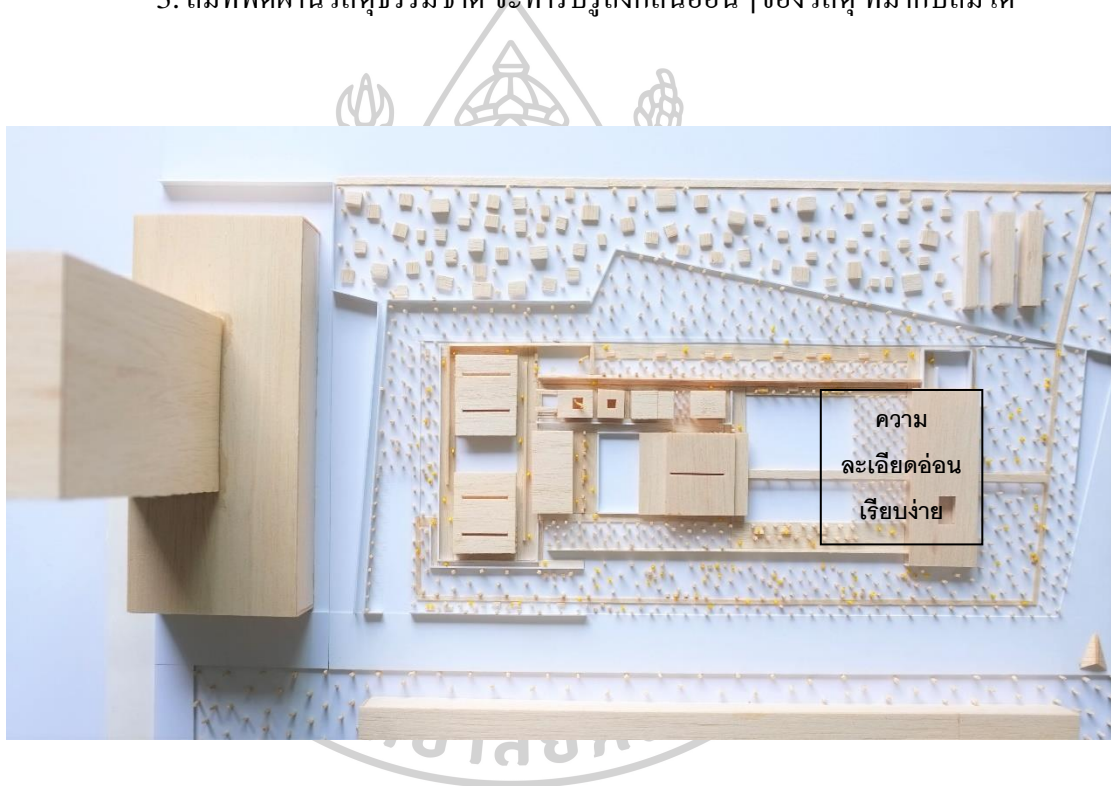
MAIN ENTRANCE

ภาพที่ 56 รูปแสดงทางเข้าหลัก โปรแกรมหมู่บ้านพลัม

2. ความละเอียดอ่อน

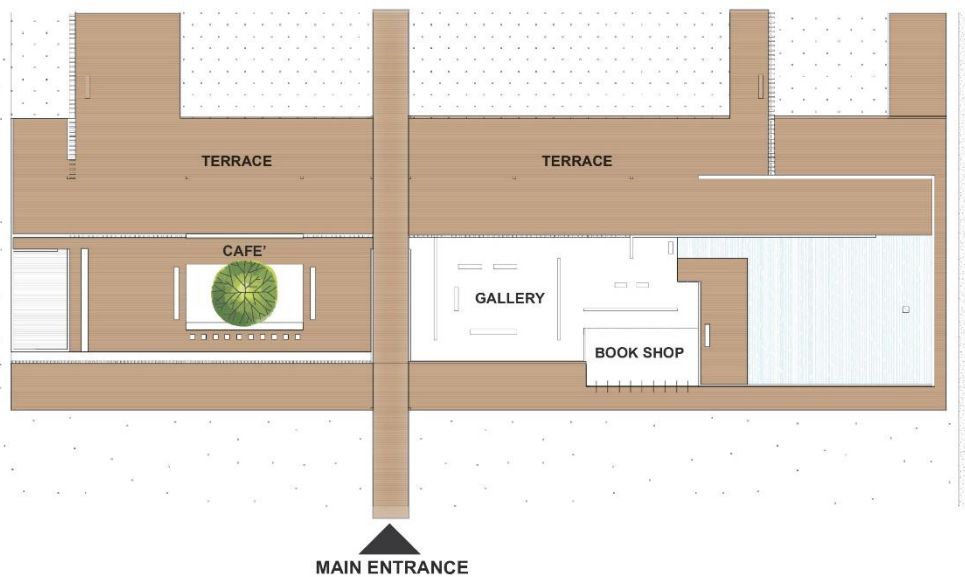
FINELY VOID, SMOOTH LIGHT, TRANSLUCENT

1. ละเอียดอ่อนด้วยจังหวะของเส้น VOID ที่มีความถี่ ทำให้เกิดแสงและลมที่มีจังหวะเบาๆ ละมุน ไม่แรงหรือเร็วเกินไป ส่วนแสงที่ส่องผ่าน void ก็เป็นแสงที่ละมุนไม่มีดและไม่สว่างไป
2. วัสดุที่ใช้ เป็นวัสดุธรรมชาติ ทำให้แสงที่ตกกระทบมาถึง มีความละเอียด และซอฟเป็นแสงที่มีความนุ่มนวล ไม่แข็งหรืออ่อนไป
3. ลมที่พัดผ่านวัสดุธรรมชาติ จะทำรับรู้ถึงกลิ่นอ่อนๆของวัสดุ ที่มากับลมได้

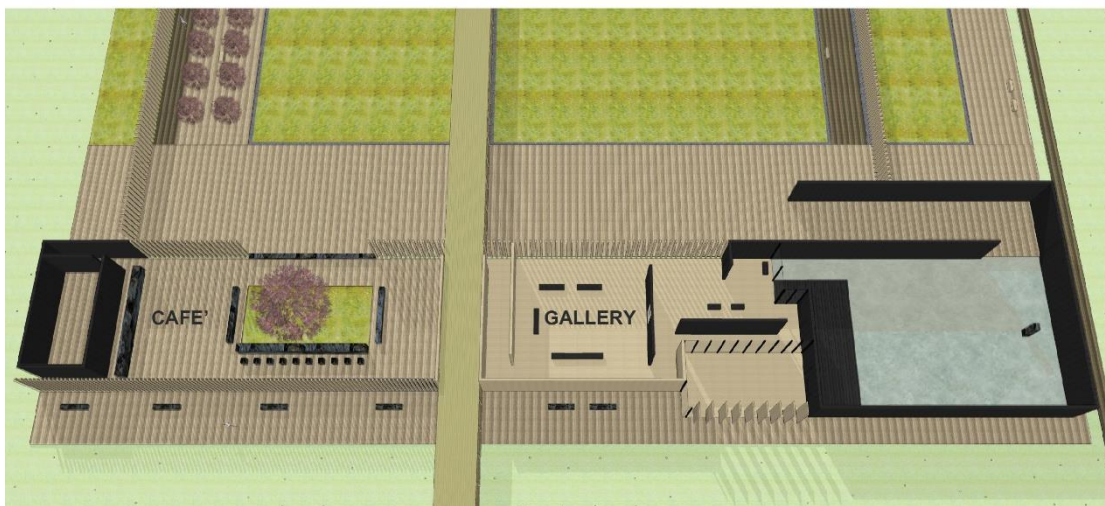
ภาพที่ 57 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ความละเอียด , ความเรียบง่าย)

CAFE' & GALLERY

ภาพที่ 58 รูปแสดงผัง CAFE' & GALLERY

CAFE' & GALLERY

ภาพที่ 59 รูปแสดงผัง CAFE' & GALLERY

CAFE' & GALLERY

ภาพที่ 60 รูปแสดงผัง CAFE' & GALLERY

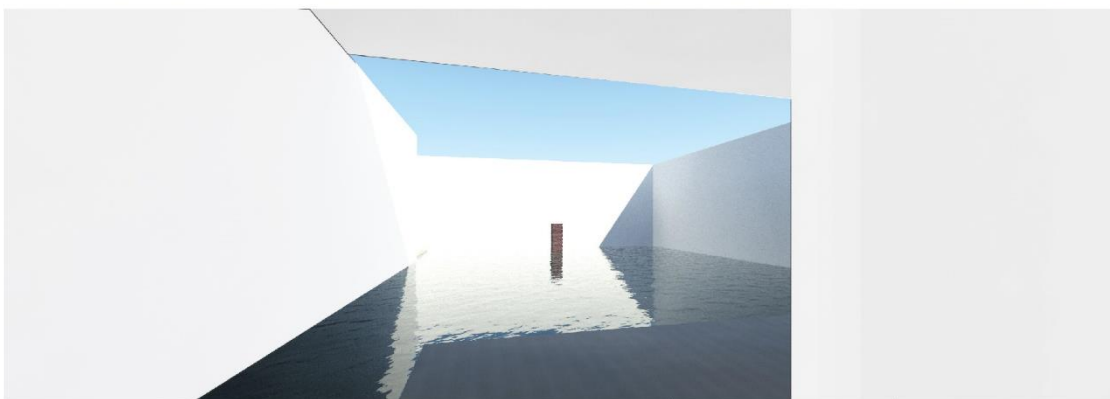

ภาพที่ 61 รูปแสดงภายใน CAFE'(ความละเอียดอ่อน)

3. ความเรียบง่าย

SIMPLE FORM, SLICK SURFACE, LIGHT, CLEAR, SMOOTH

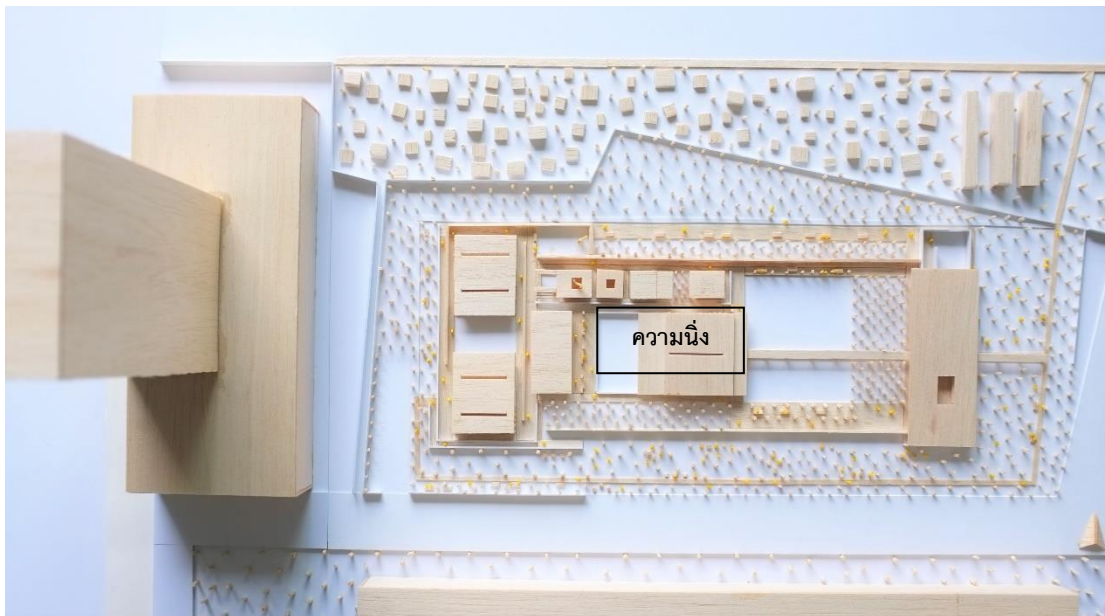
1. เรียบง่ายด้วยการจัดวางแปลน
2. เรียบง่ายด้วยสี ที่มีความสว่าง
3. เรียบง่ายด้วยวัสดุ ที่เรียบเป็นเพลน
4. ทุกอย่างมีความพอดี ไม่มากหรือน้อยไป

ภาพที่ 62 รูปแสดงภายใน GALLERY (ความเรียบง่าย)

4. ความนิ่ง

DIM SHADE, LESS COLOR, LESS VOID, HEAVY, SIMPLE
PATTERN, SIMPLE FORM, DARK SHADE

ภาพที่ 63 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ความนิ่ง)
WALK WAY TO MEDITATION HALL

ภาพที่ 64 รูปแสดงทางเดินจากกาแฟและแกลอรีไป MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

WALK WAY TO MEDITATION HALL

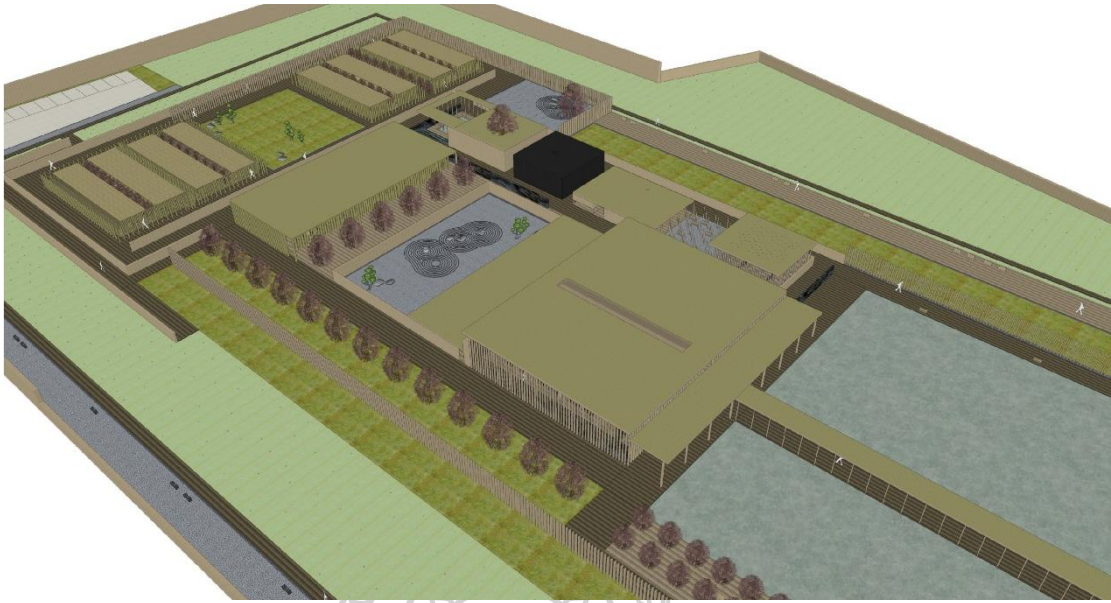

ภาพที่ 65 รูปแสดงทางเดินจากคาเฟ่และแกลอรีไป MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

MEDITATION HALL AREA

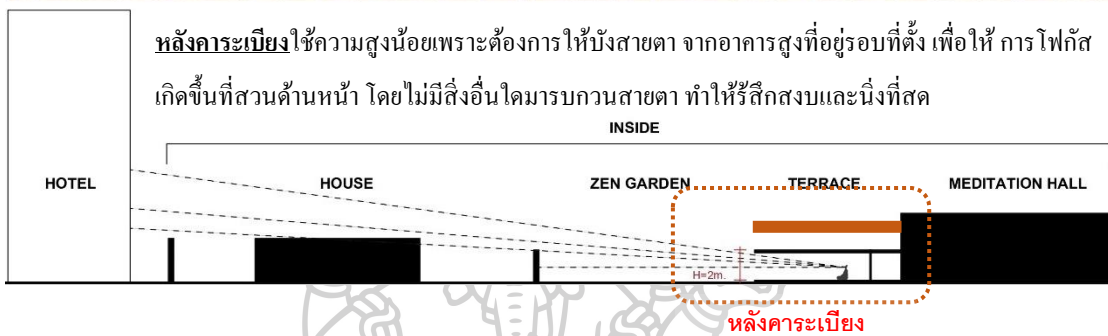
ภาพที่ 66 รูปแสดงผัง MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

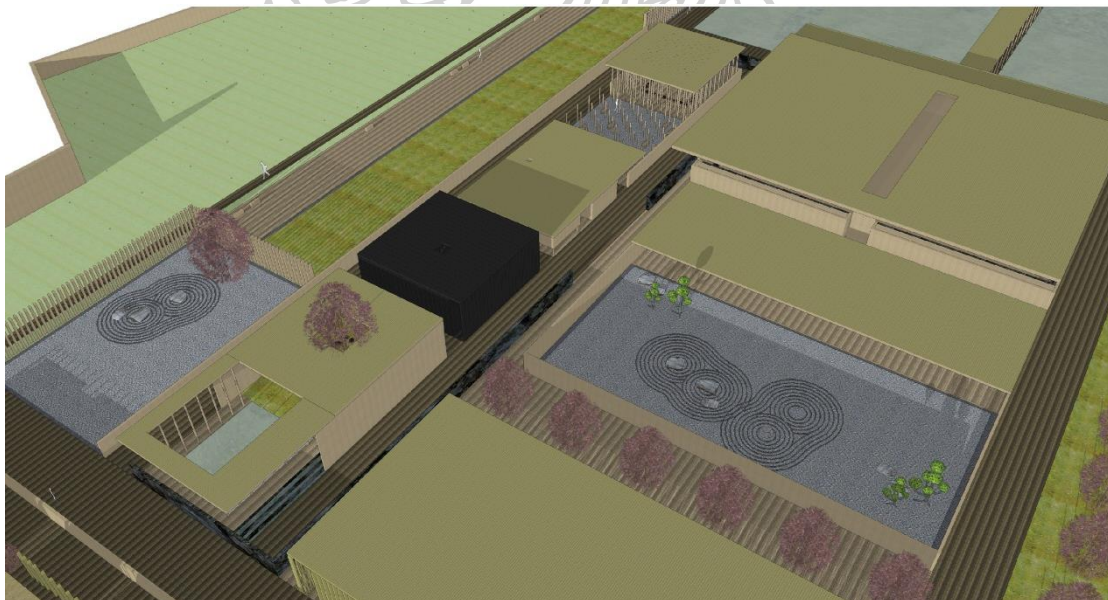
ภาพที่ 67 รูปแสดงภายนอก MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

ภาพที่ 68 รูปแสดงภายใน MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

ภาพที่ 69 รูปแสดงภายใน MEDITATION TERRACE (ความนิ่ง)

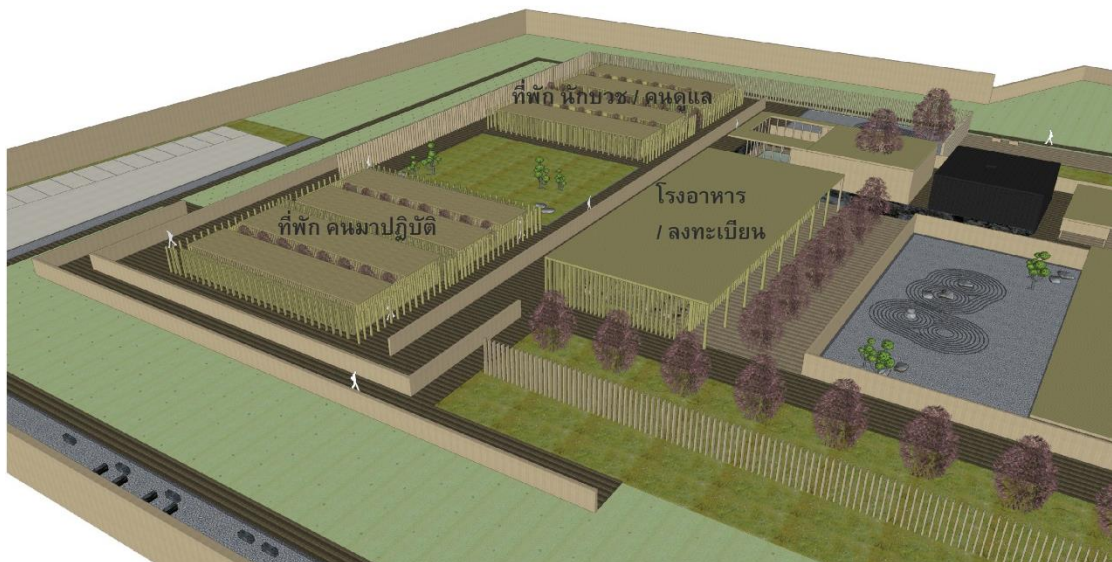

ภาพที่ 70 รูปแสดงบริเวณภายนอก ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมถะ, ละเอียดอ่อน)

ภาพที่ 71 รูปแสดงบริเวณปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นั่ง, สมณะ, ละเอียดอ่อน)

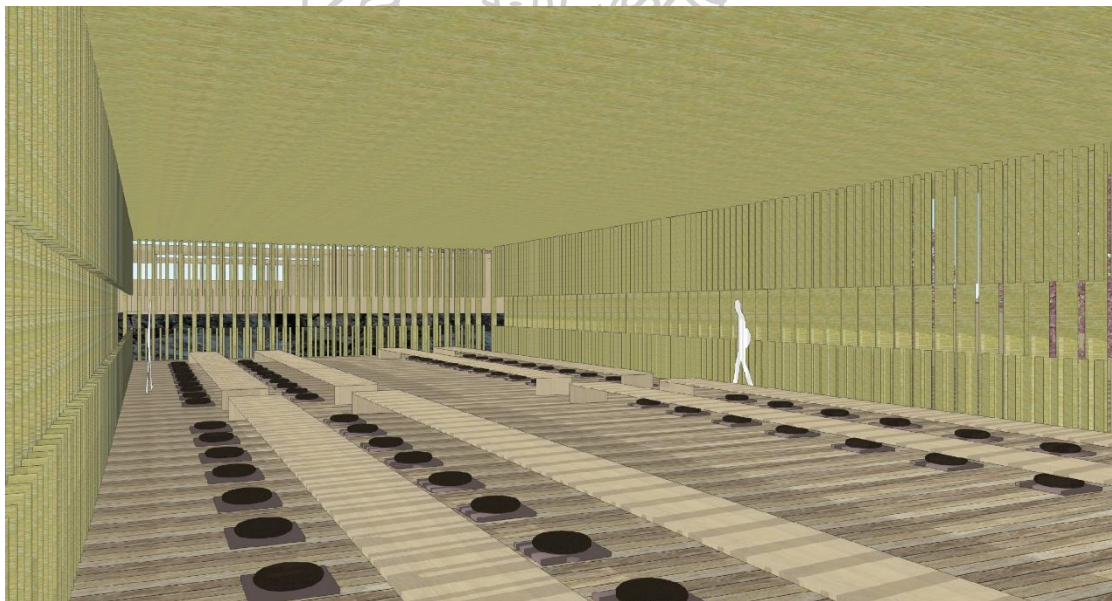
บริเวณ พักอาศัย

ภาพที่ 72 รูปแสดงบริเวณภายนอก โรงอาหารและที่พัก (สมณะ, ธรรมชาติ)

ภาพที่ 73 รูปแสดงบริเวณ โรงอาหาร (สมถะ, ธรรมชาติ)

ภาพที่ 74 รูปแสดงภายใน โรงอาหาร (สมถะ, ธรรมชาติ)

ธรรมชาติ NATURAL MATERIAL, REFLECT ELEMENT, SCOOP, NATURAL FROM

ใช้วัสดุธรรมชาติ ผนังไม้ทึบ มีความโปร่ง เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อเป็นหนึ่งเดียวกันกับ ธรรมชาติภายนอก

5. ความสมถะ

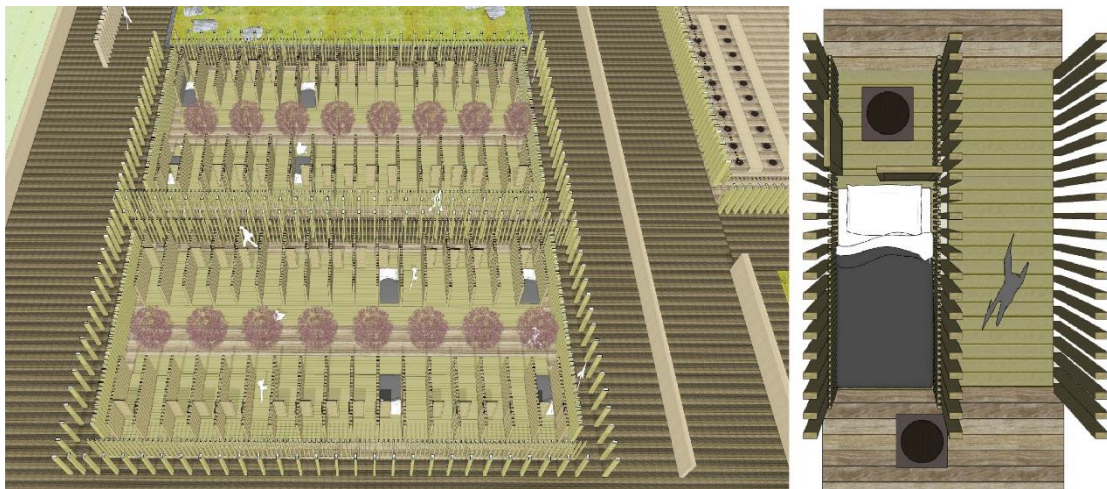
ONE MATERIAL, SIMPLE FROM, LESS DECORATE

1. ออกแบบพื้นที่ให้มีความพอดีต่อการใช้งาน
2. สามารถปรับ ประยุกต์เพื่อให้ตอบรับกับความต้องการที่มีความยืดหยุ่นของ

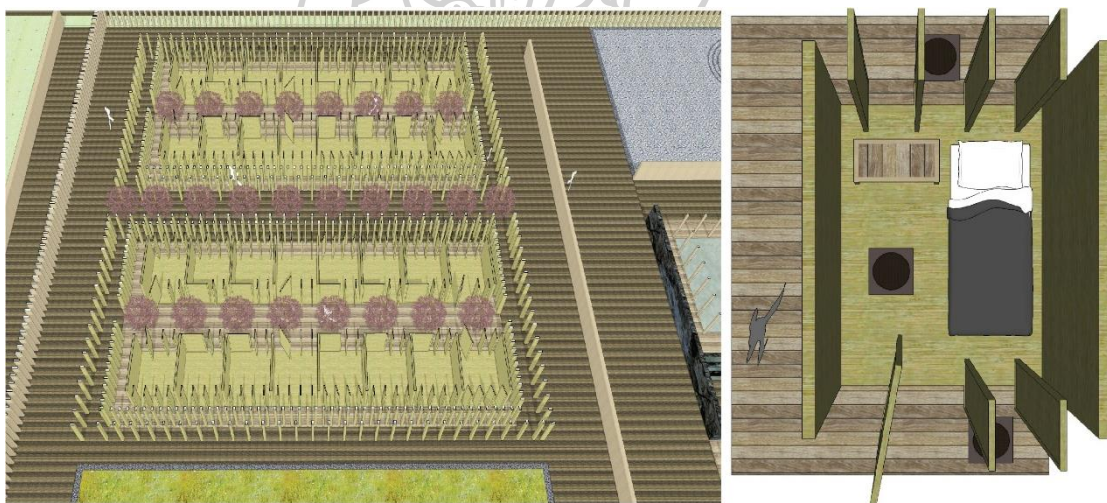
ผู้ใช้งาน

ภาพที่ 75 รูป NARRATIVE KEY PLAN (ความสมถะ)

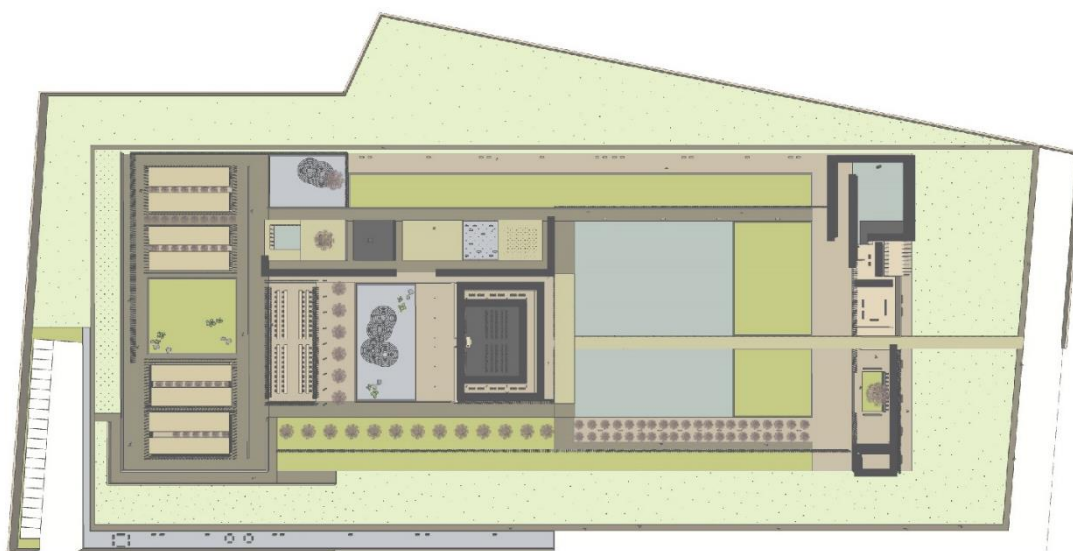

ภาพที่ 76 รูปแสดงภายในที่พักคนมาปฏิบัติ (ความสมถะ)

ภาพที่ 77 รูปแสดงภายในที่พักนักบวช (ความสมถะ)

ตารางที่ 9 แสดงลำดับวัสดุ คุณภาพของวัสดุและการแสดงวัสดุที่มี ในแต่ละพื้นที่

ภาพที่ 78 รูปแสดงลำดับวัสดุ ที่มีในแต่ละพื้นที่

เพื่อให้ง่ายต่อการรับรู้ของกลุ่มคน ที่มีความแตกต่างกัน กลุ่มของนักบวช คนมาปฏิบัติ คนทั่วไป ทั้งหมดนี้จะมีการรับรู้ ถึงข้อมูลของนิยายเซนในแต่ละส่วน ไม่เท่ากัน

ดังนั้นการจัดวาง การสัมผัส การวางตำแหน่ง ของวัสดุที่เป็นธรรมชาติ ที่มีความไม่ สมบูรณ์ วัสดุจึงจะต้องมีการวางไว้เป็นลำดับจากการสัมผัสและรับรู้ ไล่ลำดับจากง่ายจนถึงยาก โดยใช้ คุณภาพของพื้นที่ นั้น มาเป็นตัวกำหนดในการวางวัสดุ

คุณภาพของพื้นที่ QUALITY OF SPACE

คุณภาพของพื้นที่ จะอธิบายเรื่องของแสง โทนสีที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ

QUALITY OF SPACE

Simplicity : Simple Form , Slick Surface , Light , Clear , Smooth

ภาพที่ 79 แสดงคุณภาพของ พื้นที่ Simplicity

ภาพที่ 80 แสดงคุณภาพของ พื้นที่ Subtlety, Stillness, Naturalness

Subtlety : Finely Void , Smooth Light , Translucent

เชื่อมต่อธรรมชาติภายนอก										
การเข้าถึง	อุณหภูมิ						ความถี่การใช้งาน	ความเร็วการใช้พื้นที่	ระยะเวลาการใช้พื้นที่	
CAFE'	ง่าย	สบาย	สว่าง ถึง สลัว	เบา	น้อย	มาก	มาก	ช้าถึงเร็ว	นาน	

Stillness : Simple Pattern , Simple Form , Dark color , Dim Shade , Less color , Less void , Heavy

เชื่อมต่อธรรมชาติภายนอก										
การเข้าถึง	อุณหภูมิ						ความถี่การใช้งาน	ความเร็วการใช้พื้นที่	ระยะเวลาการใช้พื้นที่	
พอสวดมนต์	ยาก	เย็น	สลัว ถึง มืด	เบา ถึง เจียบ	น้อย	มาก	มาก	ช้า ถึง หนึ่ง	นาน	

Naturalness : Natural Material , Reflect Material , Reflect Element , Scoop , Natural Form

เชื่อมต่อธรรมชาติภายนอก										
การเข้าถึง	อุณหภูมิ						ความถี่การใช้งาน	ความเร็วการใช้พื้นที่	ระยะเวลาการใช้พื้นที่	
ENTRY	ง่าย	สบาย	สว่าง ถึง มืด	เบา ถึง เจียบ	มาก	มาก	มาก	ช้า ถึง เร็ว	เร็ว	

Irregularity : Natural Material

Break from routine : Contrast , Color , Cut , Void , Puncture

เชื่อมต่อธรรมชาติภายนอก										
การเข้าถึง	อุณหภูมิ						ความถี่การใช้งาน	ความเร็วการใช้พื้นที่	ระยะเวลาการใช้พื้นที่	
-	ง่าย ถึง ยาก	เย็น ถึง สบาย	สว่าง ถึง มืด	เบา ถึง เจียบ	มาก	มาก	มาก	มาก	ช้า ถึง เร็ว	ช้า ถึง นาน

Austerity : One Material , Simple form , Less Decorate

เชื่อมต่อธรรมชาติภายนอก										
การเข้าถึง	อุณหภูมิ						ความถี่การใช้งาน	ความเร็วการใช้พื้นที่	ระยะเวลาการใช้พื้นที่	
HOUSE	ยาก	สบาย	สว่าง ถึง สลัว	เบา ถึง เจียบ	น้อย	มาก	น้อย	มาก	ช้า ถึง นิ่ง	นาน

ภาพที่ 81 แสดงคุณภาพของ พื้นที่ Irregularity, Break from routine, Austerity

การกำหนดเส้นทางเดินแห่งสติ ที่เกิดจากการศึกษาการเข้าถึง โปรแกรมหมู่บ้านพลัม แบ่งเป็น 3 แบบ คือ

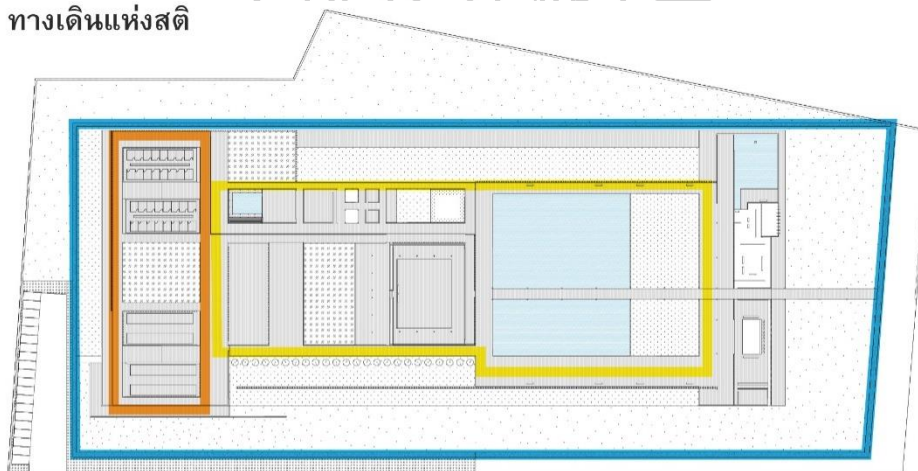
1. ทางเดินแห่งสติ วงรอบเล็ก อยู่บริเวณ Private zone เข้าถึงและใช้งานได้เฉพาะผู้ที่มาปฏิบัติและนักบวช หรือ คนที่พักอาศัยอยู่ในโครงการ จะไม่มีจุดพักเพราะจะได้เดินได้อย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าพักก็จะเป็นการยืนแบบหยุดนิ่ง เพื่อมองและเกิดการพิจารณา

2. ทางเดินแห่งสติ วงรอบกลาง อยู่บริเวณ Semi Public zone เข้าถึงและใช้งานได้เฉพาะผู้ที่มีความสนใจและเข้ามาใช้ภายในโครงการ จะเป็นบริเวณที่ต้องเดินผ่านสภาวะแวดล้อมที่แตกต่าง ที่เกิดขึ้นภายในโครงการ เพื่อให้เกิดการพิจารณาถึงสภาวะที่แตกต่าง ให้เกิดการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติไปด้วยระหว่างเดิน

3. ทางเดินแห่งสติ วงรอบใหญ่ อยู่บริเวณ Public zone เข้าถึงและใช้งานได้ทุกกลุ่ม เพราะกลุ่มคนที่ใช้บริเวณนี้จะเป็นกลุ่มคนทั่วไปที่ยังไม่เคยฝึกปฏิบัติ ถ้าใช้ทางเดินที่มีระยะทางยาวๆ ก็จะช่วยให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายและสงบระหว่างการเดินได้ง่ายขึ้น มากกว่าการเดินในระหว่างสั้นๆ และทางเดินรอบใหญ่จะมีจุดพักมากกว่ารอบเล็กและรอบกลาง ให้รู้สึกผ่อนคลายและพักระหว่างเดินได้ ผิวสัมผัสทางเดินในรอบใหญ่นี้ ก็จะมีผิวสัมผัสที่ค่อนข้างขรุขระ มากที่สุด เพราะต้องการให้มีการรับรู้ สัมผัสส่งถึงผู้ใช้งานได้ง่าย และมากที่สุด

แต่ละแบบของทางเดินแห่งสติจะมีจุดพัก (BREAK FROM ROUTINE) ที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้เหมาะสมกับ แต่ละสภาวะของทางเดิน

ทางเดินแห่งสติ

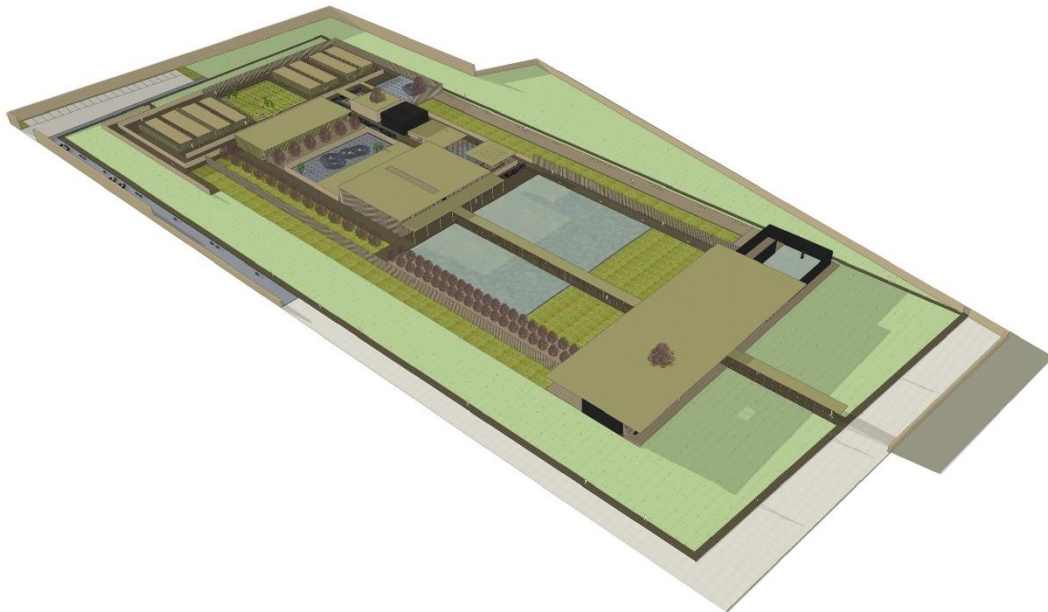

แบ่งเป็น 3 แบบ **วงรอบเล็ก วงรอบกลาง วงรอบใหญ่**
แต่ละแบบของทางเดินจะมีจุดหยุดพัก (BREAK FROM ROUTINE) ที่มีความแตกต่างกัน ให้เหมาะสำหรับสภาวะของทางเดินที่มีความแตกต่างกัน

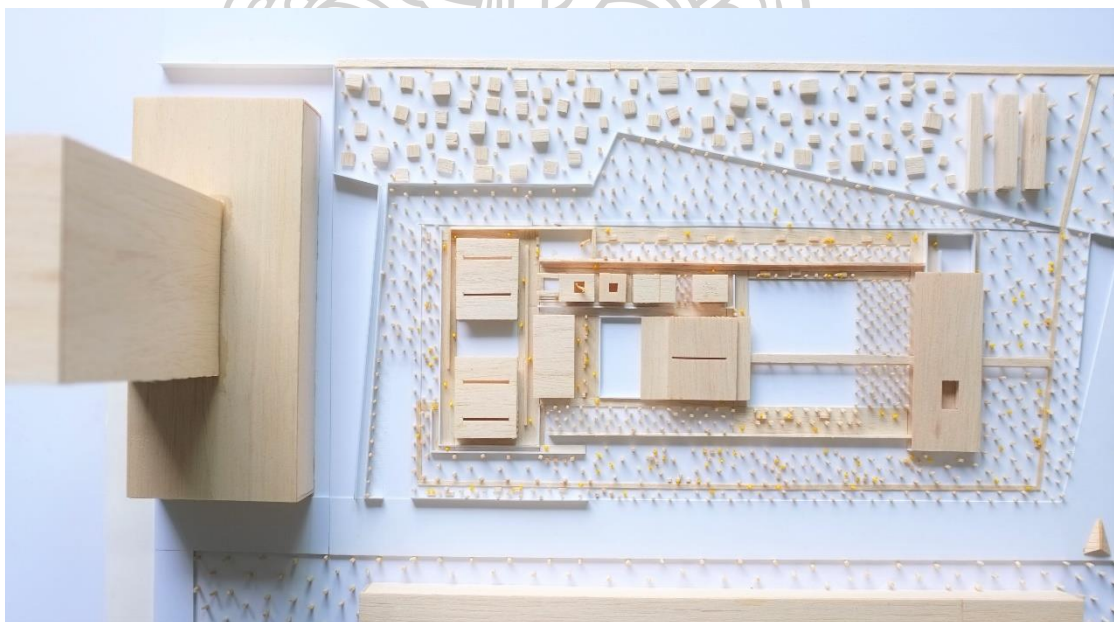

ภาพที่ 82 รูปแสดงเส้นทางเดินแห่งสติ

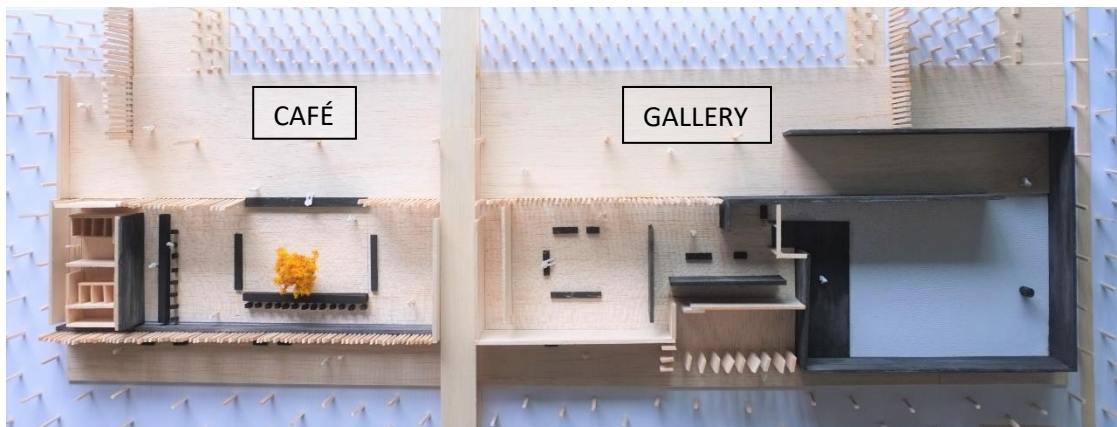
9. MODEL

ภาพที่ 83 ผังรวมโปรแกรม หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร

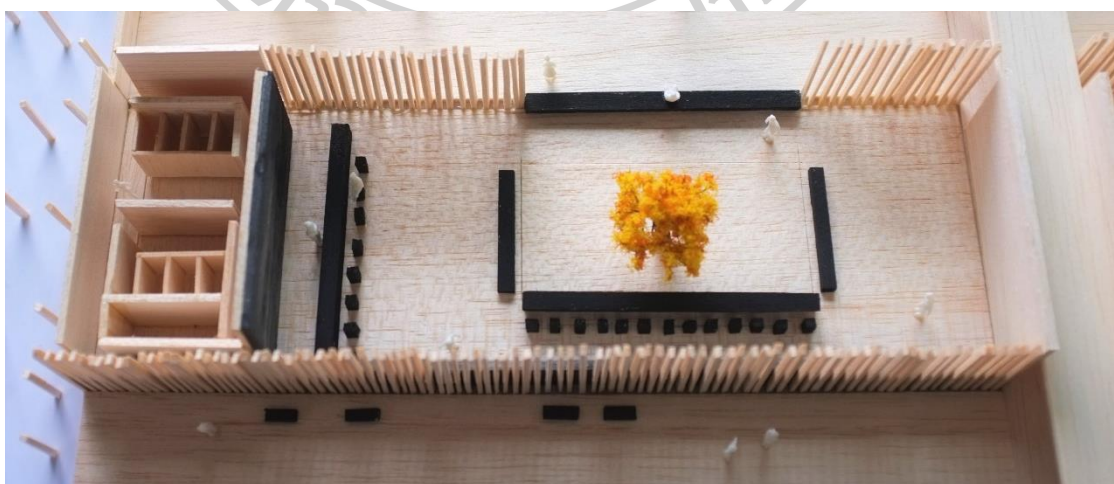
ภาพที่ 84 หุ่นจำลอง ผังรวมโปรแกรม หมู่บ้านพลัม กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 85 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 86 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 87 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน)

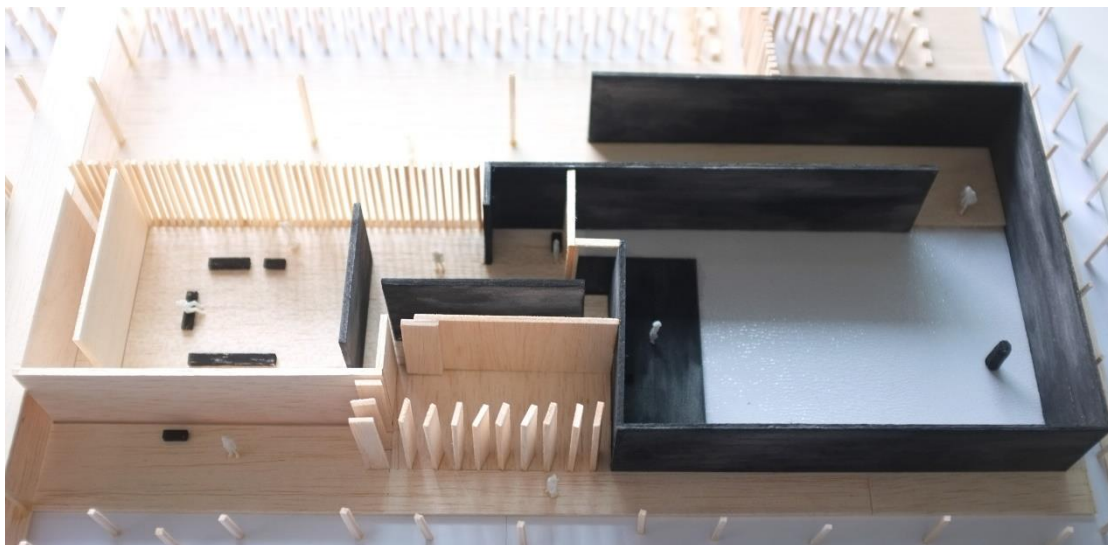
ภาพที่ 88 หุ่นจำลอง ด้านหน้า CAFE' (ความละเอียดอ่อน)

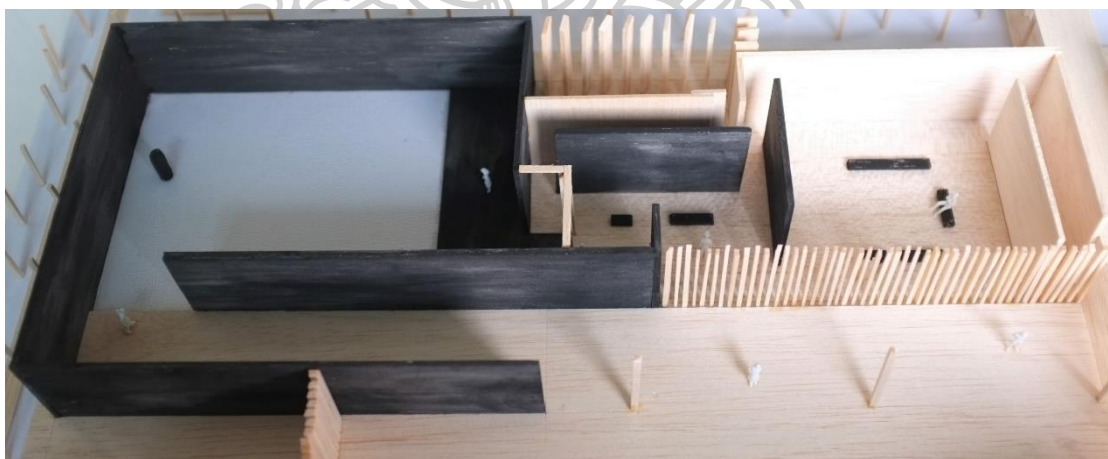
ภาพที่ 89 หุ่นจำลอง ด้านหลัง CAFE' (ความละเอียดอ่อน)

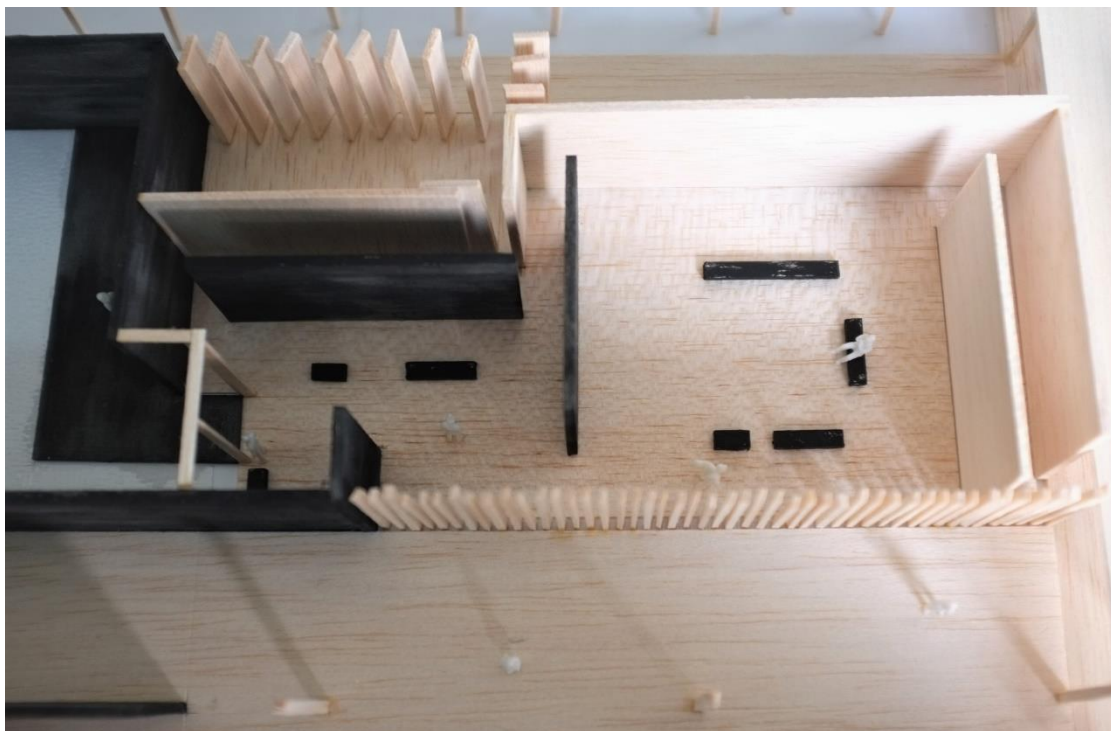
ภาพที่ 90 หุ่นจำลอง ด้านหลัง CAFE' (ความละเอียดอ่อน)

ภาพที่ 91 หุ่นจำลอง GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 92 หุ่นจำลอง GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 93 รุ่นจำลอง INDOOR GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 94 รุ่นจำลอง OUTDOOR GALLERY (ความเรียบง่าย)

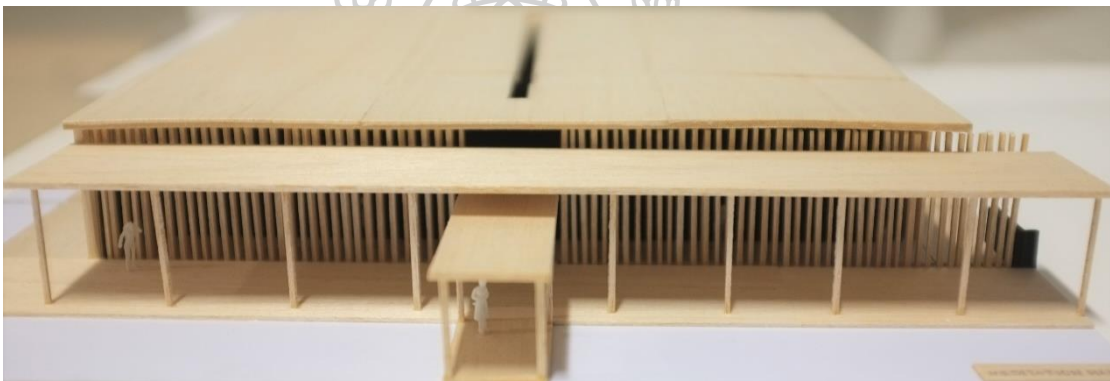
ภาพที่ 95 หุ่นจำลอง OUTDOOR GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 96 หุ่นจำลอง CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 97 หุ่นจำลอง อาคาร CAFE' (ความละเอียดอ่อน) & GALLERY (ความเรียบง่าย)

ภาพที่ 98 หุ่นจำลอง ทางเข้า MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

ภาพที่ 99 หุ่นจำลอง ทางเข้า MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

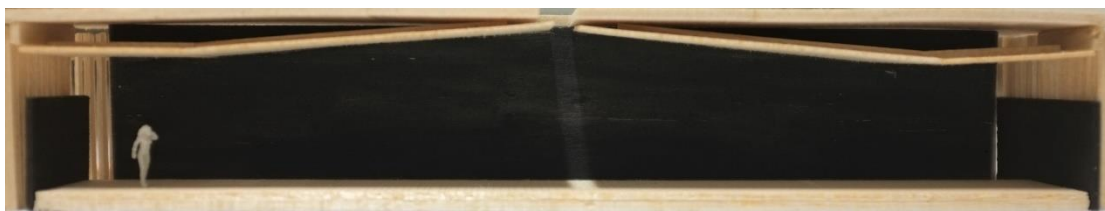
ภาพที่ 100 หุ่นจำลอง หลังคาชั้นนอก MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

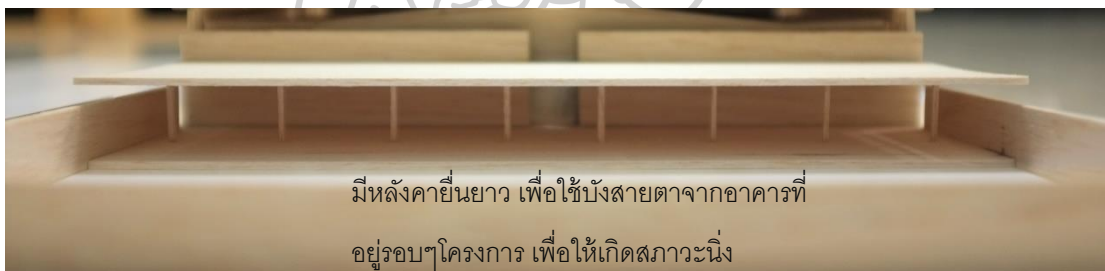
ภาพที่ 101 หุ่นจำลอง หลังคาชั้นใน โปร่งแสง MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

ภาพที่ 102 หุ่นจำลอง ภายใน MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

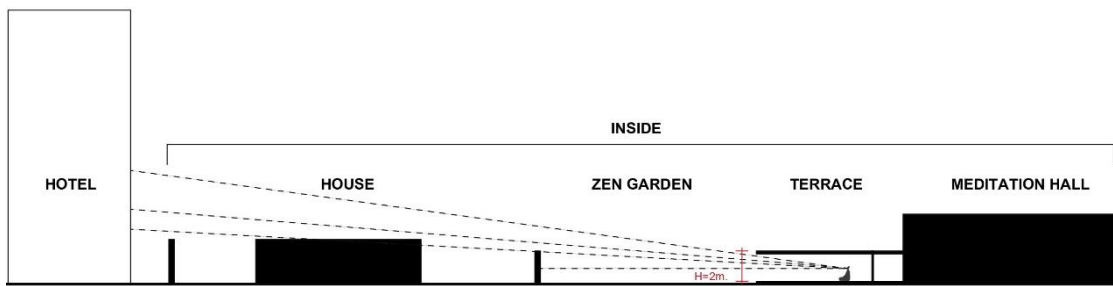
ภาพที่ 103 หุ่นจำลอง ภายใน MEDITATION HALL (ความนิ่ง)

ภาพที่ 104 หุ่นจำลอง MEDITATION TERRACE FOR ZEN GARDEN (ความนิ่ง)

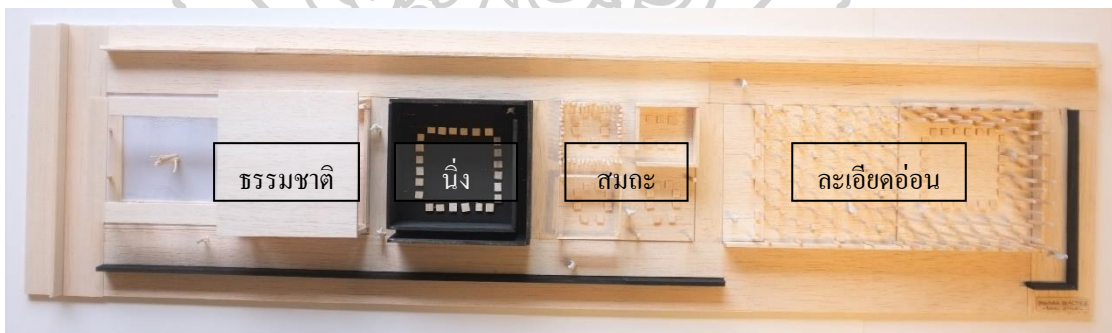
ภาพที่ 105 จำลอง MEDITATION TERRACE FOR ZEN GARDEN (ความนิ่ง)

ภาพที่ 106 SECTION CANOPY MEDITATION TERRACE (ความนิ่ง)

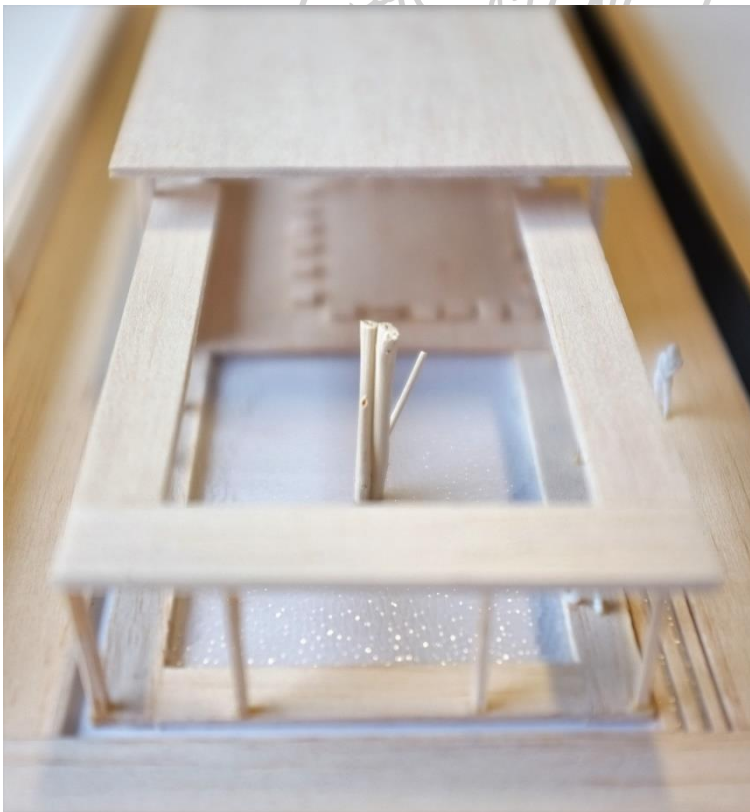
ภาพที่ 107 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมณะ, ละเอียดอ่อน)

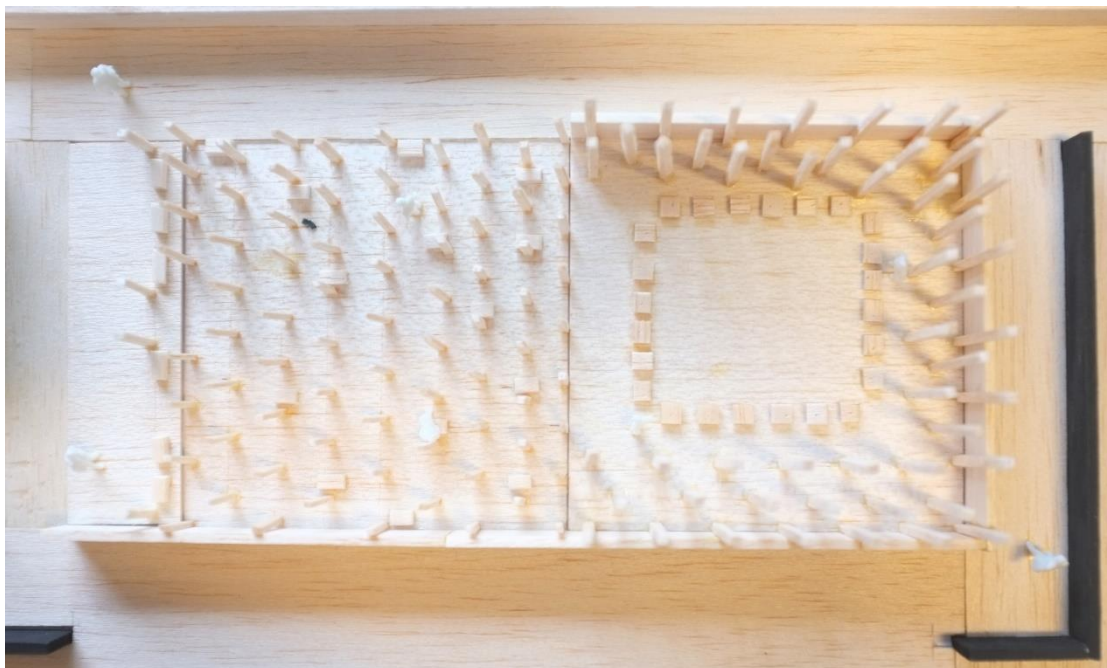
ภาพที่ 108 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ, นิ่ง, สมณะ, ละเอียดอ่อน)

ภาพที่ 109 หุ่นจำลอง ภูมิทัศน์วัฒนธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ)

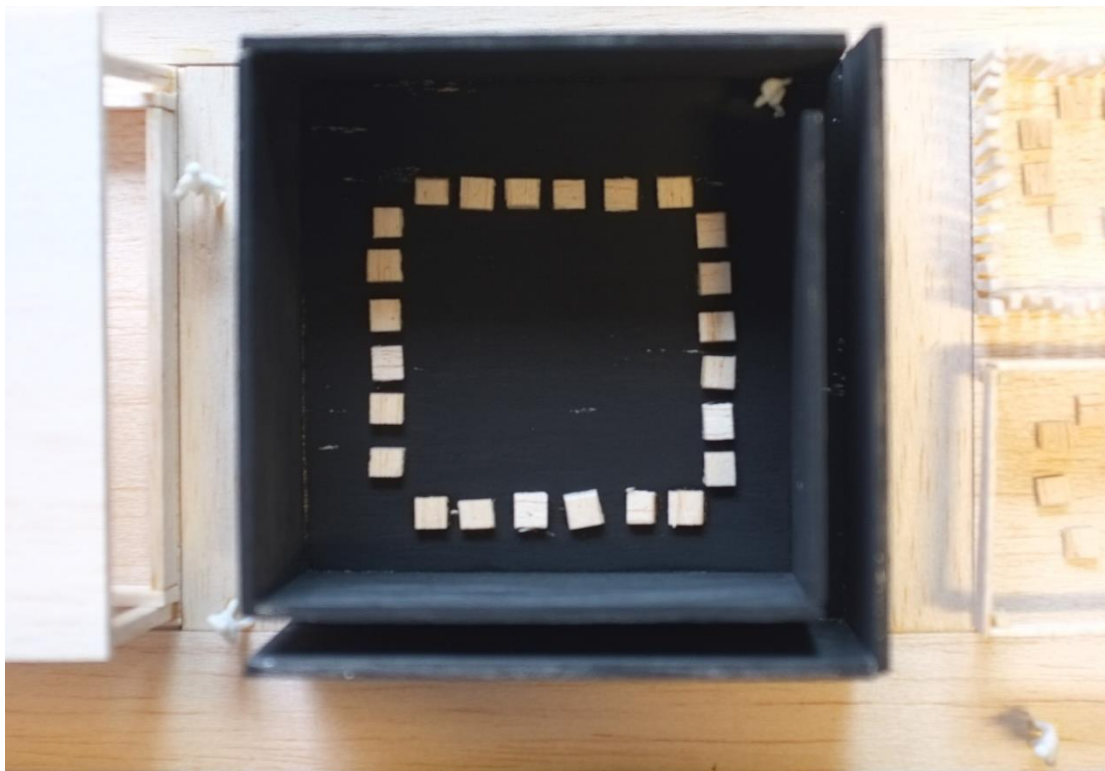
ภาพที่ 110 หุ่นจำลอง ภูมิทัศน์วัฒนธรรมกลุ่มย่อย (ธรรมชาติ)

ภาพที่ 111 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (ละเอียดอ่อน)

ภาพที่ 112 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (สมถะ)

ภาพที่ 113 หุ่นจำลอง ปฏิบัติธรรมกลุ่มย่อย (นั่ง)

ภาพที่ 114 หุ่นจำลอง แปลนภายใน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 115 หุ่นจำลอง แปลนภายใน ส่วนรับประทานอาหาร (ธรรมชาติ, สมถะ)

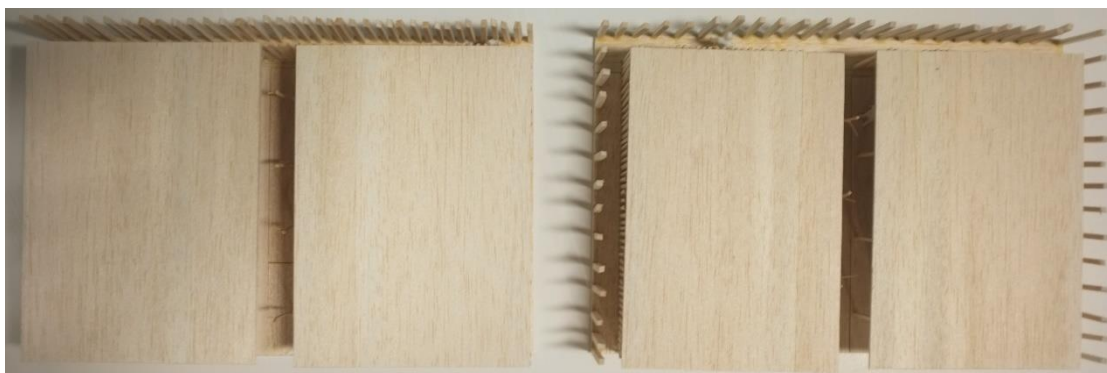
ภาพที่ 116 หุ่นจำลอง รูปด้าน ส่วนรับประธานอาหาร (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 117 หุ่นจำลอง รูปด้าน ส่วนรับประธานอาหาร (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 118 หุ่นจำลอง รูปด้าน ส่วนรับประธานอาหาร (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 119 หุ่นจำลอง บ้านพัก (ธรรมชาติ , สมถะ)

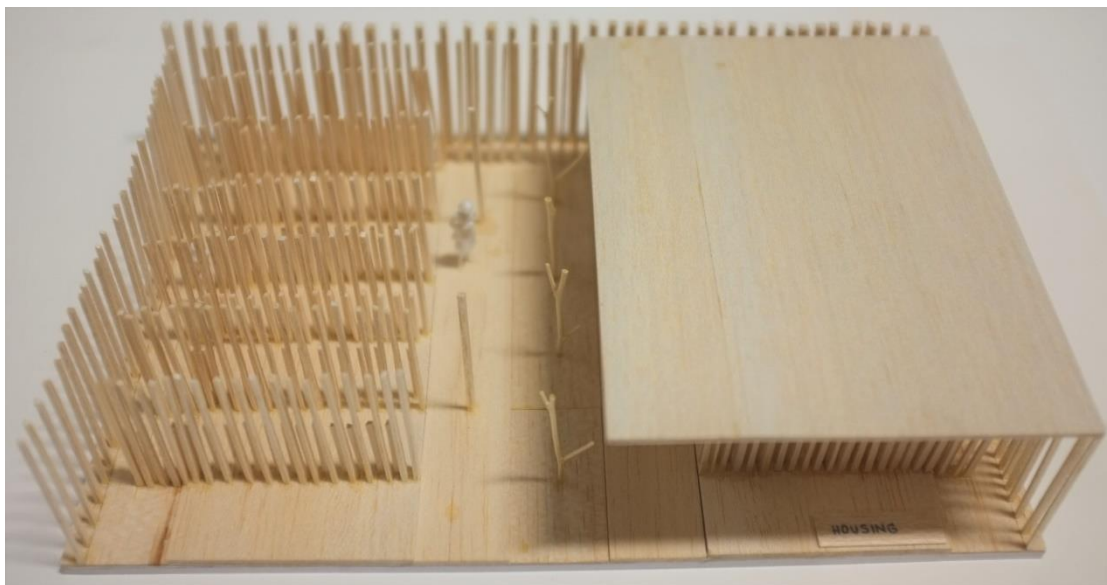
ภาพที่ 120 หุ่นจำลอง บ้านพัก (ธรรมชาติ , สมถะ)

1. ภาพซ้าย สำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ แล้วต้องพักค้างคืน

ลักษณะที่พักจะเป็นแบบการพักรวม แยกชายหญิง แต่จะออกแบบให้พื้นที่มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น โดยที่จะใช้ไม้กั้น แต่จะยังคงปล่อยให้มองเห็นกันได้บ้าง เพื่อให้ทุกคนสามารถฝึกปฏิบัติได้ ส่วนตัวได้ แม้จะต้องนอนรวมกัน

2. ภาพขวา บ้านพักสำหรับนักบวช

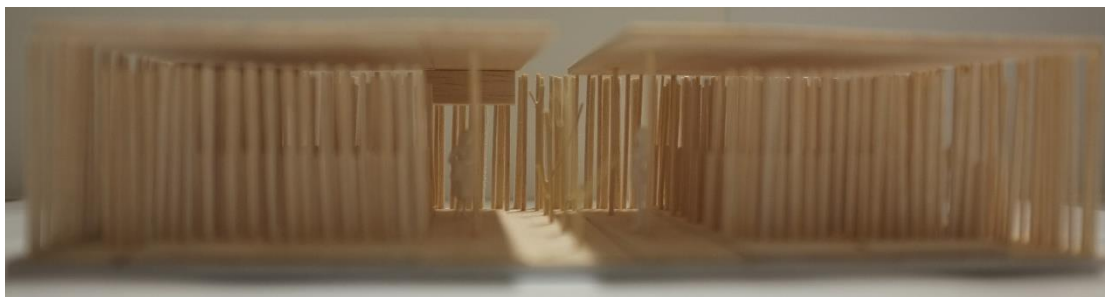
ลักษณะที่พักจะเป็นการแบ่งเป็น อย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้ นักบวชทุกคนรู้สึกถึงความ เป็นส่วนตัวสามารถ ฝึกปฏิบัติ ได้อย่างนิ่งและสงบมากที่สุด ขนาดห้องพักจะออกแบบให้มีขนาดพอดีต่อการอยู่อาศัย ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป เพื่อให้เกิดความสมถะต่อพื้นที่ได้

ภาพที่ 121 หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ, สมถะ)

ภาพที่ 122 หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ, สมถะ)

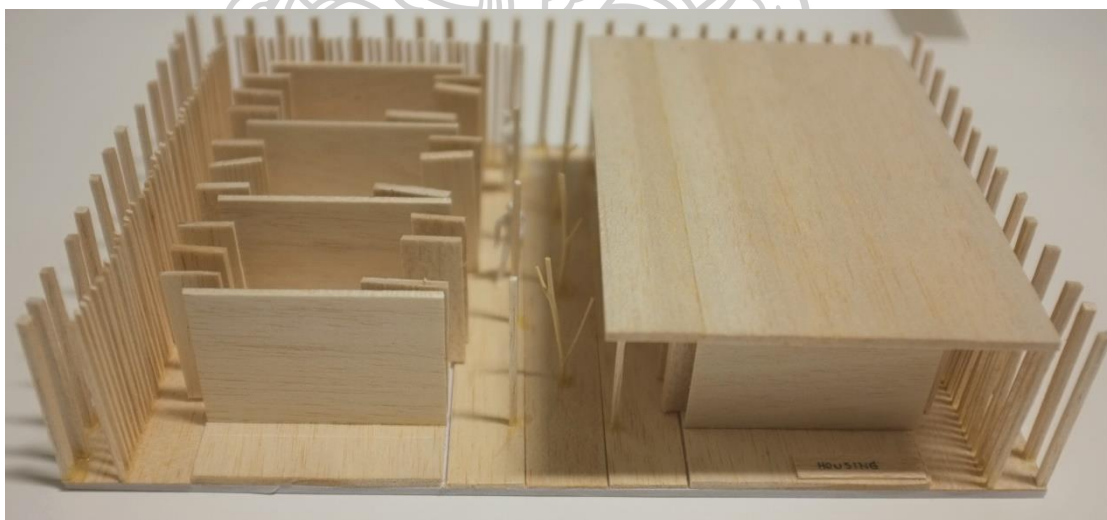
ภาพที่ 123 หุ่นจำลอง รูปด้านหน้า บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ , สมถะ)

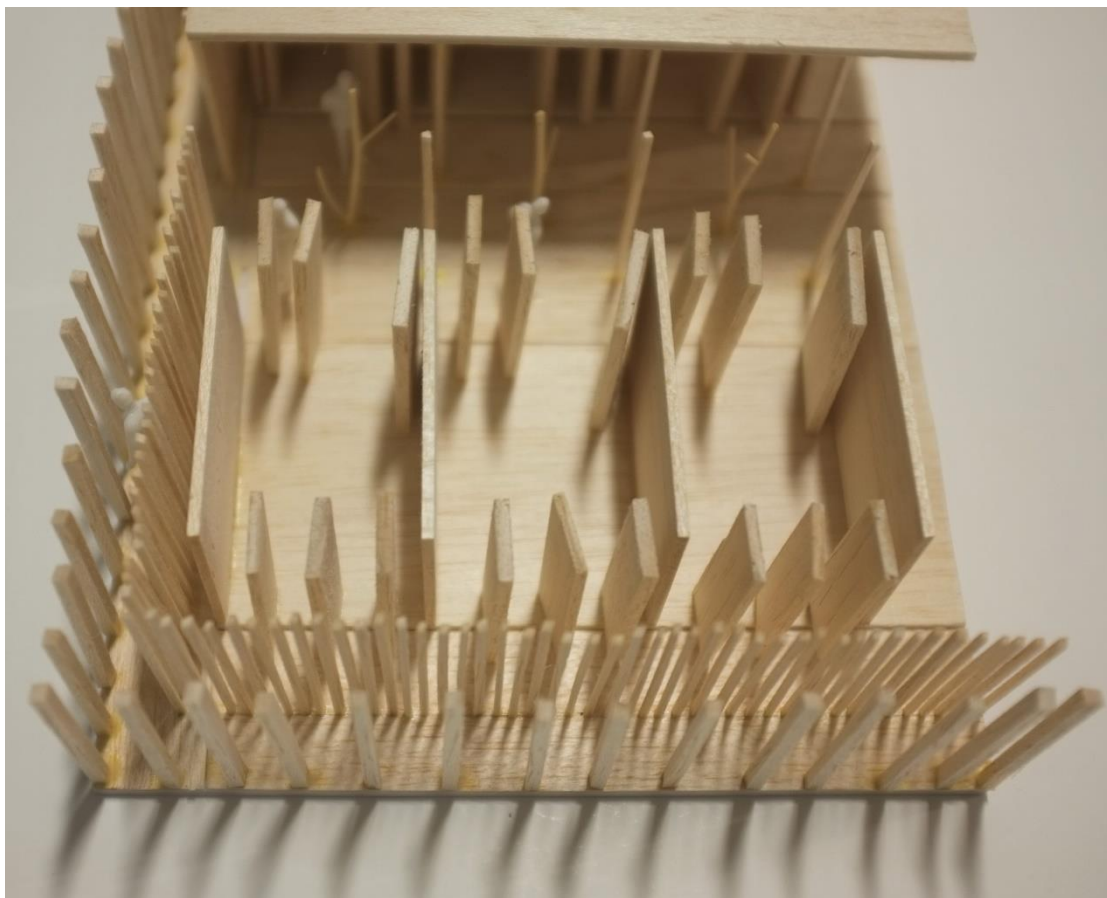
ภาพที่ 124 หุ่นจำลอง ทางเดินภายใน บ้านพักสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 125 หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมถะ)

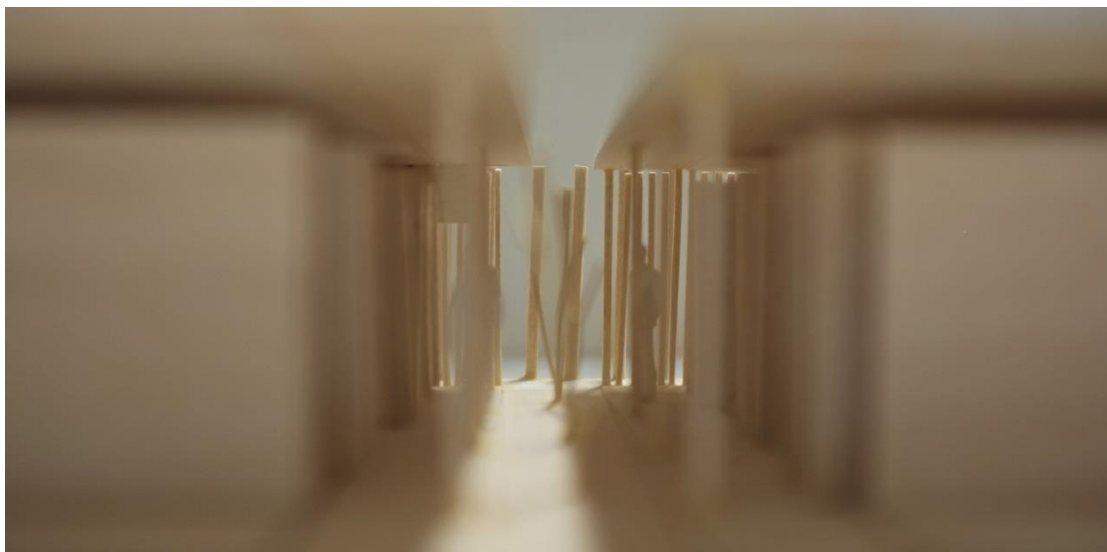
ภาพที่ 126 หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมถะ)

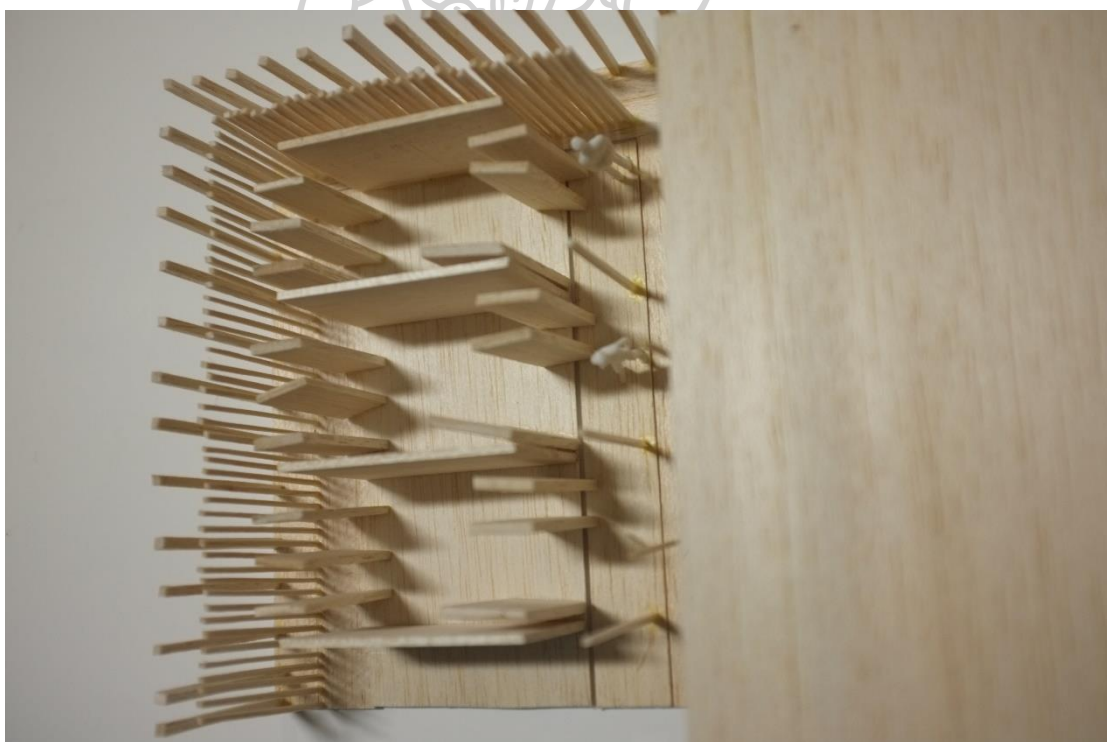
ภาพที่ 127 หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 128 หุ่นจำลอง รูปด้านหน้า บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 129 หุ่นจำลอง ทางเดินภายใน บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมถะ)

ภาพที่ 130 หุ่นจำลอง บ้านพักสำหรับนักบวช (ธรรมชาติ , สมถะ)

บทที่ 6

สรุปผลการออกแบบและข้อเสนอแนะ

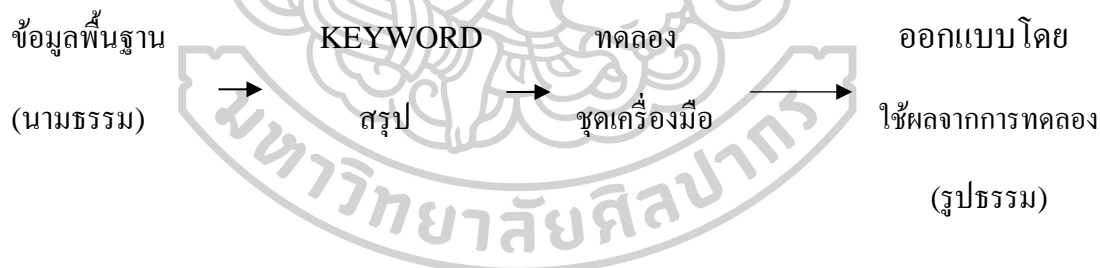
จากการศึกษาถึงหลักการและความเป็นมาของนิยายเซน ทำให้พบว่า เป็นนิยายที่มีเนื้อหาคำสอนที่ค่อนข้างเข้าใจได้ยากสำหรับกลุ่มคนทั่วไป เนื่องจากบทความ คำสอนหลักๆ ของนิยายนี้ต้องการการตีความและทำความเข้าใจด้วยตนเอง แต่เมื่อทำการศึกษาและสรุปข้อมูลทฤษฎี หลักการ คำสอนต่างๆ ของนิยายเซน แล้วทำการทดลอง โดยการเชื่อมโยงข้อมูล แนวความคิดที่เป็นนามธรรมและสร้างกระบวนการคิด ให้เกิดการออกแบบงานสถาปัตยกรรมที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรม โดยการสรุปข้อมูลและสรุปหลักการ จากเนื้อหา ข้อมูล หลักปฏิบัติของนิยายเซน เพื่อให้เป็นแกนหลักในการพัฒนาการออกแบบ ทดลอง โดยการออกแบบที่ได้ จะมีความสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ผลการออกแบบพบว่า กระบวนการคิดและพัฒนาจากความเป็นนามธรรม สู่ความเป็นรูปธรรมนั้น หากมีหลักการที่ได้ทำการสรุปจากข้อมูลที่ทำการศึกษา มา จะทำให้กระบวนการออกแบบมีแนวทางที่ชัดเจนและการทำการทดลองหาชุดเครื่องมือแบบต่างๆ ก็ยังสามารถช่วยให้หลักการนั้นยังมีความชัดเจนยิ่งขึ้นอีก และเมื่อนำผลจากการทดลองภายใต้หลักการเดียวกันนี้มาใช้ ต่อในกระบวนการออกแบบ ทำให้งานออกแบบที่ได้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาข้อมูล ที่ได้จากการศึกษามาตั้งแต่เริ่มทำการศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ นิยายเซน และยังคงมีความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างข้อมูลที่เป็นรูปแบบนามธรรมกับการก่อรูปงานสถาปัตยกรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบรูปธรรม โดยการออกแบบที่เกิดจากการพัฒนาข้อมูล (นามธรรม) สู่การออกแบบงานสถาปัตยกรรมที่แสดงออกในรูปแบบรูปธรรม ภายใต้กรอบแนวความคิดแบบนิยายเซน ทำให้เกิดงานสถาปัตยกรรม ที่มีความกลมกลืนไปกับธรรมชาติ สงบและถูกลดทอนจนเหลือแต่ความเรียบง่ายที่สุด

จากการศึกษากระบวนการคิดและพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรม จากข้อมูลพื้นฐานในรูปแบบนามธรรม สู่การออกแบบสถาปัตยกรรมที่แสดงออกในรูปแบบรูปธรรม สำหรับการศึกษานี้เป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่มีการทดลองกระบวนการคิดจากนามธรรม เพื่อทดลองหาชุดเครื่องมือที่เป็นรูปธรรม ที่มาจากหลักการที่สร้างขึ้นจากข้อมูลพื้นฐาน และนำมาพิจารณาร่วมกับการออกแบบสถาปัตยกรรม ได้มีข้อเสนอแนะในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการคิดและพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งต่อผู้ที่สนใจในการศึกษาและพัฒนาการออกแบบที่เกิดจาก ข้อมูลในรูปแบบนามธรรม สู่การออกแบบงานสถาปัตยกรรมที่แสดงออกในรูปแบบรูปธรรม

ในการศึกษานั้นผู้ศึกษาได้เริ่มต้นด้วยการศึกษาทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ นิยายเซน ในการศึกษาขั้นตอนนี้ ผู้ศึกษาควรจะศึกษาและทำความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานโดยละเอียด และเพื่อสรุปให้ได้ถึงหลักการของเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ให้ชัดเจน เนื่องจากจะทำให้เกิดความเข้าใจถึง เหตุผลและหัวใจสำคัญของเนื้อหาที่ศึกษาอยู่ และยังนำหลักการที่สรุปได้ซึ่งยังคงเป็นแบบ นามธรรมอยู่ แต่จะเห็นภาพที่จะพัฒนากระบวนการทดลองชุดเครื่องมือที่มีความชัดเจน และยังใช้ เป็น Keyword ที่จะนำไปประกอบในกระบวนการคิด ทดลองชุดเครื่องมือ เพื่อนำไปประกอบใน งานออกแบบสถาปัตยกรรมได้ ทำให้งานออกแบบสถาปัตยกรรม ที่แสดงออกมามีความสอดคล้อง กับข้อมูล ทฤษฎี เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน

ตารางที่ 10 สรุปภาพรวมกระบวนการคิดและพัฒนางานออกแบบสถาปัตยกรรม ที่ทำให้งาน ออกแบบสถาปัตยกรรม แสดงออกมามีความสอดคล้องกับข้อมูล

(การทดลองนี้ เป็นรูปแบบหนึ่ง ในอีกหลายวิธี ที่ผู้ทำการวิจัยได้ทำการคิดและทดลองออกแบบ นี้ขึ้นมา เพื่อเป็นกระบวนการหนึ่ง ในการศึกษาและทำการวิจัย กระบวนการคิด การออกแบบ)

รายการอ้างอิง

Chatchawan, T. "เซนคืออะไร." <http://www.chatchawan.net/2013/02/what-is-zen/>.

Philospedia. "Zen Buddhism." <http://www.philospedia.net/zen%20buddhism.html>.

Sudoku. "นิกายเซน." <http://sudoku.in.th/zen-intro.html>.

Suzuki, Daisetsu. *Zen and Japanese Culture*. Japan: Kodansha, (2009).

Wikipedia. "เซน." <http://th.wikipedia.org/wiki/นิกายเซ็น>.

กลิ่นขจร, กรินทร์. วะบี ชะบี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, 2/2550.

"ความไม่สมบูรณ์." <https://www.fastcodesign.com>.

ดร.ประพนธ์ผาสุขยัต. เซน : หนทางอันย้อนแย้ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปริมาyard, (2558).

ปราโมช, ม.ร.ว.คึกฤทธิ์. นิกายเซน. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า, (2544).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สิริพร แสงแก้วพะเนา	
วัน เดือน ปี เกิด	8 มกราคม 2529	
สถานที่เกิด	นครราชสีมา	
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจาก โรงเรียนบุญวัฒนา
	พ.ศ. 2552	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน นครราชสีมา
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2558	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขา วิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
	พ.ศ. 2560-2561	สถาปนิก DP Architects (Thailand)
	พ.ศ. 2552-2560	สถาปนิก THAI OBAYASHI Corp., Ltd.
พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน	สถาปนิก DE ARCHITECT 1 3 STUDIO	

